

О. Шуайбова, М. Худойдодова, Э. Шарифов,
Қ. Норов, Х. Ҳақназаров, Б. Бурҳонов

МАТЕМАТИКА

Китоби дарсӣ барои синфи 1-уми
муассисаҳои таҳсилоти умумӣ

нашри сеюм

**Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон
тасдиқ кардааст**

**ДУШАНБЕ
МАОРИФ
2018**

УДК 373.167.1
ББК 63.3 (2Точик) Я72
Ш-65

Ш-65. Шуайбова О., Худойдодова М., Шарифов Э., Норов Қ., Ҳақназаров Х., Бурҳонов Б. **Математика.** Китоби дарсӣ барои синфи 1-ум. Душанбе Маориф, 2018.160 сах.

Хонандагони азиз!

Китоб манбаи донишу маърифат аст, аз он баҳравар шавед ва онро тоза нигоҳ доред! Кӯшиш кунед, ки соли таҳсили оянда ҳам ин китоб ҳамин гуна зебову ораста дастраси хонандагони дигар гардад ва онҳо низ аз он истифода баранд.

Ҷадвали истифодаи китоб

№	Ному насаби хонанда	Синф	Соли таҳсил	Ҳолати китоб (баҳои китобдор)	
				Аввали сол	Охири сол
1					
2					
3					
4					
5					

Инҳо Лола ва Азиз ҳастанд. Лола аз Азиз калонтар аст. Ӯ мактабхон мебошад. Бинобар ин Азиз зуд-зуд ба ӯ савол медихад. Лола он чизҳоеро, ки медонад, ба Азиз нақл мекунад. Гоҳо ба ҳамаи саволҳо ҷавоб дода наметавонад. Баъзан ёрии Азиз ҳам лозим мешавад.

АЛОМАТҲОИ ЁРИРАСОН

Фикр кунед!

Кор дар гурӯҳ

Кори дунафарӣ

Нақл кунед

Иҷрои кор дар дафтар

Рақами супориш

Супориши мушкил

Муҳра гузored!

Чистон,
зарбулмасал...

Бозӣ

Муқоиса кунед!

Охири дарс

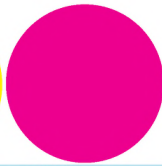
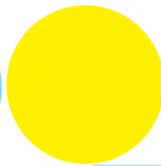
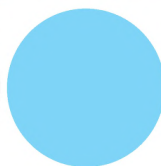
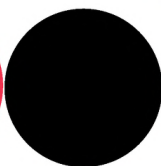
БОБИ I. ДАВРАИ ТАЙЁРӢ ДУНӢИ РАНГОРАНГ

1. Лола ранги зардро нишон медиҳад. Мухраро ба болои ранги зард гузored.

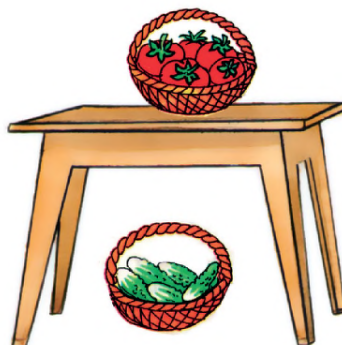
2. Рангҳоро номбар кунед.

ДАР БОЛО, ДАР ПОЁН

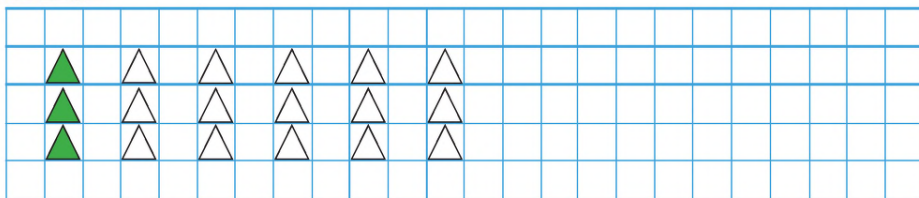
1. Дар боло Аҳмад себ мечинад. Дар поён Акбар чӣ кор мекунад? Дар болои сабад помидор хаст. Дар поёни миз-чӣ?

2. Афсонахоро ба хотир оред. Дар боло чӣ тасвир ёфтааст? Дар поён-чӣ?

3.

АЗ РОСТ, АЗ ЧАП

1. Аз рост ва аз чапи Нигина кихо истодаанд?

2. Аз чап чӣ тасвир шудааст? Аз рост-чӣ?

КАЛОН, ХУРД, ЯКХЕЛА

1. Кӣ хурд аст? Кӣ калон? Чӣ хурд аст? Чӣ калон?
Ашӯи якхеларо нишон диҳед.

2. Кӣ калон аст? Кӣ хурд аст?

3. Сабзавот чӣ монандӣ ва чӣ фарқ доранд?

ДАРОЗ, КЎТОҲ, БАЛАНД ВА ПАСТ

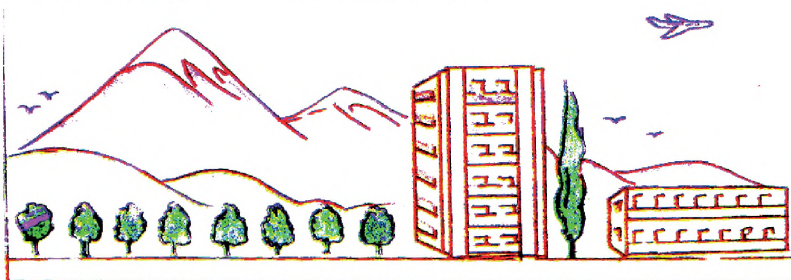
1. Чӣ дароз аст? Чӣ кӯтоҳ аст?

2. Чӣ баланд аст? Чӣ паст аст?

3. Ба болои бинои баланд муҳраи сурх ва ба болои бинои паст муҳраи кабуд гузоред. Боз чиҳо баланд аст? Чиҳо паст аст?

ПЕШ АЗ, БАЪД АЗ, ДАР БАЙН, ДАР ПАҲЛУ. САМТИ ҲАРАКАТ

1. Дар пеш кӣ меравад? Дар кафо-чӣ?

2. Пеш аз Зухро Ҳасан аст? Баъд аз Зухро кист? Дар байн-чӣ?

3. Самти ҳаракати ҳайвонҳоро муайян кунед.

4. Роҳи аз хона то мактабро нишон диҳед.

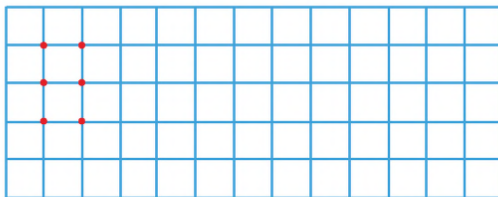
5. Ин аломатҳо кадом самтро нишон медиҳанд?

6. Бозӣ. «Рустшавакон».
Самти ҳаракати бачагонро муайян кунед.

7.

АШЌИ ҶУФТ. ЗИЁД, КАМ, БАРОБАР

1. АшЌи ҷуфтро нишон диҳед. Боз чихо ҷуфт мешаванд? Барои чӣ ин ашЌро дучарха меноманд?

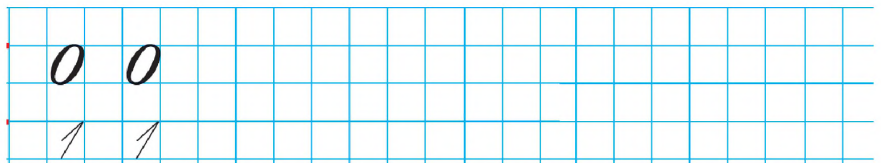
2. Аз расм дугоникҳоро нишон диҳед ва ба онҳо ном гузоред.

3. Чихо ду бародаранду якдигарро намебинанд?

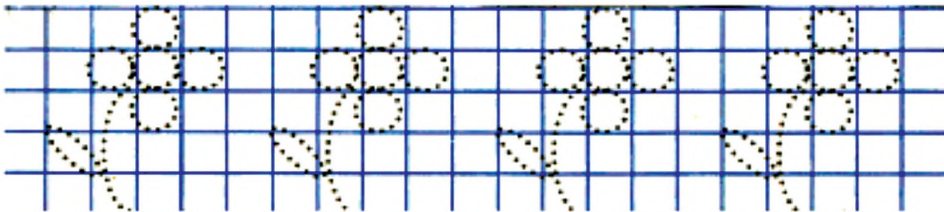

4.

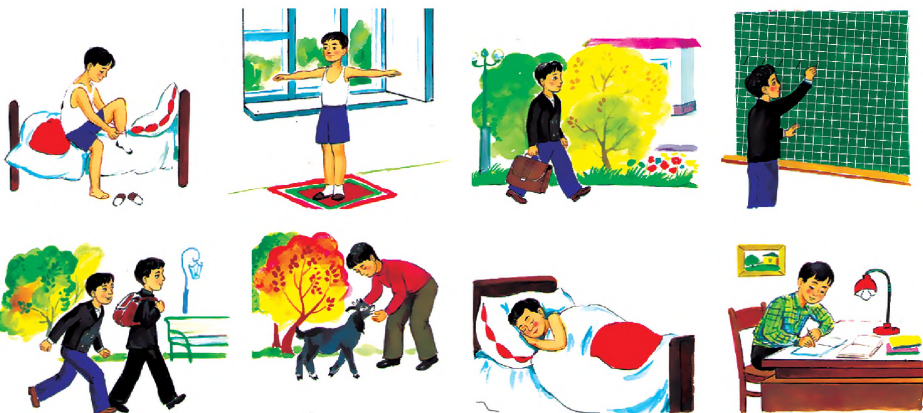
5. Себ зиёд, биҳӣ кам, нок баробар. Кадом мева лӯндашаклу кулӯлашакл аст?

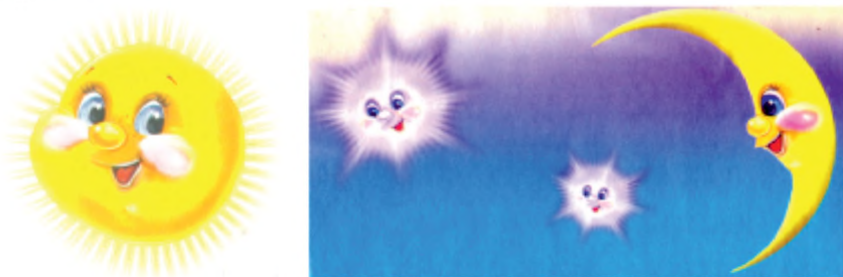
ШАБОНАРҶЗ. ФАСЛҶОИ СОЛ

1. Қисмҳои шабонарӯзро номбар кунед.

2. Офтоб худро кай нишон медиҳад? Моҳу ситораҳо-чӣ?

3. Ҷамшед рӯзона чӣ кор кард? Шабона-чӣ?

4. Чамшед пагоҳӣ чӣ кор кард? Бегоҳӣ-чӣ?

5. Фаслҳои солро номбар кунед. Як сол чанд моҳ дорад? Моҳҳои солро ба фаслҳо ҷудо кунед.

6. Бозихҳои зимистонаро номбар кунед.

БОБИ П. АДАДҲОИ АЗ 1 ТО 10. ҶАМЪ ВА ТАРҲ. ШАКЛҲОИ ГЕОМЕТРӢ

АДАД ВА РАҚАМИ 1

1. Дар расм кӣҳо ва кӣҳо яктой тасвир шудаанд?
Адади якро нишон диҳед.

2. Қадом шакли навишт ба рақами 1 монанд аст?
Ин аломатро адад ва рақами 1 меноманд.

3. Қадом шакл ва қисмҳои ашё ба адад ва рақами 1 монанданд?

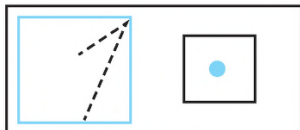
4.

5. Дар расм чандтоӣ ашё тасвир шудааст?

1

6. Чӣ якум аст? Он бо кадом ранг тасвир шудааст?

1

2

3

4

5

6

7

8

9

АДАД ВА РАҚАМИ 2

1. Парандаҳо чанд қанот доранд? Одам чанд даст дорад? Дар дасти Зухро чанд афлесун хаст? Фотима чандто себ дорад?

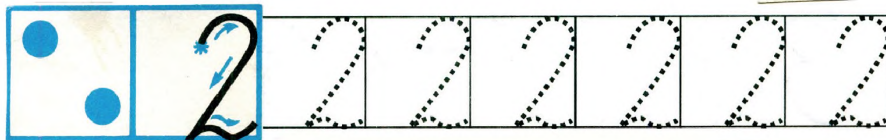
2. Чандто моҳӣ тасвир шудааст? Оё як ҷуфт моҳӣ гуфта метавонем? Ду адади ҷуфт аст.

3. Аз байни аломатҳо адад ва рақами 2-ро ёбед. Шумо бо рақами ду чанд маротиба вохӯред?

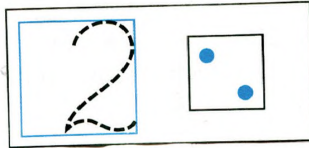
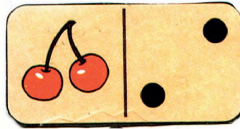

4.

5. Дар расм кихо ва чихо 2-тоӣ тасвир шудаанд?
Адад ва рақами 2-ро нишон диҳед.

6. Дар расм хирсақ дар ҷойи чандум омадааст?

1

2

3

4

5

6

7

8

9

ЯКУМ ВА ОХИРИН

1. Ин кадом афсона аст? Кӣ якумин шуда шалғамро кашиданӣ шуд? Дар охир чӣ ба ёрӣ расид?

2. Кадом бузак якум ба хона мерасад? Бузаки охиринро нишон диҳед.

3. Дар расм чӣ якум ва чӣ дар охир тасвир шудааст?

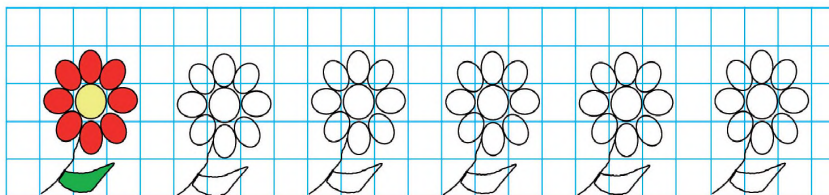
4. Дар навбати хази-
на кӣ якум аст? Кӣ охи-
рин?

5. Ба бачаҳо
ном гузored.
Кӣ якум ва
кӣ охирин аст?

6.

ХАТҲО. ХАТИ РОСТ. ХАТИ КАЧ. ХАТИ ШИКАСТА. ПОРЧА

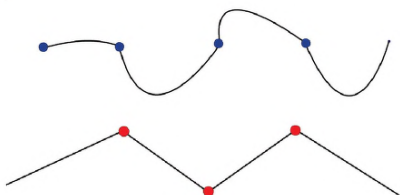
1. Хатҳо ва хати ростро нишон диҳед.

2. Агар як тарафи ресмонро Лола, тарафи дигари онро Азиз гирифта кашад, вай ба порча монанд мешавад. Агар накашанд-чӣ?

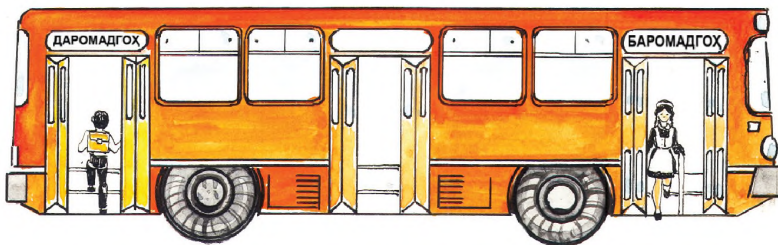
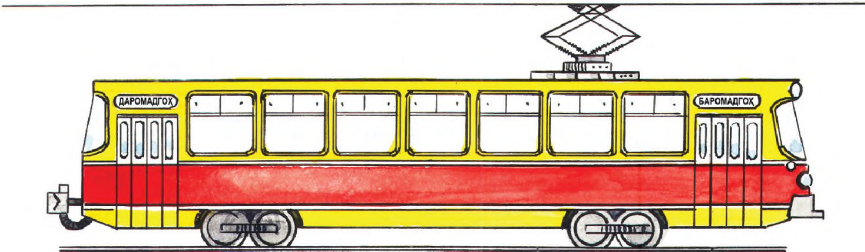
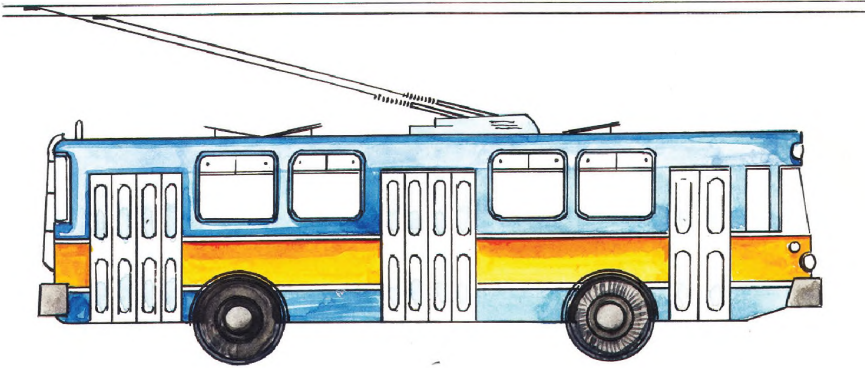

3. Аз расм хатҳои қач ва шикастаро нишон диҳед.

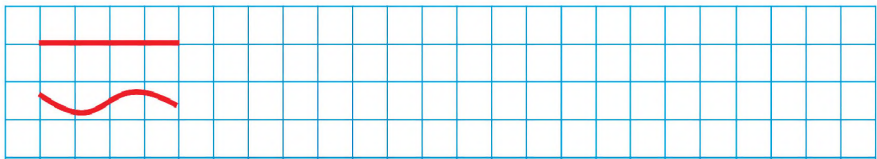

4. Аз расмҳо хатҳои рости қач, даромадгоҳу баромадгоҳро нишон диҳед.

5.

ХАТИ КАЧ ВА ХАТИ САРБАСТА

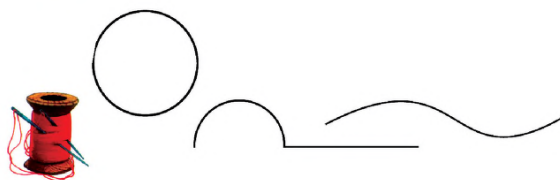
1. Аз расм хатҳои рост ва қачро нишон диҳед.

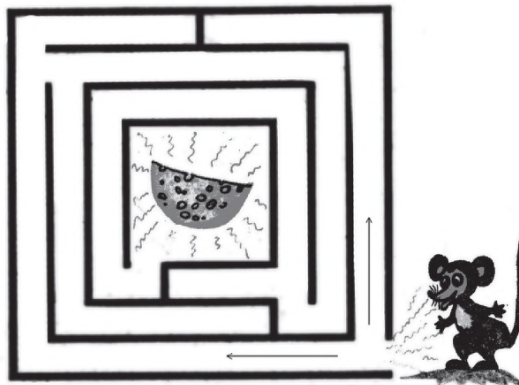
2. Асбоберо, ки ба воситаи он хати рост мекашанд, нишон диҳед. Бо ёрии он хати ростро тасвир кунед.

3. Корҳои амалӣ.

4. Барои он ки муш тезтар ба панир расад, бояд кадом самти ҳаракатро интихоб кунанд? Чӣ бояд кард, ки муш ба панир нарасад?

АДАД ВА РАҚАМИ 0 (СИФР). НУР. АЛОМАТҲОИ КАЛОН, ХУРД ВА БАРОБАР

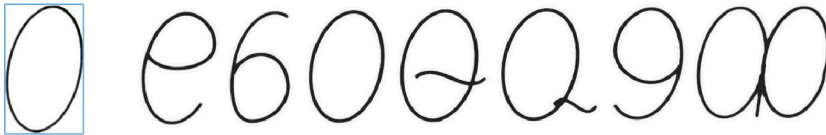
1. Дар кадом раф китоб нест? Кадом гахворача холӣ аст?

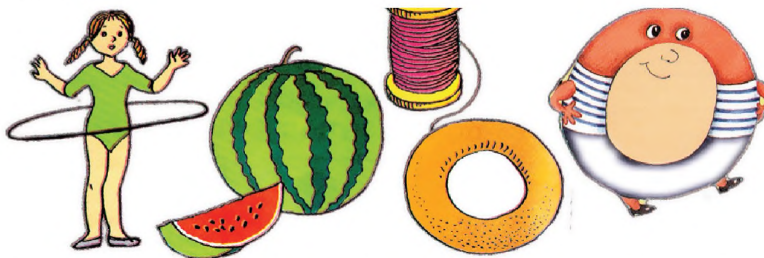
Чойи холӣ бо адад ва рақами 0 (сифр) нишон дода мешавад.

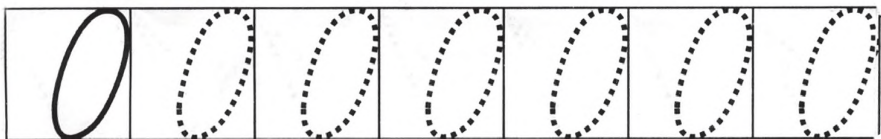
2. Аз байни аломатҳо адад ва рақами 0-ро ёбед.

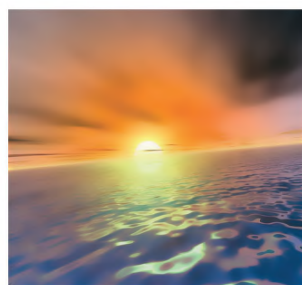
3. Ашё ва қисмҳои ба сифр монандро нишон диҳед.

4.

5. Офтоб нури худро ба олами атроф медиҳад. Моҳу ситора, чароғ, барқ-чӣ?

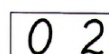
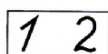
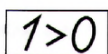
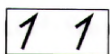
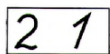
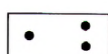
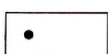
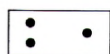
Нурҳо оғоз доранд, аммо охир не

6. –Лола, ин аломатҳо ба нӯли парандаҳо монанд аст. Ин чӣ маъно дорад? – пурсид Азиз.

– Онҳо аломати «калон», «хурд» ва «баробар»-ро мефаҳмонанд, – ҷавоб дод Лола ва тарзи навишти онҳоро нишон дод.

7. Аломатҳои «>», «<», «=»-ро дар байни ададҳо гузоред. Дар интиҳоб кардани аломат ба шумо холҳои дохили чоркунҷа ёрӣ мерасонанд.

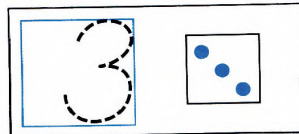
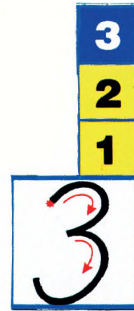
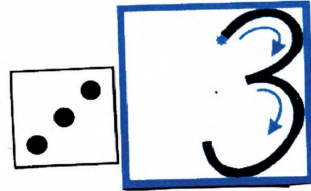
8.

		>	>	>			
		<	<	<			

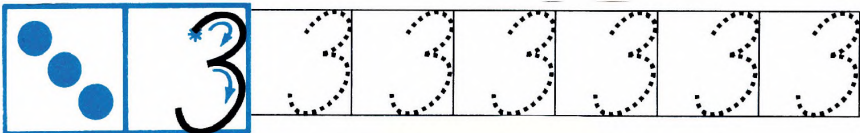
АДАД ВА РАҚАМИ 3

1. Кихо ва чиҳо сетоӣ тасвир шудаанд? Адад ва рақамҳоро нишон дода, хонед ва аз рӯи намуна нависед.

2.

3. Чароғаки раҳнамо чанд ранг дорад? Рангҳои онро номбар кунед. Дар расм чанд нафар бача тасвир шудаанд? Шумораи онҳоро бо адад нишон диҳед. Дар тасвири пул кадом адад омадааст? 3 адади тоқ аст.

4. Дар байни аломатҳои адад ва рақами 3-ро ёбед.

3 В 3 3 3 3 3 2 5

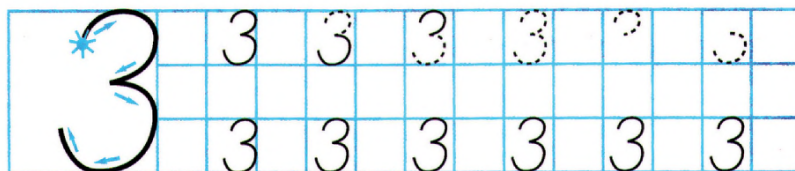

5. Сагча дар ҷойи чандум истодааст? Баробарӣ ва нобаробариҳоро хонед. $1=1$ $2=2$ $3=3$ $0=0$

1 < 2
2 > 1
3 > 2
2 < 3

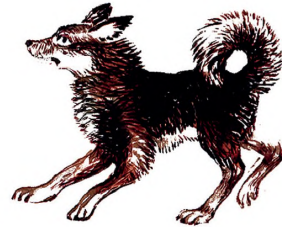
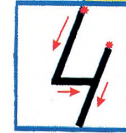
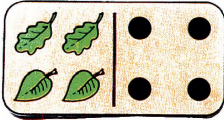
6.

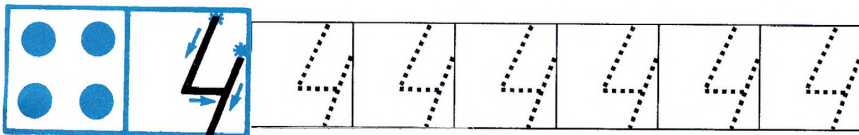
АДАД ВА РАҚАМИ 4

1. Микдори олуру бо адад нишон диҳед. Ҳайвонҳо чанд пой доранд? Ададҳо ва рақамҳои додашударо хонед ва нависед.

2.

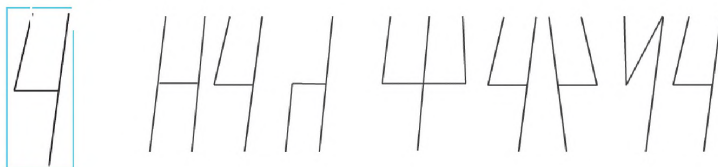

3. Аробачахоро вобаста ба чарххояшон аз 1 то 4 нишон диҳед.

4. Дар байни аломатҳо рақами 4-ро ёбед. Шумо чанд маротиба бо адад ва рақами 4 дучор омадед?

5. Дар расм чанд муш тасвир шудааст? Ба болои адади чор мухра гузоред. 4 адади чуфт аст.

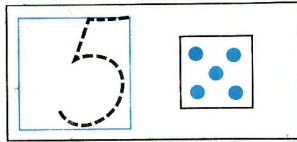
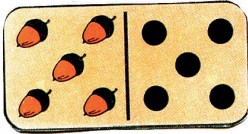
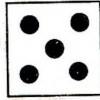
6. Бузича дар чойи чандум аст?

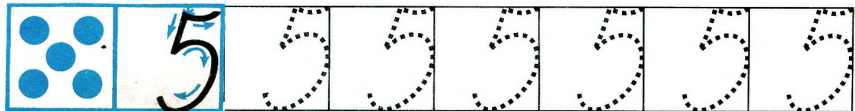
АДАД ВА РАҚАМИ 5

1. Бозингарон чанд нафар мебошанд? Боз чӣ 5-тоӣ тасвир шудааст? Адад ва рақамхоро хонед ва аз рӯйи намуна нависед.

2.

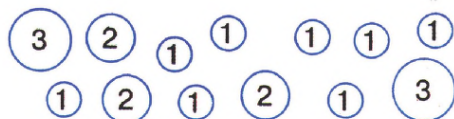

3. Ба назди бачаҳо писараки чандум мефурияд?
Фирӯза дар як даст чанд ангушт дорад? Дар дасти
дигар чӣ дорад?

4. Таркиби ада-
ди панҷро ни-
шон диҳед.

5

5 3 5 5 6 5 2 5 3 5

5. Дар байни аломатҳо рақами 5-ро ёбед. Бо рақа-
ми 5 шумо чанд маротиба дучор омадед? Нависед.

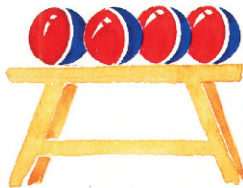
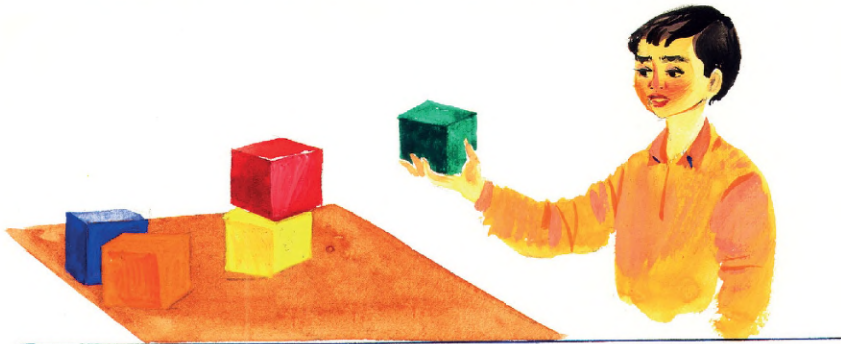
6. Рафту шавад чаппа 2,
5 шавад баҳри ту!

7. Зери рақами 5 кадом ҳайвон тасвир шудааст?
5 адади тоқ аст.

ҶАМЪ, ТАРҲ ВА АЛОМАТИ ОНҲО «+» «->»

$$4 + 1 = \square$$

$$4 + 1 = \square$$

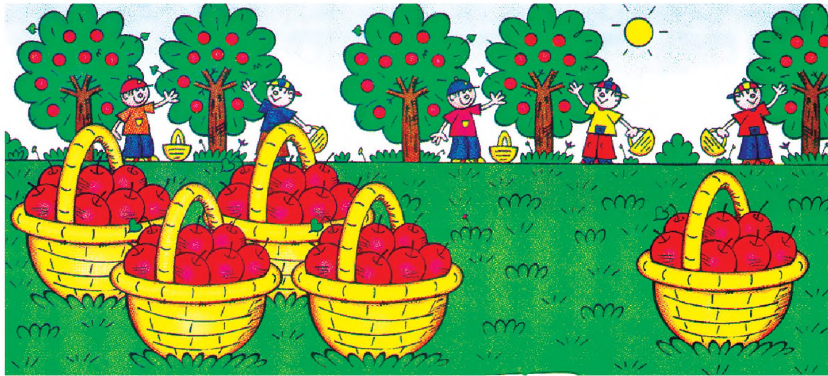

1. Аз рӯйи расм ҳисоб кунед.

$$2 + 3 = \square$$

2. Чанд нафар духтарак ва чанд нафар писарак бозӣ мекунанд? Онҳо ҳамагӣ чанд нафаранд?

3. Дар расм чанд бех дарахти себ тасвир шудааст? Чанд нафар писарбача себ мечинад? Писарбачаҳо чанд сабад себ чамъ оварданд? Ба чор сабад як сабадро илова кунем, ҳамагӣ чанд сабад мешавад? Фикр карда гӯед, ки аломати чамъ чӣ маъно дорад?

$4+1=5$ ин тавр хонда мешавад: чор чамъи як баробари панҷ. Ин «+» аломати чамъ аст.

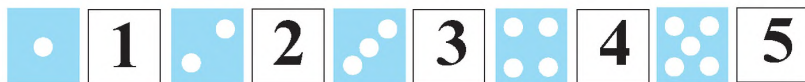
Адади ҳосилшударо ҳосили чамъ ё сумма меноманд.

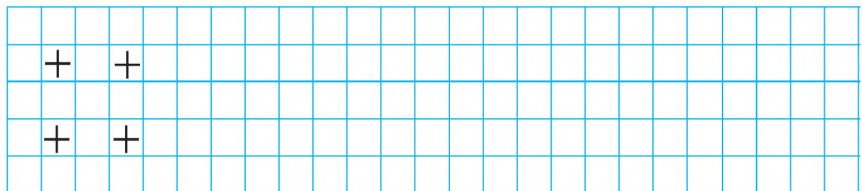
4. Аз байни навиштаҳо аломати «+»-ро нишон диҳед.

5. Хонед.

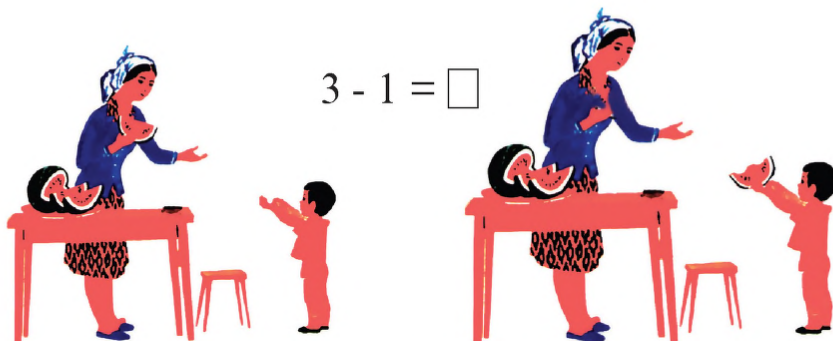

6.

7. Модар аз 3 пора тарбуз ба Умед 1 пораашро дод. Чанд пора тарбуз монд?

8. Умед нонро панҷ пора кард ва аз он се пораашро гирифт. Чанд пора нон монд?

9. Расм ва ададҳои 3, 2 ва 5-ро истифода бурда, мисол тартиб диҳед. Амале, ки бо ёрии он шумораи себҳои боқимондари ёфтанд, амали тарҳ ном дорад. Мисол ин тавр навишта мешавад: $5 - 2 = 3$. Чӣ маъно доштани аломати тарҳро шарҳ диҳед.

Ин « - » аломати тарҳ аст.

10. Аз расмҳо навишти математикии тартибдода-ро хонед. Ҳар як аломати таркиби онро шарҳ диҳед.

$$3 - 1 = \square$$

5	-	3	=	
---	---	---	---	--

5	-	1	=	
---	---	---	---	--

11. Амали тархро бо ёрии чўбчаҳо иҷро кунед.

$$5 - 1 \quad 5 - 2 \quad 5 - 3 \quad 5 - 4$$

$$4 - 1 \quad 4 - 2 \quad 4 - 3 \quad 4 - 4$$

$$2 - 1 \quad 2 - 2 \quad 1 - 1 \quad 3 - 2$$

12.

+	=	+	-	=	>	<													
+	=	+	-	=	>	<													

ЧАМЪШАВАНДАҲО ВА СУММА

1. 2 – чамъшавандаи якум
3 – чамъшавандаи дуум
5 – сумма, қимат
(ҳосили чамъ)
2 ва 3 – чамъшавандаҳо
2+3 – сумма

$$2 + 3 = 5$$

2. Суммаро
ёфта, ба болои
он муҳра гузоред.

$$2+4$$

$$5>2$$

$$5=5$$

$$2<4$$

$$4+1$$

$$3+2$$

$$0+0$$

$$2<3$$

$$4>1$$

$$2 + 2 = 4 \quad 2 + 3 = 5 \quad 1 + 3 = 4$$

3. Ададҳои зеринро хонед: 0, 1, 2, 3, 4, 5.
Бо ададҳои додашуда сумма тартиб дода нависед.

4. Дар байни ададҳои 1 ва 5 боз кадом ададҳо
ҳастанд?

5. Ба болои чамъшавандаи
якум муҳра гузоред.

$$4 + 1 = 5$$

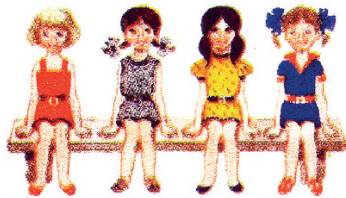
6. Чамъшавандаи якум, дуум ва суммаро нишон
диҳед.

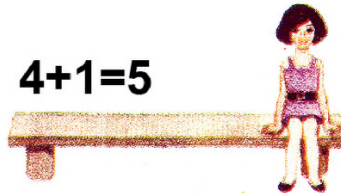
$$2 + 1 = 3$$

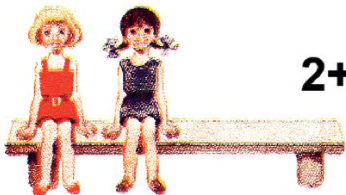
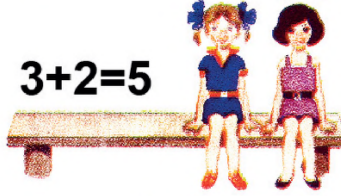
7. Суммаро бо ёрии расм шарҳ диҳед. Таркиби адади панҷро нишон диҳед.

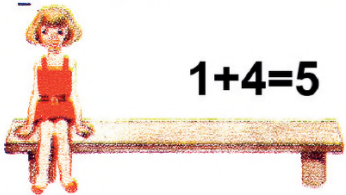
$$4 + 1 = 5$$

$$3 + 2 = 5$$

$$2 + 3 = 5$$

$$1 + 4 = 5$$

5	
4	1
3	2
2	3
1	4

$$2 = 1 + 1$$

$$3 = \square + \square$$

$$3 = \square + \square + \square$$

$$5 = \square + \square$$

$$4 = \square + \square + \square + \square$$

$$4 = \square + \square$$

$$5 = \square + \square + \square + \square + \square$$

$$0 = \square + \square$$

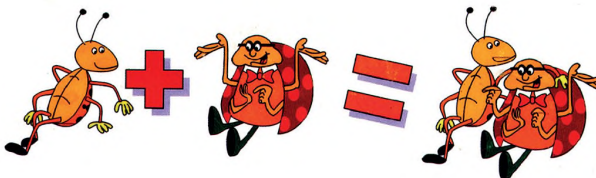
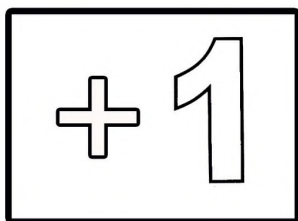
8.

$1 + 1 = 2$	$3 + 1 = 4$	$2 + 2 =$	$2 + 3 =$
$2 + 1 = 3$	$4 + 1 = 5$	$3 + 2 =$	$1 + 4 =$

ЧАМЪ БА АДАДИ 1

1. Бо ёрии расм шарҳ диҳед.

$$0 + 1 = 1$$

$$1 + 1 = 2$$

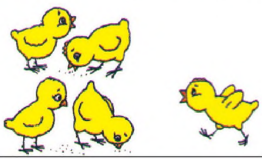
$$2 + 1 = 3$$

$$3 + 1 = 4$$

$$4 + 1 = 5$$

2. Бо ёрии расм ҳисоб кунед.

$$4 + 1 = \square$$

$$2 + 1 = \square$$

$$2 + 1 = \square$$

$$1 + 1 = \square$$

ТАРҲШАВАНДА, ТАРҲКУНАНДА ВА ФАРҚ

1. Аз расм оид ба фарқ мисол тартиб дода, онро нависед.

$$5 - \square = 3$$

5 – тарҳшаванда

2 – тарҳкунанда

5 – 2 - фарқ

3 – фарқ (қимат)

2. Аз расм фарқ тартиб дода, онро ҳисоб кунед.

$$5 - \square = \square$$

Адади ҳосилшударо фарқ меноманд.

3. Муҳраро ба болои тарҳшаванда гузored.

$$5 - 1$$

$$1 - 1$$

$$3 - 1$$

$$6 - 1$$

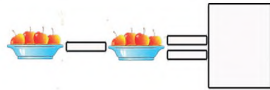
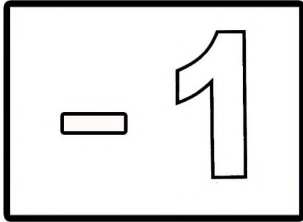
$$2 - 1$$

$$4 - 1$$

ТАРҲИ АДАДИ 1

1. Бо ёрии расмҳо шарҳ диҳед.

$1 - 1 = \square$

$2 - 1 = \square$

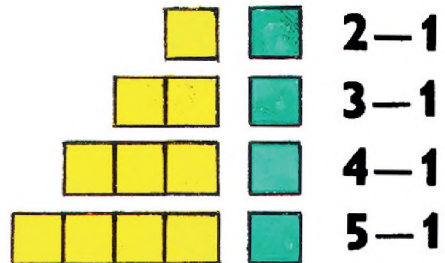
$3 - 1 = \square$

$4 - 1 = \square$

$5 - 1 = \square$

2. Ба расм нигоҳ карда, фарқҳоро ёбед.

АДАД ВА РАҚАМИ 6

1. Бозингарон чанд нафаранд? Боз чихо шашто мебошанд?

6

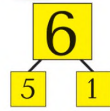
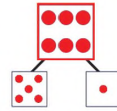

2.

3. Гамбӯсак чанд пой дорад? Шафтолу чандто?

Азиз ангуштони дасти Анисаро шумурд ва аз дасти
рости худ як ангушти ишораро нишон дод.

– Шумор! – фармуд Аниса.

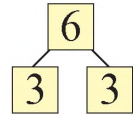
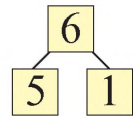
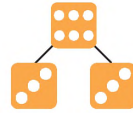
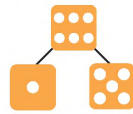
– Панҷто ва боз яктои дигар, – гуфт Азиз.

– Ин адад шаш аст – таъкид кард Аниса.

Адади 6-ро нишон диҳед.

4. Бозии чашм- бандак.

6 6 9 2 6 8 6 0 6 7 6

5. Лаклак чандум аст? Рӯбоҳ пеш аз чӣ омадааст?

1

2

3

4

5

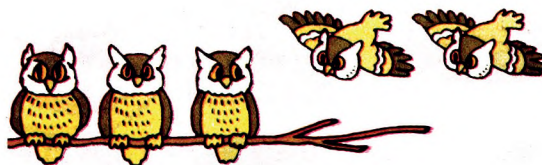
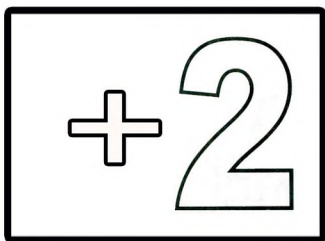
6

7

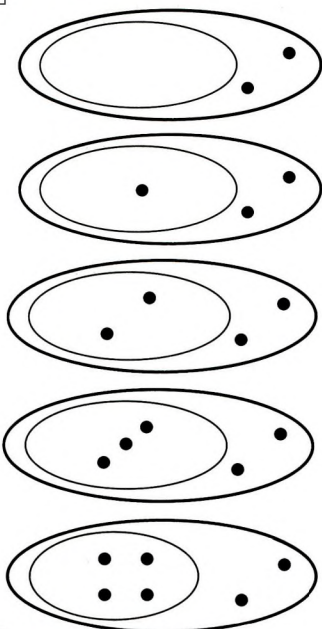
8

9

ҶАМЪИ АДАДИ 2

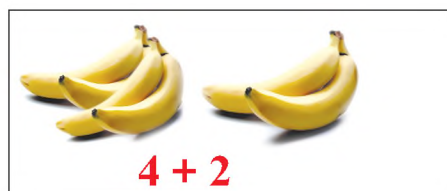
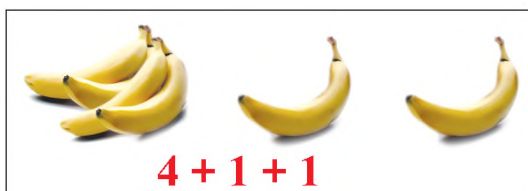
1.

0	+	2	=	
1	+	2	=	
2	+	2	=	
3	+	2	=	
4	+	2	=	

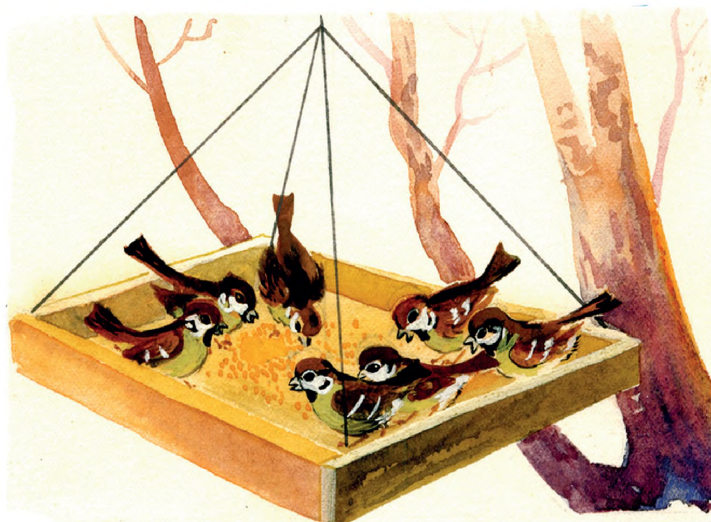
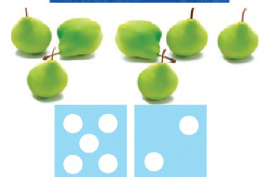
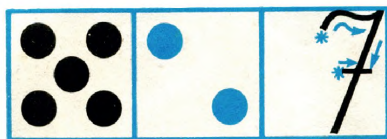
2. Барои чӣ дар зери расм навиштаҳои гуногунро овардаанд? Суммаҳоро муқоиса кунед. Оё онҳо баробаранд?

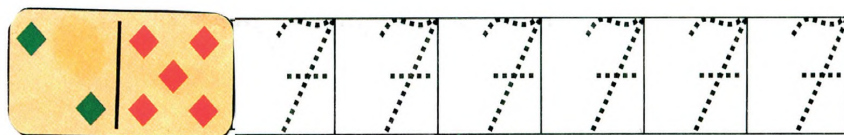
АДАД ВА РАҚАМИ 7

1.

2.

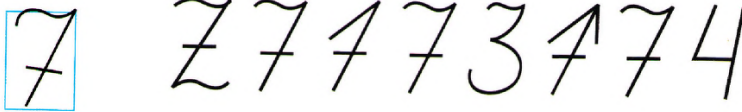

3. Лола 7-то ангуштро нишон медиҳад. Азиз-чӣ?

4. Аз байни аломатҳо рақами 7-ро нишон диҳед.
Адади 7 адади тоқ аст.

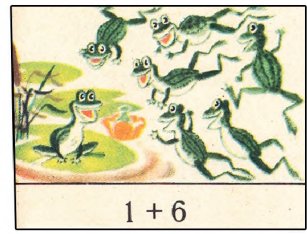
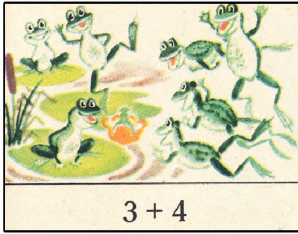
5. 7-то олу ҳаст. Олуи якум сурх ва олуи шашум кабуд аст. Олуи ҳафтум бо кадом ранг тасвир карда шудааст?

6. $0 + 2 = 2$ $1 + 1 = \square$ $3 + 2 = \square$
 $1 + 2 = 3$ $1 + 2 = \square$ $4 + 1 = \square$
 $2 + 2 = 4$ $2 + 1 = \square$ $4 + 2 = \square$
 $3 + 2 = 5$ $2 + 2 = \square$ $1 + 1 + 2 = \square$
 $4 + 2 = 6$ $3 + 1 = \square$ $2 + 2 + 2 = \square$

7. Навиштаҳоро хонед ва нависед.

$7 = 6 + 1$

$7 = 5 + 2$

$7 = 3 + 4$

8. Барои он ки ноки зард аз рост ҳафтум шавад, чанд ноки рангаш сабз кашидан лозим? Ба ҷойи он муҳраи сабз гузоред.

9. Ба ҳамнишини худ роҳҳои сӯйи мактабро нишон диҳед.

10.

$1 + 1$

$2 + 1$

$3 + 1$

$4 + 1$

$1 < 2$

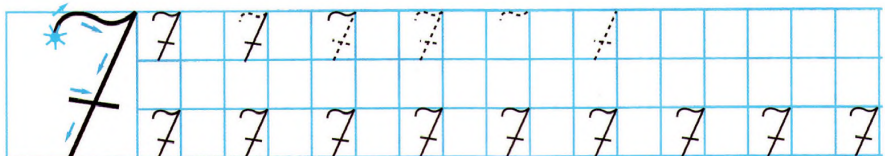
$2 > 1$

$7 > 6$

$7 = 7$

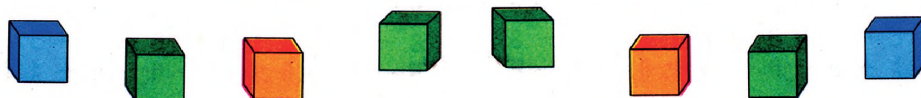
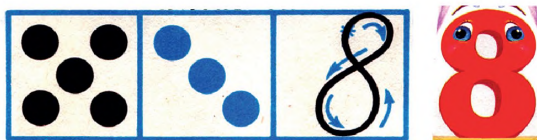
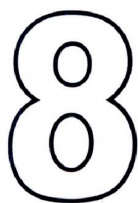
11.

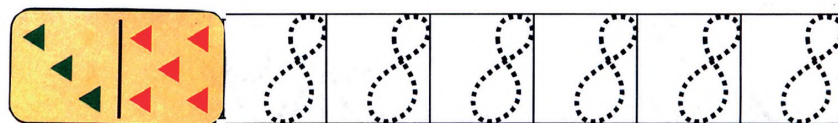
АДАД ВА РАҚАМИ 8

1.

2.

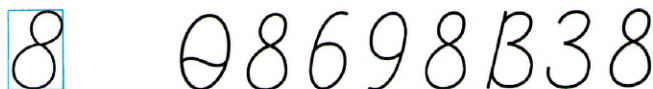

3. – Анкабут ҳашт пой дорад, – гуфт Лола.
Адади 8-ро нишон диҳед.

4. Нигаред, рақами 8 чӣ намуд дорад? Аз байни аломатҳо рақами 8-ро нишон диҳед.

5. Маймун бозичаи чандум аст?

6.

$$1 + 1 = 2$$

$$2 + 2 = 4$$

$$4 + 3 = 7$$

$$0 + 3 = 3$$

$$2 + 1 = 3$$

$$3 + 3 = 6$$

$$2 + 3 = 5$$

$$1 + 3 = 4$$

$$1 + 3 = 4$$

$$0 + 3 = 3$$

$$4 + 2 = 6$$

$$2 + 3 = 5$$

$$2 + 3 = 2 + 1 + 1 + 1 = 5$$

$$3 + 3 = 6$$

$$5 + 3 = 5 + 1 + 1 + 1 = 8$$

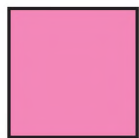
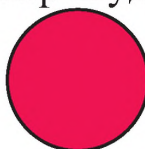
$$4 + 3 = 7$$

ШАКЛҲОИ ГЕОМЕТРӢ

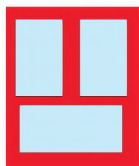

1. Кадом шаклҳои геометрӣ ба шумо шиносанд?

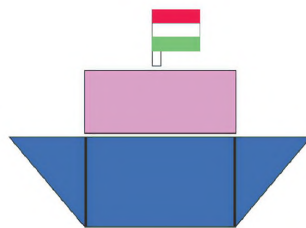
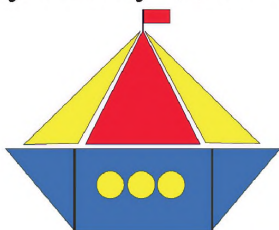
Дар тарафи чап чоркунча, дар тарафи рост аз боло доира ва аз поён секунҷа тасвир шудааст.

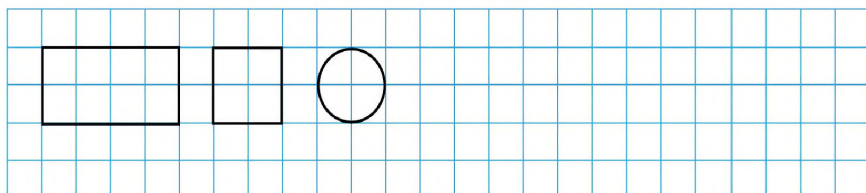
2. Ашёи доирашакл, секунҷашакл ва чоркунча-шаклро нишон диҳед.

3. Киштичаҳо аз кадом шаклҳо сохта шудаанд?
Гул ва гулдон-чӣ?

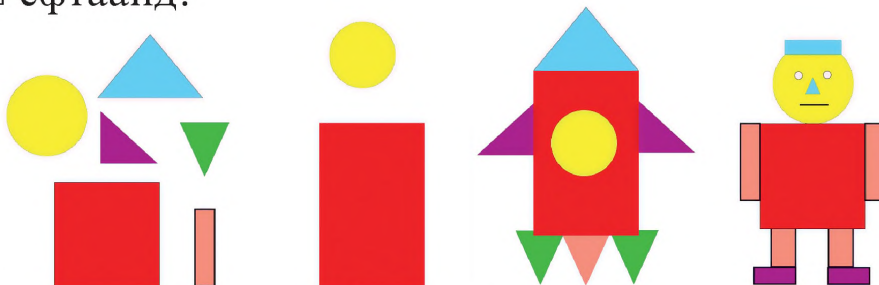

4.

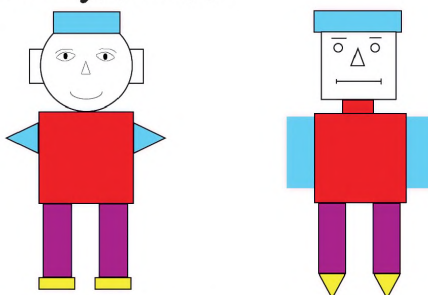

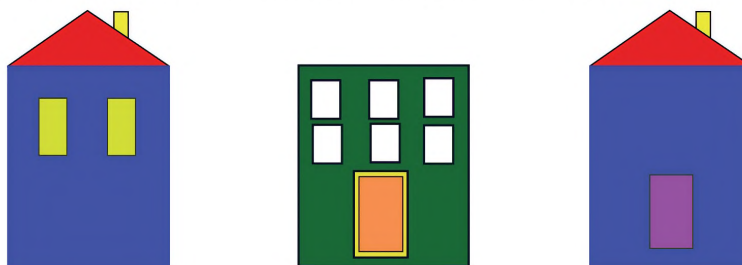
5. Дар расм кадом шаклҳои геометрӣ тасвир ёфтаанд?

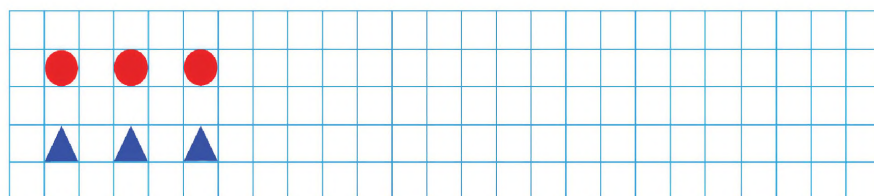
6. Одамчаҳои афсонавӣ аз кадом шаклҳои геометрӣ сохта шудаанд?

7. Барои ба охир расонидани кори сохтмони хона боз кадом шаклҳои геометрӣ лозиманд?

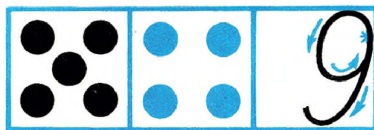
8.

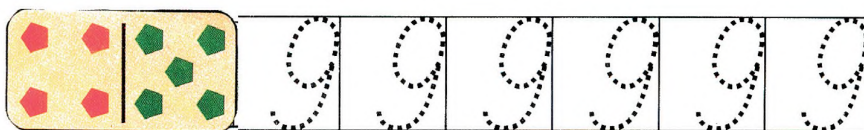
АДАД ВА РАҚАМИ 9

1.

2.

3. Дар байни аломатҳо рақами 9-ро ёбед.

9 0 9 6 9 8 9 2 9

4. Муш дар ҷойи чандум аст? Ададҳои аз 1 то 9-ро номбар кунед. 9 адади тоқ аст.

5. Катакҳои холиро пур кунед.

$$8 + 1 = 9$$

$$7 + 2 = \square$$

$$6 + 3 = \square$$

$$5 + 4 = \square$$

$$8 + \square = 9$$

$$7 + \square = 9$$

$$6 + \square = 9$$

$$5 + \square = 9$$

6.

$$1 = 1$$

$$2 = 2$$

7. Расм ва суммаҳоро муқоиса кунед.

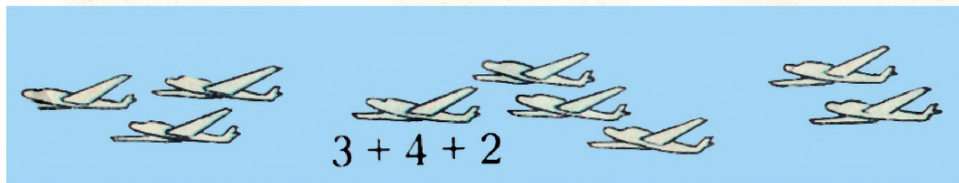
$4 + 5$

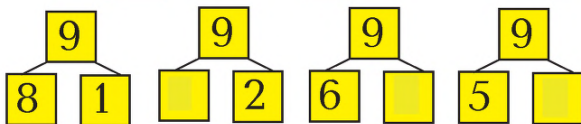
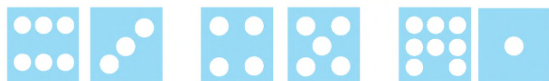
$2 + 7$

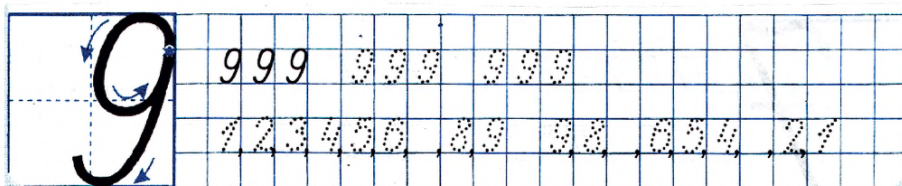
$1 + 8$

8. Барои 9-то шудани парандаҳо боз чанд паранда лозим аст? Холҳоро бо адад ифода кунед. Адади 9 аз кадом ду адад таркиб меёбад?

9.

ҶАМЪИ АДАДИ 3

1. Барои ба зертахтаи тиреза гузоштани 3 гулдон ба Лола ёрӣ расонед.

$$3 = \square + \square + \square$$

$$3 = \square + \square$$

$$3 = \square + \square$$

2. Шифохӣ. Кадоме аз се суммаи додашуда бо суммаи $4 + 3$ баробаранд?

$$4 + 1 + 1 + 1$$

$$4 + 2 + 1$$

$$4 + 1 + 1$$

3. $0 + 3 = \square$

$$\square + 3 = \square$$

$$\square + 3 = \square$$

$$\square + 3 = \square$$

$$\square + 3 = \square$$

$$4 + 3 \quad 2 + 2 \quad 2 + 3$$

$$1 + 1 \quad 3 + 3 \quad 3 + 1$$

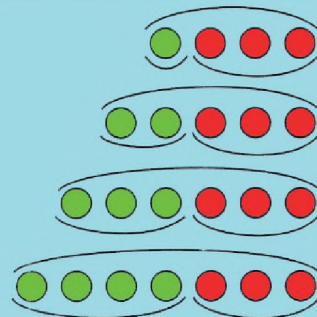
$$4 + 2 \quad 0 + 3 \quad 1 + 3$$

$$4 = \square + 3$$

$$5 = \square + 3$$

$$6 = \square + 3$$

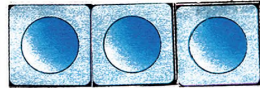
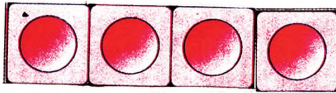
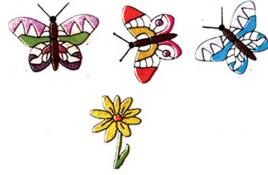
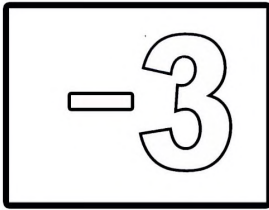
$$7 = \square + 3$$

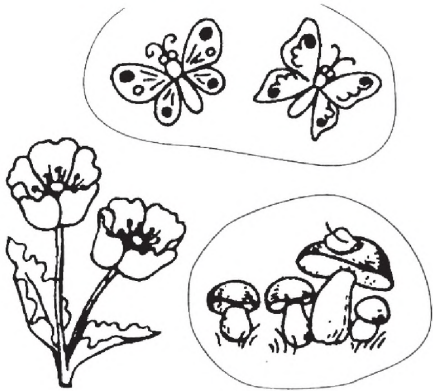
4. Ҳисоб кунед.

ТАРҲИ АДАДИ 3

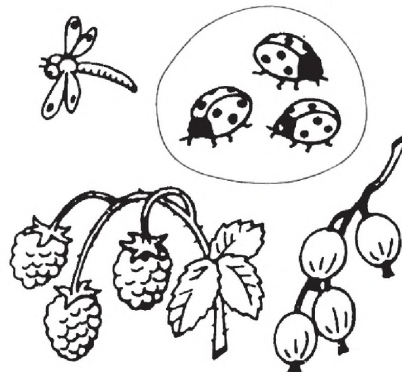
$\begin{matrix} > \\ < \end{matrix} = 1.$

	$5 - 3 =$
	$6 - 3 =$
	$7 - 3 =$

- 1
- 2
- 3
- 4

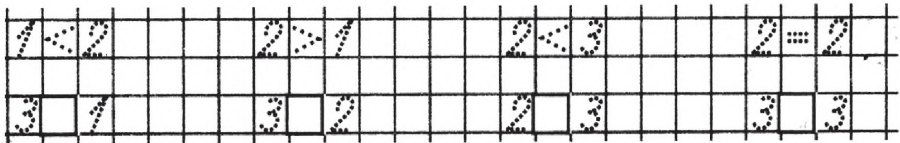
1 2

2 2

3 1

2.

ҶАМЪИ АДАДИ 4

 $4 = \square + \square$ $4 = \square + \square$ $4 = \square + \square$

1. 4 муҳраро бо миқдори гуногун дар табакчаҳо чӣ тарз ҷойгир кардан мумкин аст?

а) дар ду табакча

б) дар се табакча

в) дар чор табакча

$4 = \square + \square + \square$

$0 + 4 = \square$
$\square + 4 = \square$
$\square + 4 = \square$
$\square + 4 = \square$
$\square + 4 = \square$

$0 + \square = 4$
$1 + \square = 5$
$2 + \square = 6$
$3 + \square = 7$
$4 + \square = 8$

2. Адади чорро бо роҳҳои гуногун ҳосил кунед.

Миқдори табакчаҳоро ба эътибор гиред. Катакҳои холиро пур кунед.

$4 = \square + \square + \square$

$$3 + 4 = 3 + \underbrace{3 + 1}_{=4} = \underbrace{3 + 3}_{=6} + 1 = 7$$

$$2 + 4 = 2 + \underbrace{3 + 1}_{=4} = \underbrace{2 + 3}_{=5} + 1 = 6$$

3. Роҳҳои ҳалро шарҳ диҳед.

$1 + 4 = 5$	● ○ ○ ○ ○								
$2 + 4 = 6$	● ● ○ ○ ○ ○								
$3 + 4 = 7$	● ● ● ○ ○ ○ ○ ○								
$4 + 4 = 8$	● ● ● ● ○ ○ ○ ○ ○ ○								
8	8	8							

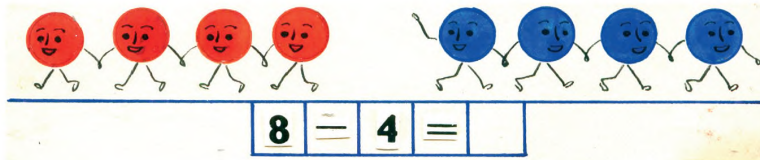
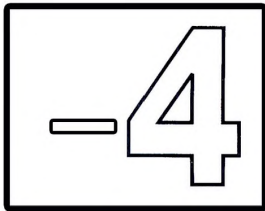

4. Ҳисобро шарҳ диҳед.

ТАРҲИ АДАДИ 4

1.

2. 4-4 5-4 6-4 7-4 8-4 4-0 4-1 4-2 4-3 4-4.

ҶАМЪИ АДАДИ 5

1. Нависед:

а) ҳамчун суммаи ду ҷамъшаванда:

$$5 = \square + \square \quad 5 = \square + \square$$

б) ҳамчун суммаи се ҷамъшаванда:

$$5 = \square + \square + \square$$

в) ҳамчун суммаи чор ҷамъшаванда:

$$5 = \square + \square + \square + \square$$

г) ҳамчун суммаи панҷ ҷамъшаванда:

$$5 = \square + \square + \square + \square + \square$$

2. Аз намунаи ҷамъи адади 5 истифода карда $4+4=8$ ва $8+1=9$ -ро фаҳмонед.

$$\begin{array}{ccccccc}
 \text{||||} & \text{||||} & \text{|||} & \text{||||} & | & \text{|||} & \text{||} & \text{|||} & \text{||||} \\
 4 + 5 = 4 + \square + \square = 4 + \square + \square = \square + \square = 9
 \end{array}$$

3. Тарзи дигари ҷамъи адади 5-ро пешниҳод намоед.

$0 + 5 =$																				
$1 + 5 =$																				
$2 + 5 =$																				
$3 + 5 =$																				
$4 + 5 =$	$4 + 4 + 1 =$	$8 + 1 =$	9																	

4. Ҳисоб кунед. Ба шумо кадом роҳ осон аст? Кори якдигарро аз назар гузаронед.

5. Мухраҳои рангашон якхеларо ба болои ҳамон себҳое гузоред, ки онҳо суммаи якхела доранд. Тарзи ҳисобкунии худро шарҳ диҳед.

6.

$1 + 1$	$3 + 1$	$2 + 3$	$4 + 0$
$2 + 1$	$4 + 1$	$3 + 3$	$5 + 0$

7.

$4 + 5$	$3 + 5$	$2 + 5$	$1 + 5$
---------	---------	---------	---------

8.

$2 = 1 + 1$	$4 + 1 = \square$	$4 + 5$
$3 = 2 + 1$	$3 + 1 = \square$	$4 + 4 + 1$
$4 = 3 + 1$	$2 + 1 = \square$	$4 + 2 + 3$
$5 = 4 + 1$	$1 + 1 = \square$	$4 + 2 + 1 + 1 + 1$

ТАРҲИ АДАДИ 5

1.

$5 - 0 = \square$

$5 - 5 = \square$

$5 - 1 = \square$

$6 - 5 = \square$

$5 - 2 = \square$

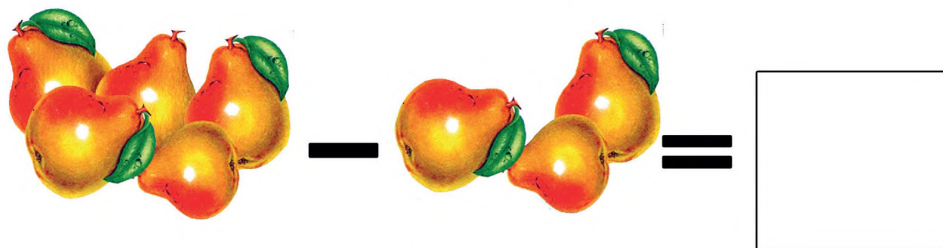
$7 - 5 = \square$

$5 - 3 = \square$

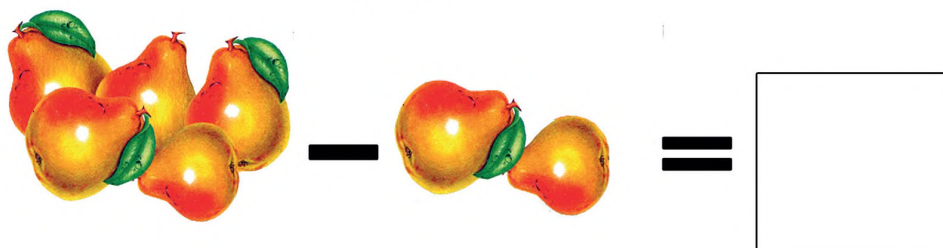
$8 - 5 = \square$

$5 - 4 = \square$

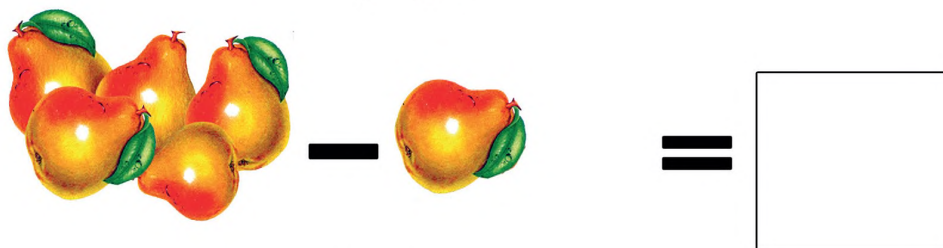
$9 - 5 = \square$

$5 - 3 =$

$5 - 2 =$

$5 - 1 =$

2.

$9 - \square = 4$

$7 - \square = 2$

$6 - \square = 1$

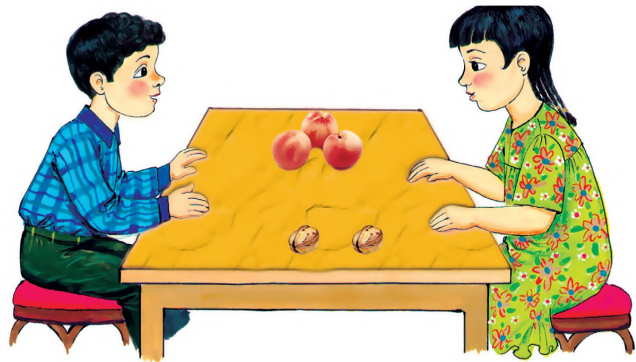
ҶОЙИ ВАЗКУНИИ ҶАМЪШАВАНДАҶО

1. Барои ҷӣ Азиз ва Лола мисолҳои гуногун навиштаанд?

Муқоиса кунед.

Азиз: $2 + 3 = 5$ Лола: $3 + 2 = 5$
 $2 + 3$ $3 + 2$

2. Суммаҳои ёбед.

$2 + 1$ $3 + 2$ $4 + 1$ $3 + 1$
 $1 + 2$ $2 + 3$ $1 + 4$ $1 + 3$

Аз иваз кардани ҷойи ҷамъшавандаҳо
сумма тағйир намеёбад.

3. Дар каталҳои ҳолӣ ададҳои мувофиқ гузоред.

+ 3 = 1 + 3 5 + 2 = 2 +
 1 + 3 = 3 + + 2 = 2 + 5
 1 + = 3 + 1 5 + = 2 + 5

Оё аз иваз кардани ҷойи ҷамъшавандаҳо сумма тағйир меёбад?

4.

$2 + 2 = 4$	$5 + 3 =$	$6 + 2 =$	$7 + 2 =$
$4 - 2 = 2$	$8 - 3 =$	$8 - 6 =$	$9 - 7 =$

5. Аз Нозанин пурсиданд:
– Кокули ту чандто? ӯ гуфт:

– Кокули ман аз кокулҳои Назокат 7-то зиёд аст.
Агар кокулҳои Назокат дуто бошад, кокулҳои Нозанин чандтоянд?

6. Ба болои суммаҳои якхела муҳраҳои рангашон якхела гузоред. Дар иҷрои вазифа кадом қоида ба шумо ёрӣ расонд?

$$4 + 3 \quad 1 + 6 \quad 2 + 4 \quad 8 + 1$$

$$4 + 2 \quad 3 + 4 \quad 6 + 1 \quad 1 + 8$$

7. Суммаҳоро бо усули ҷойивазкунии ҷамъшавандаҳо ҳисоб кунед.

$$1 + 5 = 5 + 1 = 6 \qquad 6 + 3 = 3 + 6 = 9$$

$$3 + 4 = \square\square = \square \qquad 8 + 1 = \square\square = \square$$

$$5 + 3 = \square\square = \square \qquad 2 + 4 = \square\square = \square$$

8. Ададҳои мувофиқ гузоред.

$$6 = 5 + \square \qquad 7 = 6 + \square \qquad 2 + 1 = \square$$

$$6 = 1 + \square \qquad 7 = 1 + \square \qquad 1 + 2 = \square$$

$$6 = 4 + \square \qquad 7 = 5 + \square \qquad 1 + 3 = \square$$

$$6 = 2 + \square \qquad 7 = 2 + \square \qquad 3 + \square = \square$$

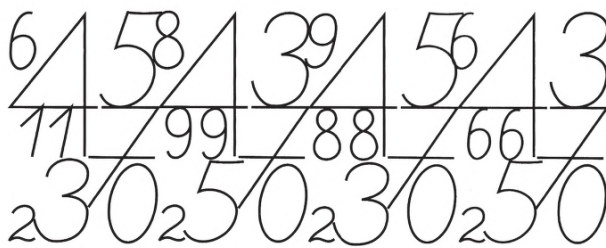
9.

6 + 3	7 + 2	8 + 1	9 + 0
3 + 6	2 + 7	1 + 8	0 + 9

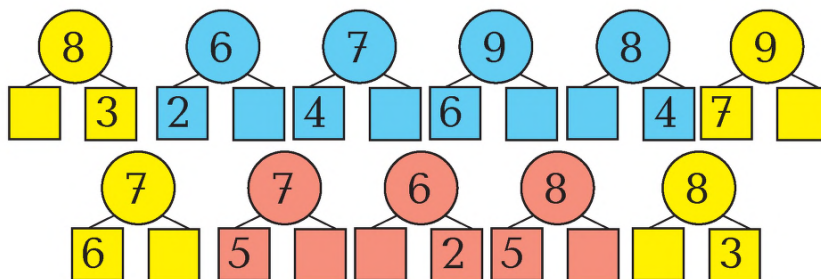
ҲАМАИ РАҚАМҲО

1. Санҷед, оё
ҳамаи рақамҳо
дар нақша нишон
дода шудааст?

2. Ададҳоро бо
тартиби зиёд-
шавӣ ҷо ба ҷо гузо-
ред.

3. Катакҳои холиро пур кунед.

4. Рақамҳои 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9-ро аз рост ба
чап нависед. Аз чап ба рост хонед. Зери ададҳои
тоқ хат кашед.

5. $0 = 0 + \square$ $3 = 2 + \square$ $6 = 5 + \square$
 $1 = 1 + \square$ $4 = 3 + \square$ $7 = 6 + \square$
 $2 = 1 + \square$ $5 = 4 + \square$ $8 = 7 + \square$

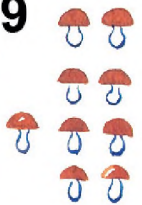

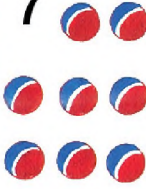

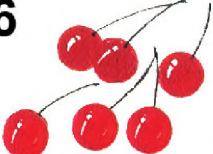

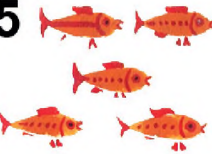
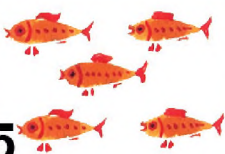
6. Хонед ва нависед.

$1 + 2$ $2 + 2$ $3 + 3$ $4 + 4$
 $1 < 2$ $2 = 2$ $3 = 3$ $4 > 3$

7. Бо ёрии расм ва ададҳо суммаҳо тартиб дода, онҳоро ҳисоб кунед.

9 	 1	8 	 2	7 	 3
--	--	--	--	---	--

6 	 4	5 	 5
--	--	--	---

8. Ҷамъшавандаҳои яқум ва дуҷум зиёд шуд ё кам?

$$9 = 8 + 1$$

$$\square + 1 = 9$$

$$8 + \square = 9$$

$$9 = 7 + \square$$

$$\square + 2 = 9$$

$$7 + \square = 9$$

$$9 = 6 + \square$$

$$\square + 3 = 9$$

$$6 + \square = 9$$

$$9 = 5 + \square$$

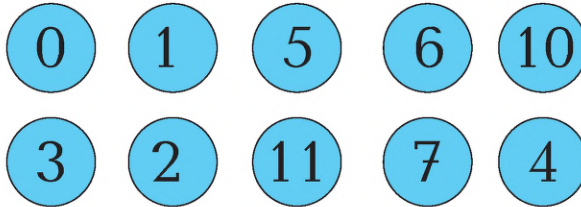
$$\square + 4 = 9$$

$$5 + \square = 9$$

АДАДҲОИ ЯКРАҚАМА

1. Ададҳои якрақамаро аз 0 то 9 номбар кунед. Ададҳои якрақамаро нишон диҳед, ба болои онҳо муҳра гузоред. Кадом ададҳои якрақама нестанд?

Ҳар як рақамро дар намуди суммаи ду ҷамъшаванда ифода кардан мумкин аст?

$0 = \square + \square$	$5 = \square + \square$
$1 = \square + \square$	$6 = \square + \square$
$2 = \square + \square$	$7 = \square + \square$
$3 = \square + \square$	$8 = \square + \square$
$4 = \square + \square$	$9 = \square + \square$

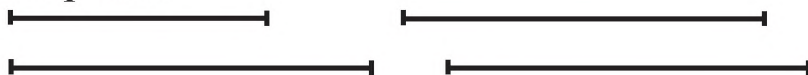
2. Ададҳоро аз 0 то 9 ва баръакс, аз 9 то 0 хонед ва нависед.

3. Ҷадвали ҷамъи 2, 3, 4-ро гӯед.

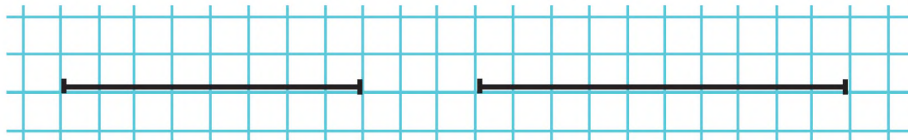
ЧЕНКУНӢ ВА МУҚОИСАКУНӢ

$\begin{matrix} > \\ = \\ < \end{matrix}$ 1. Аз ду порча ҳамонашро чудо кунед, ки дарозтар аст. Кадом порчаҳоро аз рӯйи дарозӣ муқоиса кардан душвор аст?

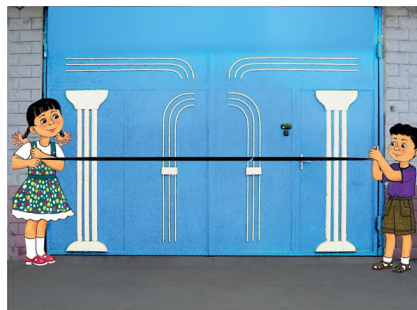
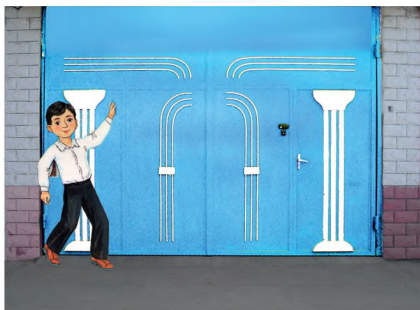

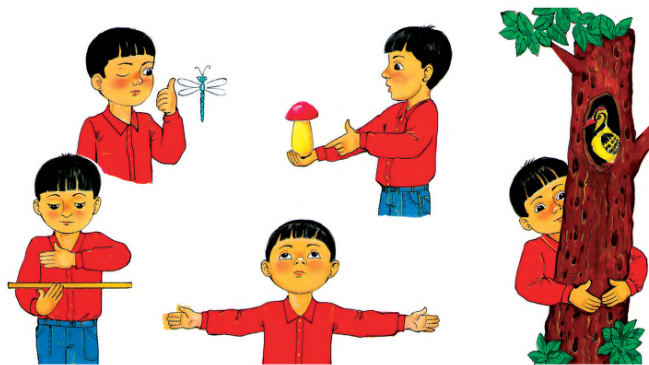
$\begin{matrix} > \\ = \\ < \end{matrix}$ 2. Агар порчаҳо дар катаки дафтар тасвир шуда бошанд, онҳоро муқоиса кардан осон аст.

Порчаҳо чанд катакро ишғол мекунанд? Ададҳои ҳосилшуда натиҷаи ченкунии порчаҳо мебошанд.

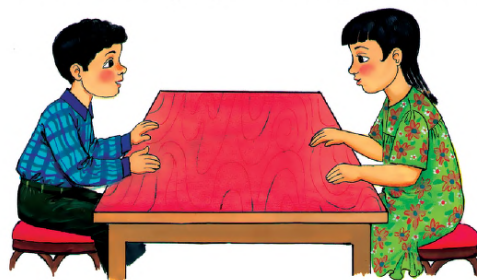

 3. Акбар пешниҳод намуд, ки дарозии дарвозаро бо қадам чен кунанд. Аммо Зебо ченкуниро бо воситаи ресмон ё ченчӯб таклиф намуд. Кадом тарзи ченкунӣ аниқ аст?

4. Дар замонҳои қадим одамон дарозӣ, баландӣ, гафсии ашё ва масофаро бо ёрии чӣ чен мекарданд?

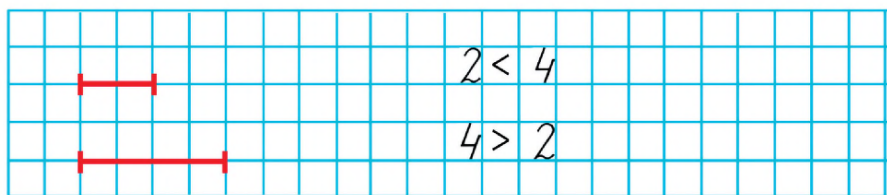

5. Дарозии рӯи мизатонро бо ваҷаб чен кунед. Он чанд ваҷаб аст? Оё натиҷаи ченкунии шумо аз натиҷаи ченкунии ҳамсинфонатон фарқ дорад? Барои чӣ?

Лола гуфт: «Ваҷаби дасти одамон як хел нест. Барои ҳамин дар ченкунӣ истифодаи ченакҳои якхела дуруст аст». Шумо чӣ фикр мекунед? Оё сухани Лола ҳақ аст? Барои чӣ?

6.

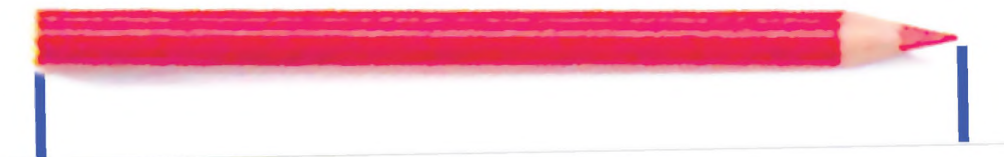
ЧЕНКУНИИ ДАРОЗИИ ПОРЧА. САНТИМЕТР

1. Нигар, порчаи дарозиаш 1 сантиметр дар хаткашак чӣ тавр нишон дода шудааст?

2. Дарозии қалам чанд сантиметр аст?

Сантиметр баъд аз адад мухтасар
чунин навишта мешавад: «см».

3. Ба ин рақамҳо бодикқат нигоҳ кунед. Баъд ҳар рақамро, ки дар қатор чуфти худашро дорад, ёфта нависед. Кадом рақам боқӣ монд?

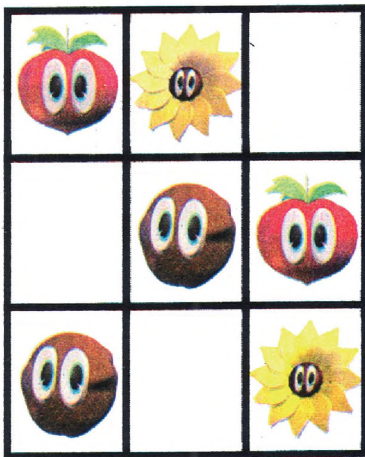

4. Аз тасма қисми дарозиаш 7 сантиметрро буридан лозим. Ба ҳамнишинатон нишон диҳед, ки аз кучои тасма буридан дуруст аст?

5. Дар хоначаҳо кадом расм ва адад гузошта шавад, ки суммаи тарафҳо баробар шаванд?

$$1 + 1 + \square = 3$$

$$2 + \square + 2 = 6$$

$$\square + 3 + 3 = 9$$

$$4 + 1 + \square = 6$$

$$5 + \square + 2 = 9$$

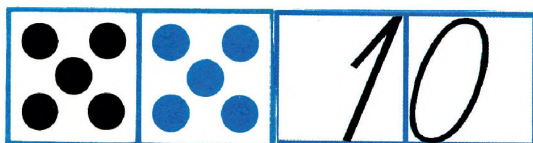
$$6 + 2 + \square = 8$$

АДАДИ 10 ВА ЯК ДАҲӢ

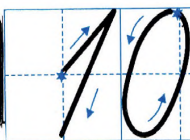
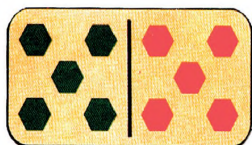

1.

10

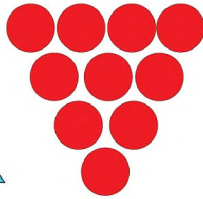
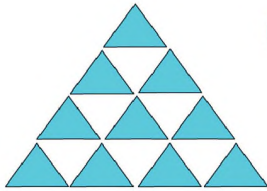
2.

10	10	10	10	10
1	2	3	4	6
8	9			

3. Микдори секунча, доира ва кубчаҳоро муайян кунед. Адади 10 - ро нишон диҳед. 10 адади чуфт аст.

4. Суммаҳоро бо мазмуни расм муқоиса кунед.

$$4 + 6$$

$$2 + 8$$

$$1 + 9$$

5. Бо ёрии рақами 1 ва 0 адади 10 нависед.

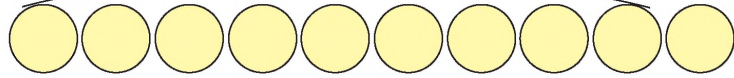
6.

10									
10 = 5 + 5	10 = 6 + 4	10 = 7 + 3							

ҲИСОБ ТО ДАҲӢ

1. Катакҳои холиро пур кунед:

$$\square + 1 = 10 \quad 8 + \square = 10 \quad \square + 6 = 10$$

$$9 + \square = 10 \quad \square + 3 = 10 \quad 6 + \square = 10$$

$$\square + 2 = 10 \quad 7 + \square = 10 \quad 5 + \square = 10$$

2. Шуморед. Дар ҳар табақ чандто олу ҳаст?

3. Тухмҳои ҳар як қуттиро шуморед. Себ чандто аст?

4. Катакҳои холиро пур кунед.

$$10 = \square + 2 \quad 10 = 9 + \square$$

$$10 = \square + 3 \quad 10 = 8 + \square$$

$$10 = \square + 4 \quad 10 = 7 + \square$$

$$10 = \square + 5 \quad 10 = 6 + \square$$

5. Ҳисоб кунед.

$$1+1+1 = \square$$

$$4+1+1 = \square$$

$$7+1+1+1 = \square$$

$$2+2+2 = \square$$

$$5+2+2 = \square$$

$$6+2+1+1 = \square$$

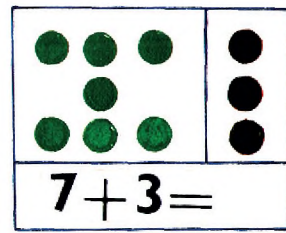
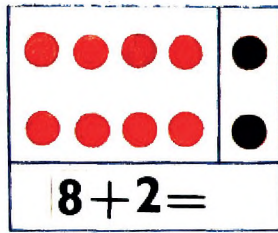
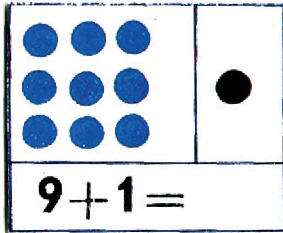
$$3+3+3 = \square$$

$$6+2+2 = \square$$

$$5+3+1+1 = \square$$

6. Ҳисоб кунед.

7. Чамъшавандаҳои якум ва дуҷумро чӣ ҳел меёбед?

	<input type="text"/> + 1 = 10
	9 + <input type="text"/> = 10
	<input type="text"/> + 2 = 10
	8 + <input type="text"/> = 10
	<input type="text"/> + 3 = 10
	7 + <input type="text"/> = 10
	<input type="text"/> + 4 = 10
	6 + <input type="text"/> = 10
	<input type="text"/> + 5 = 10
	5 + <input type="text"/> = 10

8. Катакҳои холиро пур кунед.

$0 = \square + \square$

$1 = \square + \square$

$1 = \square + \square$

$2 = \square + \square$

$2 = \square + \square$

$2 = \square + \square$

$3 = \square + \square$

$3 = \square + \square$

$3 = \square + \square$

$3 = \square + \square$

$4 = \square + \square$

$4 = \square + \square$

$4 = \square + \square$

$4 = \square + \square$

$4 = \square + \square$

$5 = \square + \square$

$5 = \square + \square$

$5 = \square + \square$

$5 = \square + \square$

$5 = \square + \square$

$5 = \square + \square$

$6 = \square + \square$

$6 = \square + \square$

$6 = \square + \square$

$6 = \square + \square$

$6 = \square + \square$

$6 = \square + \square$

$6 = \square + \square$

$7 = \square + \square$

$7 = \square + \square$

$7 = \square + \square$

$7 = \square + \square$

$7 = \square + \square$

$7 = \square + \square$

$7 = \square + \square$

$7 = \square + \square$

$8 = \square + \square$

$8 = \square + \square$

$8 = \square + \square$

$8 = \square + \square$

$8 = \square + \square$

$8 = \square + \square$

$8 = \square + \square$

$8 = \square + \square$

$8 = \square + \square$

$9 = \square + \square$

$9 = \square + \square$

$9 = \square + \square$

$9 = \square + \square$

$9 = \square + \square$

$9 = \square + \square$

$9 = \square + \square$

$9 = \square + \square$

$9 = \square + \square$

$9 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

$10 = \square + \square$

АДАДҲО АЗ 0 ТО 10

1. Аз чап ба рост хонед.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2. Ҳисоб кунед.

$4+6 = \square$

$6+4 = \square$

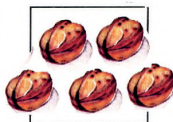
$1+2 = \square$

$2+3 = \square$

$3+4 = \square$

$4+5 = \square$

$5+5 = \square$

3. Аз рост ба чап хонед.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

$10 - 8$

2

$10 - 3$

7

6

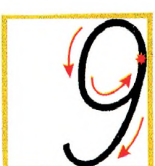
8

1

4

4.

БОБИ Ш

ЧАДВАЛИ ЧАМЪ ВА ТАРҲ ДАР ДОИРАИ 10

ЧАМЪ ВА ТАРҲИ АДАДИ 1

1. Аз расм истифода карда, сумма ва фаркро муқоиса кунед.

$$1 + 1 = 2$$

$$2 + 1 = 3$$

$$3 + 1 = 4$$

$$4 + 1 = 5$$

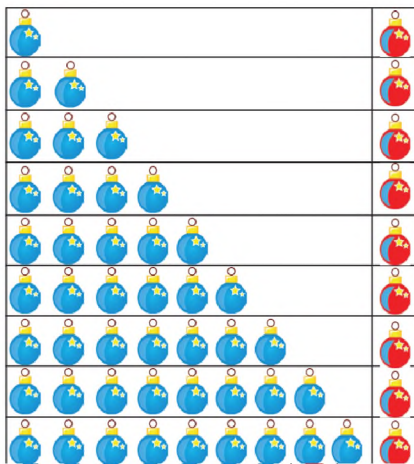
$$5 + 1 = 6$$

$$6 + 1 = 7$$

$$7 + 1 = 8$$

$$8 + 1 = 9$$

$$9 + 1 = 10$$

$$2 - 1 = 1$$

$$3 - 1 = 2$$

$$4 - 1 = 3$$

$$5 - 1 = 4$$

$$6 - 1 = 5$$

$$7 - 1 = 6$$

$$8 - 1 = 7$$

$$9 - 1 = 8$$

$$10 - 1 = 9$$

2. Аз расм истифода карда, ҳисобкуниро шарҳ диҳед.

$$2 - 1 = 1$$

3. Ҳисоб кунед. Нависед.

$1 + 1 = 2$
$2 + 1 =$
$3 + 1 =$
$4 + 1 =$
$5 + =$
$6 + =$
$7 + =$
$8 + =$
$9 + 1 = 10$

$10 - 1 = 9$
$9 - 1 =$
$8 - 1 =$
$7 - =$
$6 - =$
$5 - =$
$4 - =$
$3 - =$
$2 - = 1$

4. Суммаҳоеро ёбед, ки чамъшавандаи дуомашон ба 1 баробар аст. Аз суммаҳои додашуда фарқҳо тартиб диҳед.

Намуна: $6 + 1$ $6 - 1$

$0 + 1$ $2 + 1$ $4 + 1$ $6 + 2$ $7 + 1$
 $8 + 1$ $1 + 2$ $3 + 1$ $5 + 1$ $9 + 1$

Адади
4

Пешояндаи
адади 5

Адади 5

Пасояндаи
адади 5

Адади
6

$9 - 1$
$7 - 1$
$10 - 1$

Ҳамсоҳҳои
адади 5

Ададҳои
4 ва 6

$8 - 1$
$6 - 1$
$5 - 1$

ЧАМЪ ВА ТАРҲИ АДАДИ 2

$1 + 2 = 3$

$2 + 2 = 4$

$3 + 2 = 5$

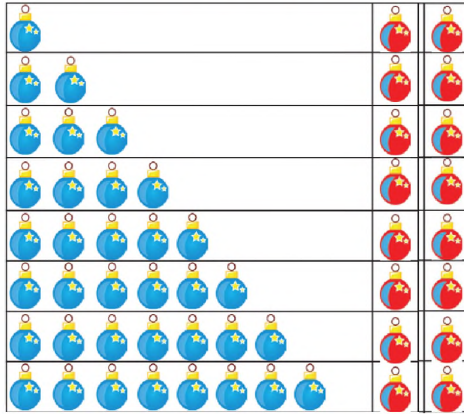
$4 + 2 = 6$

$5 + 2 = 7$

$6 + 2 = 8$

$7 + 2 = 9$

$8 + 2 = 10$

$3 - 2 = 1$

$4 - 2 = 2$

$5 - 2 = 3$

$6 - 2 = 4$

$7 - 2 = 5$

$8 - 2 = 6$

$9 - 2 = 7$

$10 - 2 = 8$

1. Амалхоро бо ёрии чӯбчаҳо иҷро кунед. Онҳоро ба дафтар нависед.

$2 + 2 \quad 1 + 9 \quad 2 + 5 \quad 2 + 8 \quad 2 + 6 \quad 2 + 3$

$2 + 7 \quad 2 + 4 \quad 3 - 2 \quad 4 - 2 \quad 5 - 2 \quad 6 - 2$

2. Ба тарзи навишти чамъ ва тарҳи адади 2 бо ададҳои якрақам азтибор диҳед. Онро давом дода, сумма ва фарқро ёбед.

$1 + 2 =$	
$2 + 2 =$	
$3 + 2 =$	
$4 + 2 =$	
$\div =$	
$\div =$	
$\div =$	
$\div =$	

$3 - 2 =$	
$4 - 2 =$	
$5 - 2 =$	
$6 - 2 =$	
$\dots =$	
$\dots =$	

$3 - 2 =$	$\dots =$
$4 - 2 =$	$\dots =$
$5 - 2 =$	$\dots =$
$6 - 2 =$	$\dots =$
$\dots =$	$\dots =$
$\dots =$	$\dots =$

$4 + 2 = \square$

$7 - 2 = \square$

3. Қоидаи ҷойивазкунии чамъшавандаҳоро истифода карда, суммаҳоро ҳисоб кунед.

$$\begin{array}{cccc} 1 + 2 & 3 + 2 & 4 + 2 & 5 + 2 \\ 6 + 2 & 7 + 2 & 8 + 2 & 2 + 2 \end{array}$$

4. Ҳисоб кунед.

$$\begin{array}{cccc} 3 - 2 & 4 - 2 & 5 - 2 & 6 - 2 \\ 7 - 2 & 8 - 2 & 9 - 2 & 10 - 2 \end{array}$$

5. Фаридун ва Муҳайё дар як сол таваллуд шудаанд, Фаридун дар фасли баҳор, Муҳайё дар фасли тобистон. Кадоме аз онҳо хурд аст?

6. Падар аз модар калонсолтар аст. Духтар-чӣ?

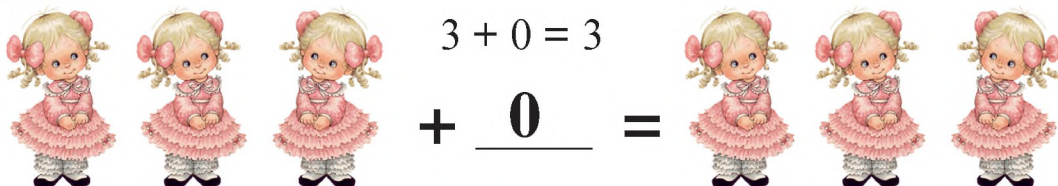
7. Ҳисоб кунед.

$$\begin{array}{cc} 1 + 2 & 3 - 1 \\ 2 + 2 & 3 - 2 \\ 3 + 2 & 3 - 3 \end{array}$$

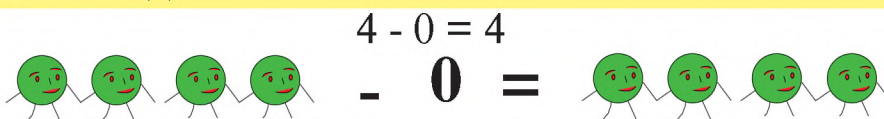
БА АДАД ЧАМЪ КАРДАНИ 0 ВА АЗ АДАД ТАРҲ КАРДАНИ 0

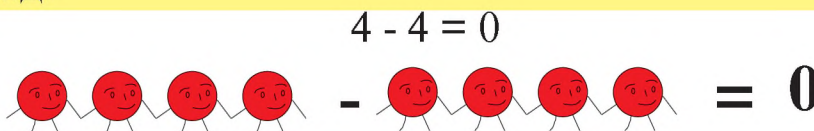
1.

Агар ба адад сифрро чамъ кунем, боз ҳамон адад ҳосил мешавад.

Аз адад сифро тарҳ кунем, боз ҳамон адад ҳосил мешавад.

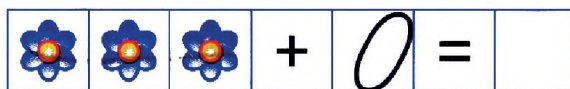

Аз адад ҳамон ададро тарҳ кунем, сифр ҳосил мешавад.

2.

$0 + 10$	$5 + 0$	$10 + 0$
$10 + 0$	$8 + 0$	$9 + 0$

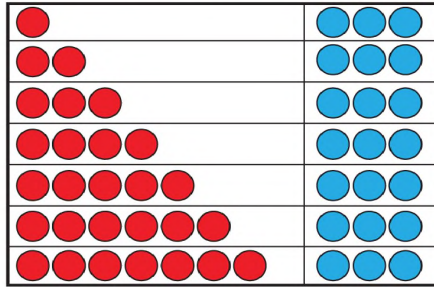

ЧАМЪ ВА ТАРҲИ АДАДИ 3

1. Амали чамъ ва тархро ба воситаи доирачахо ичро кунед. Ададҳои ҳосилшударо аз рӯи сутунчаи сеюми «ҷадвали чамъ ва тарх» санҷед.

$$\begin{array}{l} 1 + 3 = \square \\ 2 + 3 = \square \\ 3 + 3 = \square \\ 4 + 3 = \square \\ 5 + 3 = \square \\ 6 + 3 = \square \\ 7 + 3 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 4 - 3 = \square \\ 5 - 3 = \square \\ 6 - 3 = \square \\ 7 - 3 = \square \\ 8 - 3 = \square \\ 9 - 3 = \square \\ 10 - 3 = \square \end{array}$$

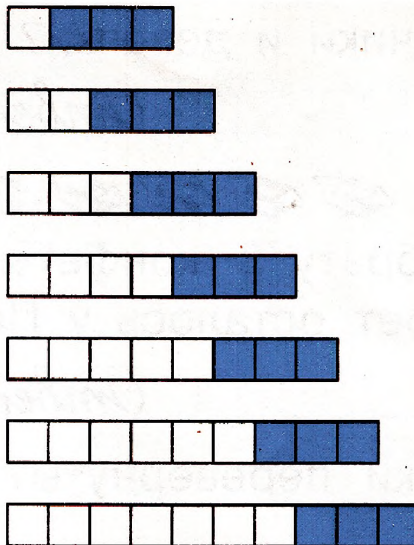
2. Қоидаи ҷойивазкунии чамъшавандаҳоро истифода карда, қимати суммаро ҳисоб кунед.

$$\begin{array}{cccc} 5 + 3 & 3 + 3 & 4 + 3 & 6 + 3 \\ 3 + 5 & & 3 + 4 & 3 + 6 \end{array}$$

3. Ҳисоб кунед.

1 + 3 = 4
2 + 3 = 5
3 + 3 =
4 + 3 =
5 + =
+ =
+ = 10

4 - 3 = 1
5 - 3 = 2
6 - 3 =
7 - 3 =
... =
... =
10 - 3 =

ЧАМЪ ВА ТАРҲИ АДАДИ 4

1. Аз расм истифода карда, сумма ва фарқхоро шарҳ диҳед.

$1 + 4 = 5$	■	●●●●	$5 - 4 = 1$
$2 + 4 = 6$	■ ■	●●●●	$6 - 4 = 2$
$3 + 4 = 7$	■ ■ ■	●●●●	$7 - 4 = 3$
$4 + 4 = 8$	■ ■ ■ ■	●●●●	$8 - 4 = 4$
$5 + 4 = 9$	■ ■ ■ ■ ■	●●●●	$9 - 4 = 5$
$6 + 4 = 10$	■ ■ ■ ■ ■ ■	●●●●	$10 - 4 = 6$

2. Чамъ ва тарҳи адади 4 бо ададҳои якракамаро, ки ба сутунҷаи чоруми «Чадвали чамъ ва тарҳ» дохил нашудааст, нависед. Бо истифода аз қоидаи ҷойивазкунии чамъшавандаҳо суммаҳоро ёбед.

$$\begin{array}{ccc}
 1 + 4 & 2 + 4 & 3 + 4 \\
 4 + 1 & 4 + 2 & 4 + 3
 \end{array}$$

3. Қоидаи ҷойивазкунии чамъшавандаҳоро истифода карда, суммаҳоро ҳисоб кунед.

$$6 + 4 = 4 + 6 = 10 \quad 5 + 4 = \quad 3 + 4 =$$

4. Ҳисоб кунед.

$$\begin{array}{cc}
 4 + 4 & 3 + 4 \\
 5 + 4 & 5 - 4 \\
 6 - 4 & 2 + 4 \\
 6 + 4 & 0 + 4 \\
 7 - 4 & 8 - 4
 \end{array}$$

5. «Ҷойи ман кучост»?

8

5

1

6

2

9

3

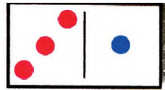
4

7

10

6.

$$3 + 1 = 4$$

$$4 - 3 = \square$$

$$3 + 4 = \square$$

$$7 - 4 = \square$$

$$5 + 4 = \square$$

$$9 - 5 = \square$$

7.

$1 + 4 = 5$		$5 - 4 =$
$2 + 4 =$		$6 - 4 =$
$3 + 4 =$		$7 - 4 =$
$4 + =$		$8 - =$
$+ 4 =$		$- =$
$+ =$		$10 - 4 =$

8.

$4 \square 1$	$1 \square 3$	$1 \square 4$	$3 \square 3$
$2 \square 3$	$3 \square 4$	$2 \square 4$	$4 \square 4$

9.

$4 + 3 =$

$7 - 3 =$

10.

$4 + 4 =$

$8 - 4 =$

$$4 = \square + \square$$

$$4 = \square + \square \quad 4 \square 3$$

$$4 \square 2$$

$$4 \square 1$$

$$4 = \square + \square \quad 3 \square 4$$

$$2 \square 4$$

$$1 \square 4$$

$$4 = \square + \square$$

1.

ЧАМЪ ВА ТАРҲИ АДАДИ 5

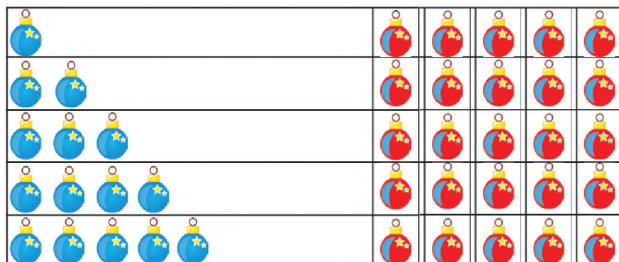
$1 + 5 = 6$

$2 + 5 = 7$

$3 + 5 = 8$

$4 + 5 = 9$

$5 + 5 = 10$

$6 - 5 = 1$

$7 - 5 = 2$

$8 - 5 = 3$

$9 - 5 = 4$

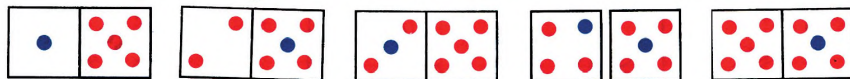
$10 - 5 = 5$

2.

3.

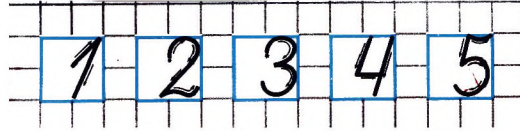

4.

$3 < 5$	$3 < 4$	$4 < 5$	$5 = 5$
$3 + 1 = \square$	$2 + 2 = \square$	$2 + 3 = \square$	$5 - 1 = \square$
$4 + 1 = \square$	$5 - 2 = \square$	$5 - 3 = \square$	$5 - 4 = \square$

5.

$$5 + \square$$

$$9 - \square$$

$$\square - \square$$

4	+	5	=	
---	---	---	---	--

$5 \square 1$

$1 \square 5$

$2 \square 5$

$5 \square 2$

$4 \square 5$

$5 \square 4$

$5 + \square = \square$

$8 - \square = \square$

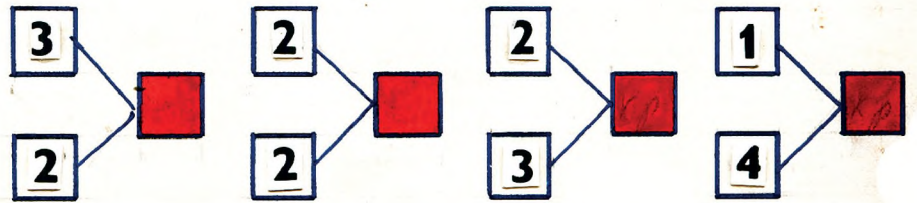
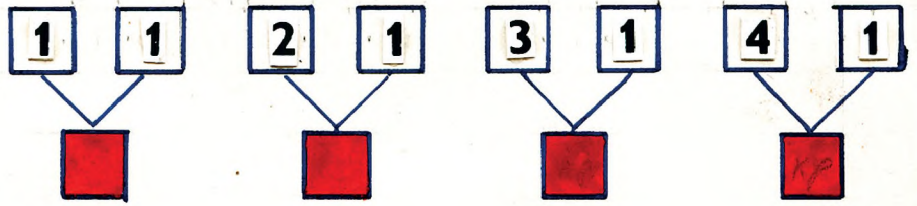

6.

$2 + 0 =$	$3 + 4 =$
$8 - 2 =$	$7 - 3 =$
$8 - 0 =$	$7 - 4 =$

7.

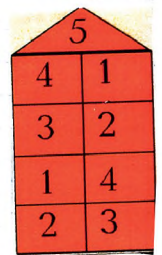
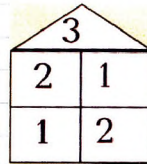
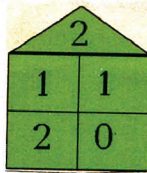
8.

2	4	3	4	1	4	1	3
3	2	4	3	4	1	2	3

9.

$5 = \square + \square$
 $5 = \square + \square$
 $5 = \square + \square$
 $5 = \square + \square$
 $5 = \square + \square$
 $5 = \square + \square$

7. – Лола, ман тарзи ҳисоб ва навишти ҳалли масъалаеро ёд гирифтаам. Ана, нигоҳ кун, ҳалли масъалаи зерин чӣ хел мешавад:

Дар табақ 9-то олу ҳаст. Аз он 1 олуру гирифтанд. Дар табақ чандто олу монд?

Азиз фарқеро навишт,
ки ҳалли масъаларо
таъмин мекунад.

$$9 - 1 = 8$$

8. Аз рӯйи расм ду масъала тартиб диҳед, ки онҳо ба ҳал ва ҷавоби поён мувофиқ бошанд.

Ҳал: $10 - 3 = 7$
 $9 - 3 = 6$

Ҷавобҳо: 7-то пуфак
6-то пуфак

9. Масъала тартиб диҳед. Аз рӯи намуна ҳал ва ҷавобро ба дафтар нависед.

$$\text{Ҳал : } 6 - 2 = 4$$

Ҷавоб: 4 кабу́тар

10. Аз матни масъала ҳал ва ҷавобро ба дафтар нависед.

1) Рустам 4 дона, Аниса 5 дона зиёд хурмо чинд. Аниса чанд дона хурмо чинд?

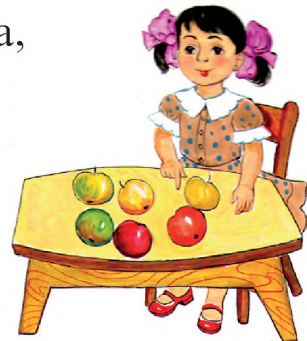
2) Рустам 9 дона хурмо чинд, аммо Аниса 4 дона кам чинд. Аниса чанд дона хурмо чинд?

11. Аз ифодаи $5 + 2$, $5 - 2$ масъала тартиб диҳед, ҳал ва ҷавобро нависед.

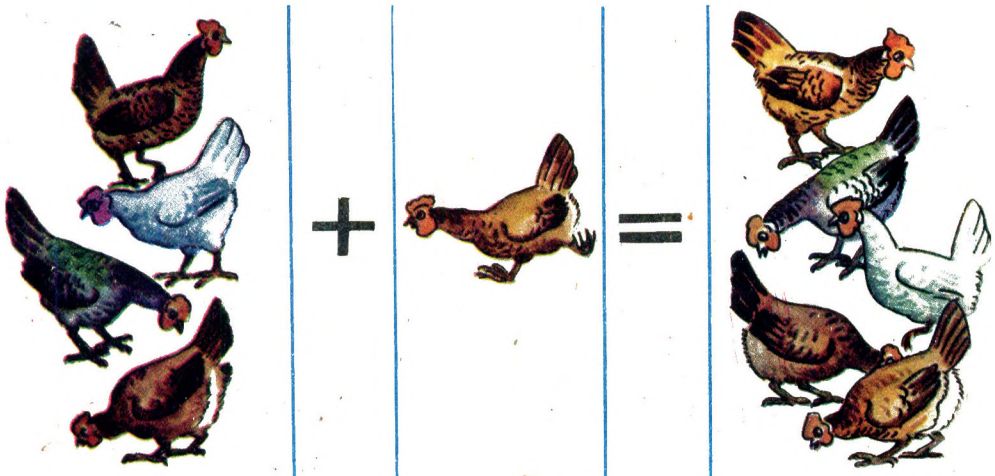
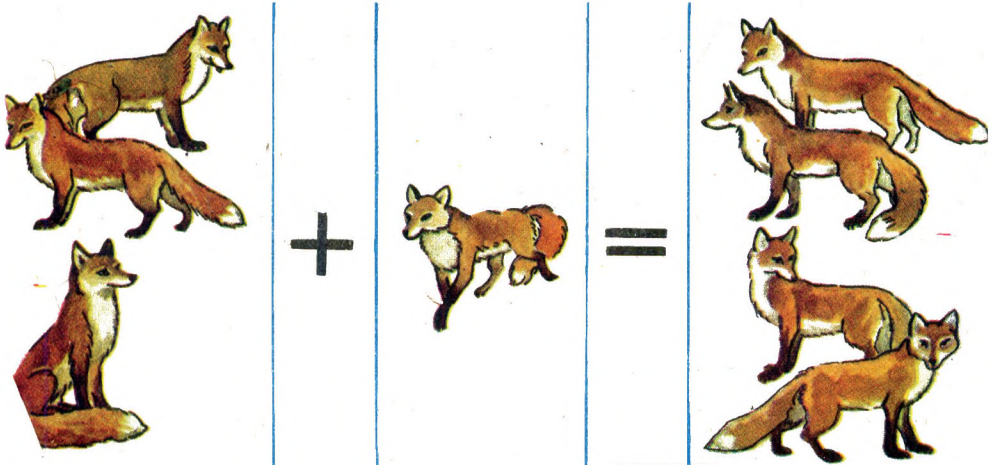

12. Аз расм масъала тартиб дода, ҳал кунед ва ҷавобро нависед.

13. Аз рӯйи расм масъала тартиб диҳед, ҳисоб ва арзёбӣ кунед.

ЧАМЪ ВА ТАРҲИ АДАДИ 6

$1 + 6 = 7$

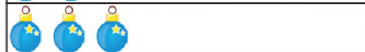
$7 - 6 = 1$

$2 + 6 = 8$

$8 - 6 = 2$

$3 + 6 = 9$

$9 - 6 = 3$

$4 + 6 = 10$

$10 - 6 = 4$

1. Ба доирачахо ададҳои мувофиқ гузоред.

Activity 1: Matching numbers to groups of objects.

- Group 1: 5 red and black striped balls. Connected to a die showing 5 dots.
- Group 2: 2 white rabbits. Connected to a die showing 2 dots.
- Group 3: 6 colorful stars. Connected to a die showing 6 dots.
- Group 4: 1 red butterfly. Connected to a die showing 1 dot.
- Group 5: 4 mushrooms. Connected to a die showing 4 dots.
- Group 6: 2 pears. Connected to a die showing 2 dots.

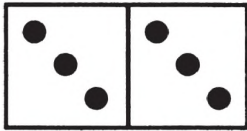
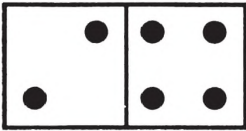
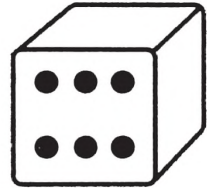
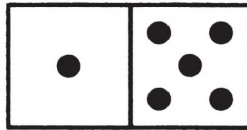
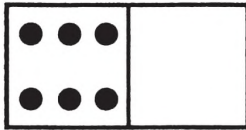
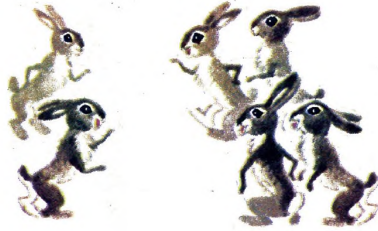
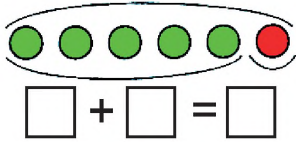
2. Аз расм ифода тартиб диҳед.

Activity 2: Ordering pictures of flowers in vases.

 $1 + 5$	 <input type="text"/>	 <input type="text"/>
 <input type="text"/>	 <input type="text"/>	 <input type="text"/>

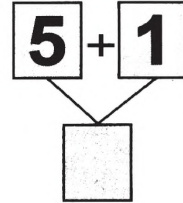
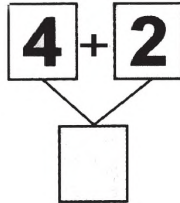
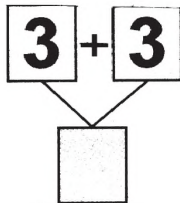

3. Бо ёрии расм ва холҳо ҳосилшавии адади 6-ро гӯед.

4. $6+1$ $1+6$ $6+2$ $2+6$

$6+3$ $3+6$ $6+4$ $4+6$

$\begin{matrix} > \\ = \\ < \end{matrix}$ 5. 4 нафар писар ва 2 нафар духтар рустшавакбозӣ мекарданд. Чанд нафар кӯдакон бозӣ мекарданд? Шарт ва саволи масъаларо ҷудо карда хонед.

$?!$ 6. Ба шартҳои додашуда савол гузored, то ки масъала ҳосил шавад.

- а) Дар як тарафи соҳили дарё 7 буз ва дар соҳили дигар 6 буз мечариданд.
- б) Дар синф 10 нафар хонанда буданд. 2 нафари онҳо рафтанд.
- в) Дар як табақча 6-то, дар дигараш 2-то ва дар сеюмаш 4-то себ ҳаст.
- г) 9-то мошин пахта мекашонанд, 1-то мошин аз кор монд.

$?!$ 7. Ба саволҳои додашуда шарт тартиб диҳед, то ки масъала ҳосил шавад.

- а) Дар рама ҳамагӣ чанд сар барра буд?
- б) Дар гулдон чандто гули бобуна монд?

ҶАМЪ ВА ТАРҶИ АДАДИ 7

$1 + 7 = 8$		$8 - 7 = 1$
$2 + 7 = 9$		$9 - 7 = 2$
$3 + 7 = 10$		$10 - 7 = 3$

1. Навиштаҷот чӣ монандӣ ва чӣ фарқ дорад?

$$4 + 3 = 7 \quad 7 - 4 = 3 \quad 7 - 3 = 4$$

Ба зери ҷамъшавандаи якум хати сурх, ҷамъшавандаи дуум хати сабз, сумма хати кабуд кашед. Навиштаҷоти дуум ва сеюмро бо навиштаҷоти якум муқоиса кунед.

2. Ҳисоб кунед:

$$3 + 4 = \square$$

$$7 - 4 = \square \quad 7 - 3 = \square$$

3. Нависед, ҳисоб кунед.

6 - 1	7 - 1	8 - 1	9 - 1
6 - 2	7 - 2	8 - 2	9 - 2
6 - 3	7 - 3	8 - 3	9 - 3
6 - 4	7 - 4	8 - 4	9 - 4
6 - 5	7 - 5	8 - 5	9 - 5

4. Аз рӯи расм масъала тартиб диҳед.

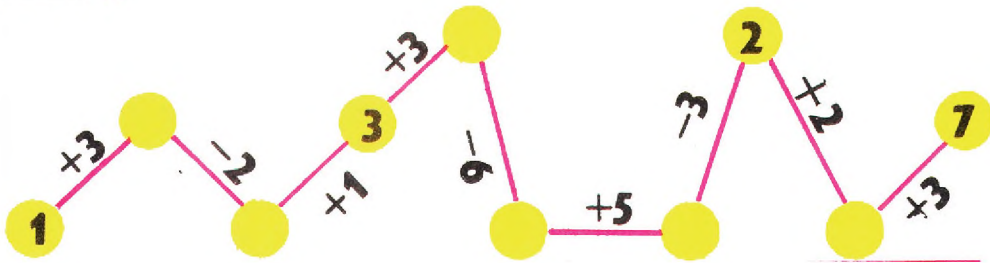
5.

$6 + \square$
 $\square - 1$ 7 $4 + \square$
 $\square + 7$

$3 + \square$ $4 + \square$
 7
 $2 + \square$ $1 + \square$

6.

Ч П
З Р

7. Шумо чистон медонед? Ба ҳамсинфонатон
чистони худро гӯед.

Ч П
З Р

8. Ду нафар аз пеш ва ду нафари дигар аз пас
меоянд, ба ҳам расида наметавонанд. Ин чист?

9. Мошин ду чархи пеш ва ду чархи қафо дорад.
Мошин чандто чарх дорад?

Ч П
З Р

10. Яктояш гап мезанад, дутояш мебинад ва дутои дигараш мешунавад.

11. Нигина аз 6 қанд 3-тояшро хӯрд, боқимонда-ашро ба Зумрад дод. Зумрад чанд қанд гирифт?

12. Аз рӯйи расм масъала тартиб дода, ба ҳамсинфонатон пешниҳод кунед. Шарти масъаларо баён ва саволи онро муайян кунед.

ЧАМЪ ВА ТАРҲИ АДАДИ 8

$1 + 8 = 9$

$9 - 8 = 1$

$2 + 8 = 10$

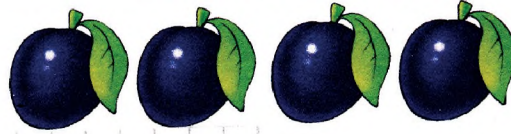

$10 - 8 = 2$

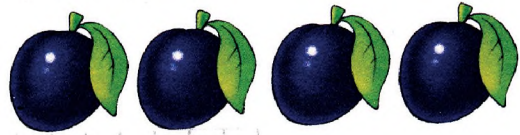

1.

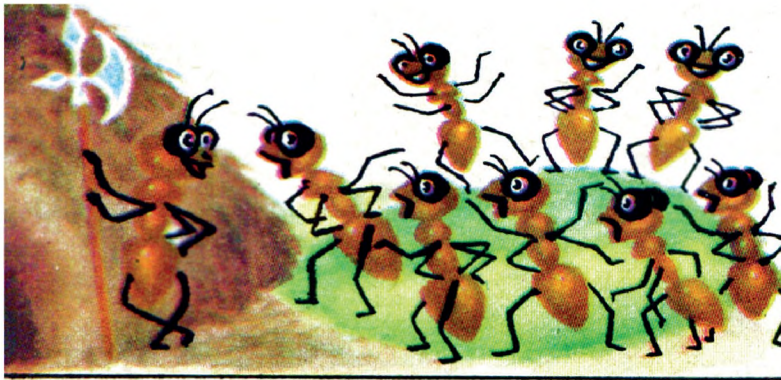
$4 + 4 =$

$8 - 4 =$

$4 = \square$

$1 + 8$

$9 - 1$

2. Масъала тартиб диҳед.

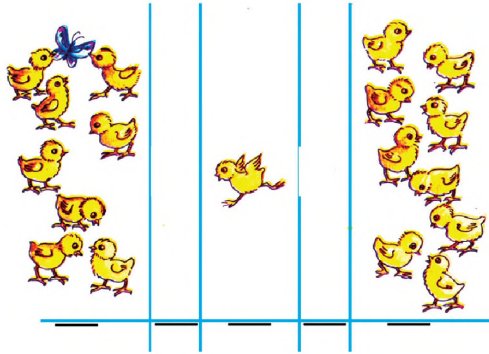
$1 + 7$

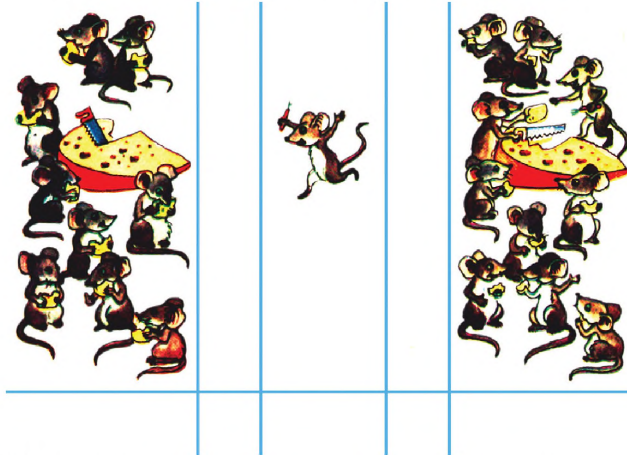
$5 + 3$

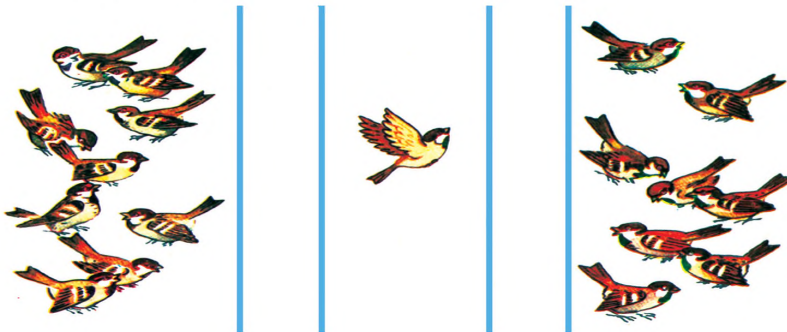
3. Аз рӯйи расм масъала тартиб диҳед.

4. Аз рӯйи расм масъала тартиб диҳед.

5. Аз рӯйи расм масъала тартиб диҳед.

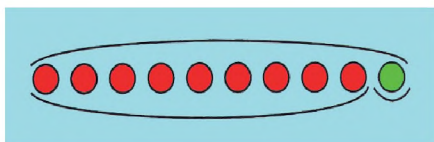

ЧАМЪ ВА ТАРҲИ АДАДИ 9

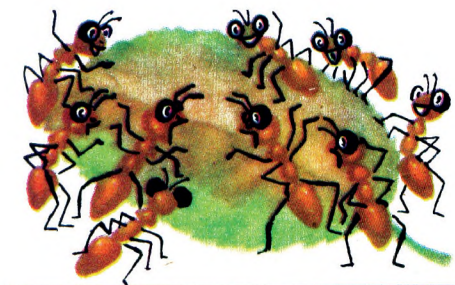

1. Аз рӯи расм масъала тартиб диҳед.

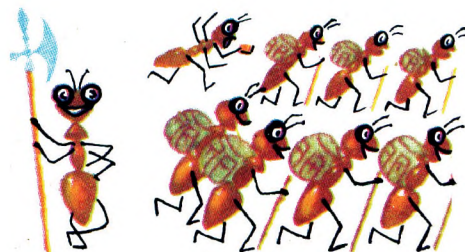
$$9 + 1 =$$

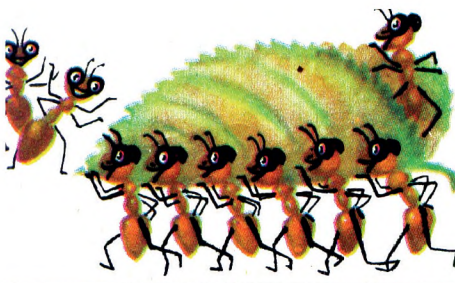
$$1 + 9$$

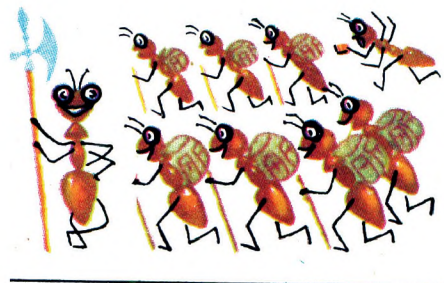
$$4 + 5$$

$$9 - 8$$

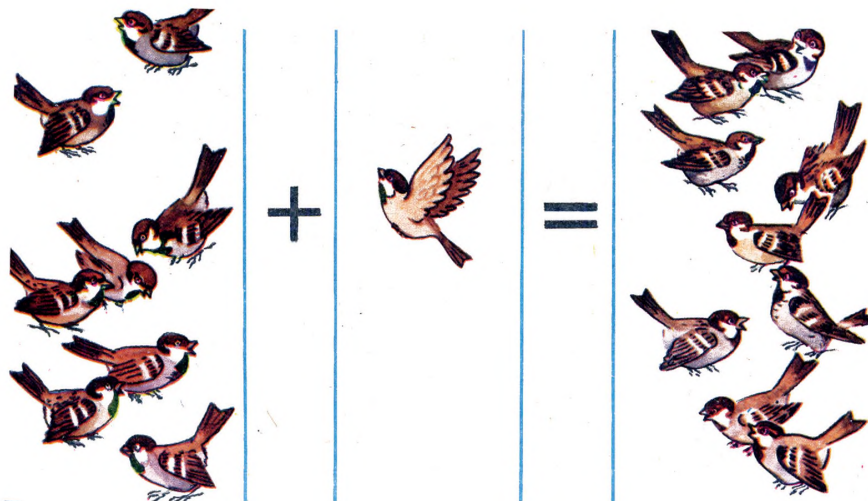
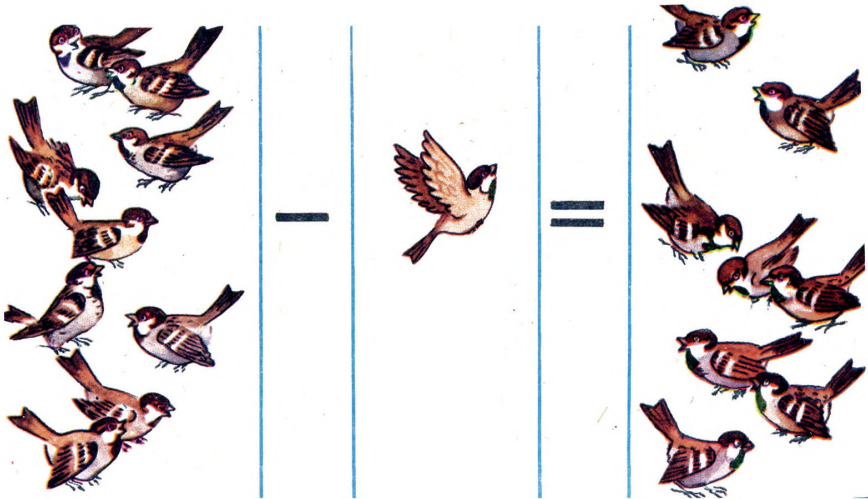
$$2 + 7$$

$$9 - 1$$

2. Аз рӯйи расм масъала тартиб диҳед.

ҳамагӣ 9 мошинча

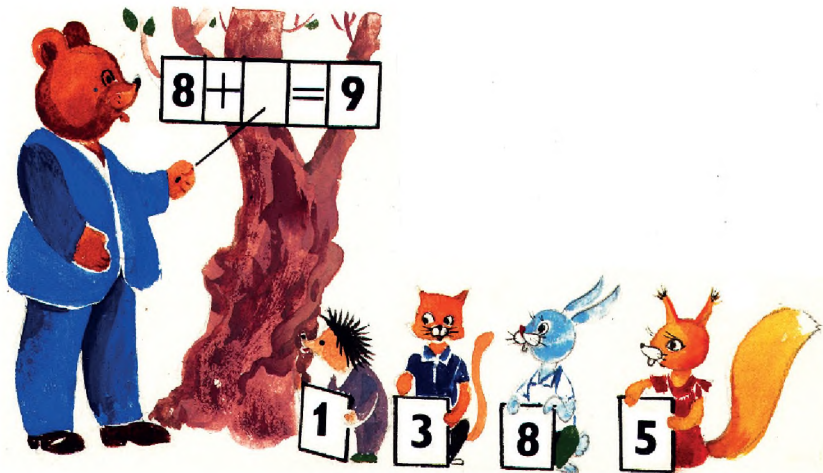
3. Масъалае тартиб диҳед, ки чунин ҳал дошта бошад: $7 + 2 - 2$. Дар масъала ибораҳои «2-то кам» ва «2-то зиёд»-ро истифода кунед.

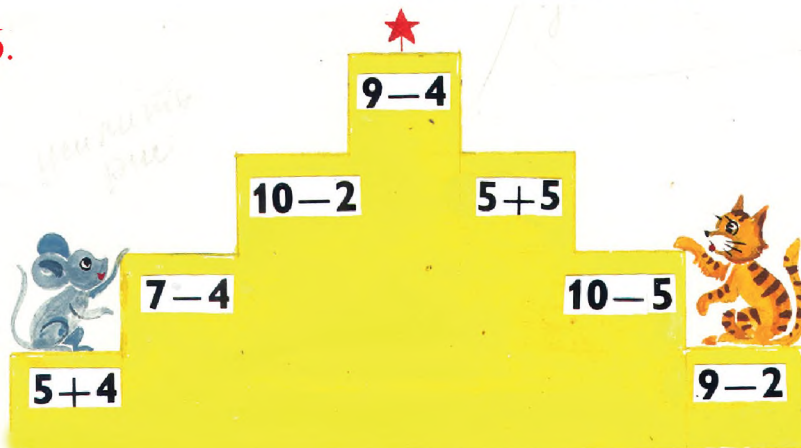
4. Ифодаҳоро бо ёрии «Чадвали чамъ»-и ададҳои якрақама ҳисоб кунед.

5. $9 + 1$ $7 + 3$ $10 - 6$ $9 - 7$
 $8 + 2$ $4 + 6$ $10 - 9$ $9 - 8$

6.

ЧАДВАЛИ ЧАМЪ ВА ТАРҲ ДАР ДОИРАИ 10

1. Хонед ва дар хотир нигоҳ доред.

$\square + 2$

$$\begin{array}{l} 1 + 2 = 3 \\ 2 + 2 = 4 \\ 3 + 2 = 5 \\ 4 + 2 = 6 \\ 5 + 2 = 7 \\ 6 + 2 = 8 \\ 7 + 2 = 9 \\ 8 + 2 = 10 \end{array}$$

$\square + 3$

$$\begin{array}{l} 1 + 3 = 4 \\ 2 + 3 = 5 \\ 3 + 3 = 6 \\ 4 + 3 = 7 \\ 5 + 3 = 8 \\ 6 + 3 = 9 \\ 7 + 3 = 10 \end{array}$$

$\square + 4$

$$\begin{array}{l} 1 + 4 = 5 \\ 2 + 4 = 6 \\ 3 + 4 = 7 \\ 4 + 4 = 8 \\ 5 + 4 = 9 \\ 6 + 4 = 10 \end{array}$$

$\square + 5$

$$\begin{array}{l} 1 + 5 = 6 \\ 2 + 5 = 7 \\ 3 + 5 = 8 \\ 4 + 5 = 9 \\ 5 + 5 = 10 \end{array}$$

$\square + 6$

$$\begin{array}{l} 1 + 6 = 7 \\ 2 + 6 = 8 \\ 3 + 6 = 9 \\ 4 + 6 = 10 \end{array}$$

$\square + 7$

$$\begin{array}{l} 1 + 7 = 8 \\ 2 + 7 = 9 \\ 3 + 7 = 10 \end{array}$$

$\square + 8$

$$\begin{array}{l} 1 + 8 = 9 \\ 2 + 8 = 10 \end{array}$$

$\square + 9$

$$1 + 9 = 10$$

2. Аз чадвал ҳамаи ҳолатҳои чамъ дар доираи 10-ро нишон диҳед.

Намуна: $1 + 9 = 10$

$$2 + 8 = 10$$

3.

4. Аз ҷадвали чамъ истифода карда, ҷадвали тарҳ дар доираи 10-ро ҳисоб кунед.

5.

$3 - 2$

$4 - 2$

$5 - 2$

$6 - 2$

$7 - 2$

$8 - 2$

$9 - 2$

$10 - 2$

$4 - 3$

$5 - 3$

$6 - 3$

$7 - 3$

$8 - 3$

$9 - 3$

$10 - 3$

$5 - 4$

$6 - 4$

$7 - 4$

$8 - 4$

$9 - 4$

$10 - 4$

$6 - 5$

$7 - 5$

$8 - 5$

$9 - 5$

$10 - 5$

$7 - 6$

$8 - 6$

$9 - 6$

$10 - 6$

$8 - 7$

$9 - 7$

$10 - 7$

$9 - 8$

$10 - 8$

$10 - 9$

6. Хушхатиро машқ кунед.

1	1	1										
---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2	2	2										
---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3	3	3										
---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4	4	4										
---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5	5	5										
---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6	6	6										
---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7	7	7										
---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

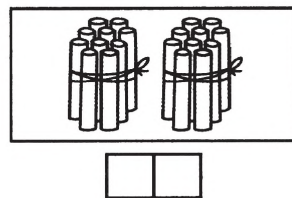
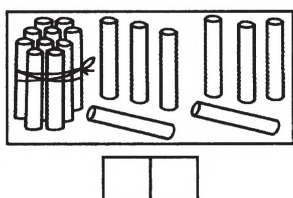
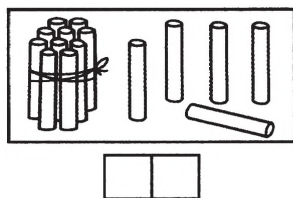
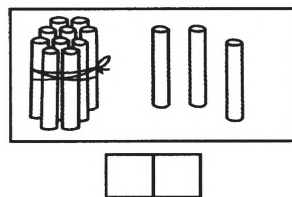
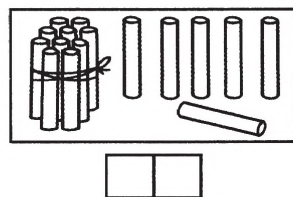
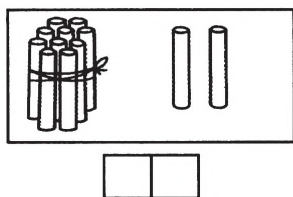
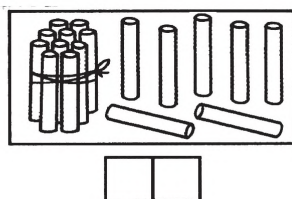
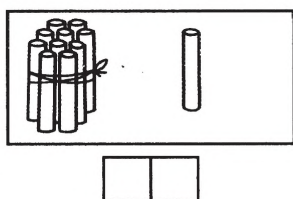
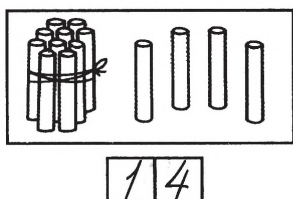
8	8	8										
---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9	9	9										
---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

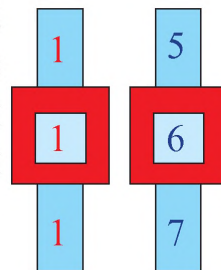
10	10											
----	----	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. Аз расмҳои додашуда ададҳои дурақам тартиб диҳед.

6. Аз абак ададҳо номбар карда нависед. Дар навишт кадом рақам аз рост ҷойи дуюмро ишғол мекунад? Ба зерин рақам хати сурх кашед. Вай шумораи даҳӣро ё воҳидҳоро ифода мекунад?

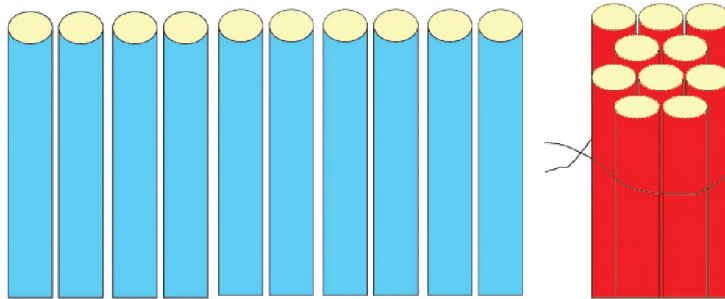

7. Ба хотир гиред.

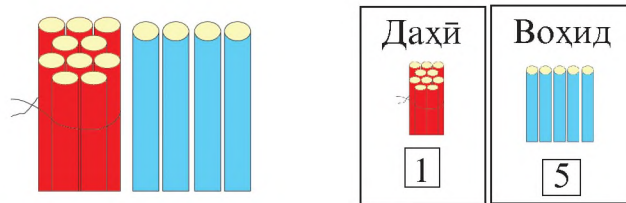
Даҳӣ	Воҳид	Адад	Адад	Даҳӣ	Воҳид
1	1	11	16	1	6
1	2	12	17	1	7
1	3	13	18	1	8
1	4	14	19	1	9
1	5	15	20	2	0

8. Чӯбчаҳоро шуморед. Ба зери рақами ифодакунандаи шумораи даҳӣ хати сурх кашед. Ин адад чанд воҳид дорад? Ба зери рақами ифодакунандаи шумораи воҳидҳо хати кабуд кашед.

9. Расмеро нишон диҳед, ки дар он 1 даҳӣ ва 5 воҳид тасвир шуда бошад. Ин адад чӣ ном дорад? Дар навишт кадом рақам аз рост дар ҷойи якум меистад? Дар зери ин рақам хати кабуд кашед. Вай шумораи даҳӣро ё воҳидҳоро ифода мекунад?

Рақами ифодакунандаи шумораи воҳидҳоро разряди воҳидҳо меноманд.

10. Ададҳои 11, 18, 10 ва 5-ро нависед. Ба зери рақами разряди воҳидҳо хати кабуд кашед.

МУҚОИСАИ АДАДҲО

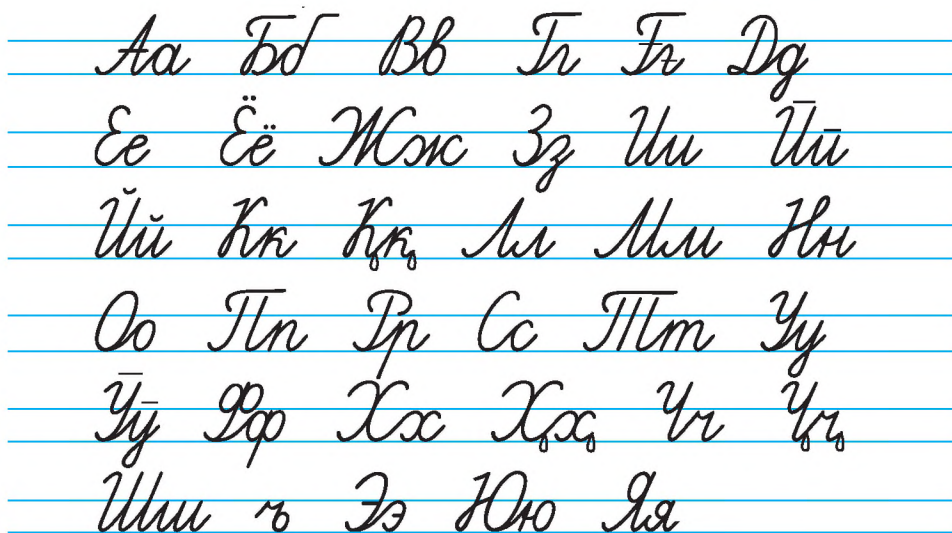
1. «Чойи ман кучост?»

Ададҳои аз 1 то 20 - ро нависед ва муқоиса кунед.

2. Дар «Алифбои тоҷикӣ» ҳарфи «Аа» дар чойи якум меистад ва ҳарфи «Тт» дар чойи 20-ум аст. Ҳарфҳои «Бб», «Мм», «Оо» дар чойи чандум қарор доранд? Пас аз ҳарфи «Тт» чанд ҳарфи дигар меояд? Пеш аз «Тт»-чӣ? Ададҳоро муқоиса кунед.

3. Дар навбат ба хазина 20 нафар истодаанд. Шахсеро ёбед, ки дар навбат шонздаҳум аст. Пеш аз вай чанд нафари дигар истодаанд? Пас аз ӯ чанд нафар меистанд? Ададхоро муқоиса кунед.

$$20 > 16 \quad 15 > 4 \quad 16 < 20 \quad 15 < 16$$

4. Барои он ки дар расм шумораи духтарону писарон 20 нафар шавад, чанд нафари дигар лозим аст?

5. Хонед: $11 > 9$ $11 < 20$

ҶАМЪШАВАНДАҶОИ РАЗРЯДӢ

1. $19=10+9$ -чунин тарзи навишт ба суммаи ҷамъшавандаҳои разрядӣ ҷудокунии адад ном дорад.

2. Ададҳои 14, 17, 12, 10-ро бо суммаи ҷамъшавандаҳои разрядӣ нависед. Ин ададҳо чанд даҳӣ ва чанд воҳид доранд?

3. Ададҳои аз 0 то 20-ро номбар кунед. Оё ҳамаи ададҳо оварда шудаанд? Ҳамон ададҳоеро нависед, ки дода нашудаанд.

5	13	18	1	14	3
16	0	4	11	7	12
20	8	9			

4. Ҳамон ададҳоеро интихобан нависед, ки ададҳои дурақама бошанд:

20, 19, 18, 9, 8, 16, 17, 15, 5, 4.

5. Ададҳои 19, 14, 11, 10, 17-ро дар намуди ҳосили ҷамъи ҷамъшавандаҳои разрядӣ нависед.

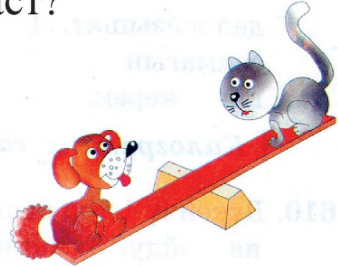
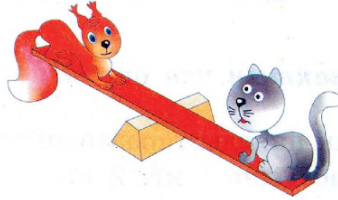
6. Баробарӣ ва нобаробарии дурустро нависед.

8	10	5	13	3	15
10 <		12	12 >		10
20	6	11	6	19	7

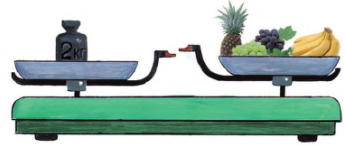
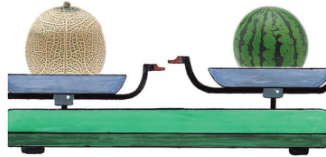
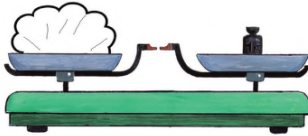
ВАЗНИН ВА САБУК

1. Чӣ вазнин аст? Чӣ сабук аст?

2. Вазни санг бо вазни пахта баробар аст? Ба бо-
лои тарозуе, ки баробариро нишон медиҳад, муҳра
гузоред.

3. Аз 10 тарбуз 8 коса, аз 10 харбуза 6 коса шарбат
гирифтанд. Шарбати тарбуз вазнин аст ё шарбати
харбуза?

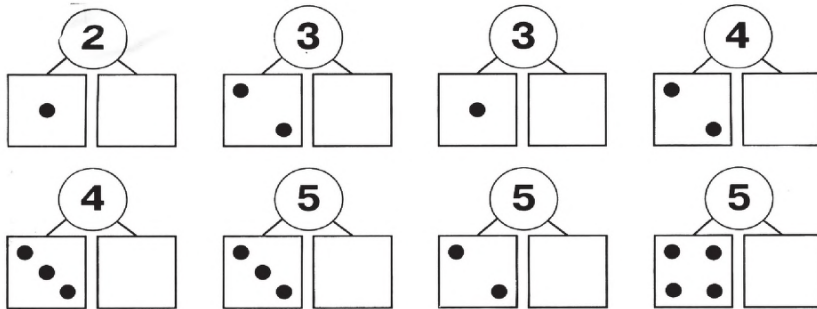

4. Аз чап ба рост ва аз рост ба чап хонед.

5. Холҳоро бо ададҳо мувофиқ кунед.

6. Ададҳои пасояндро номбар кунед.

7. Ададҳои пасояндро нависед.

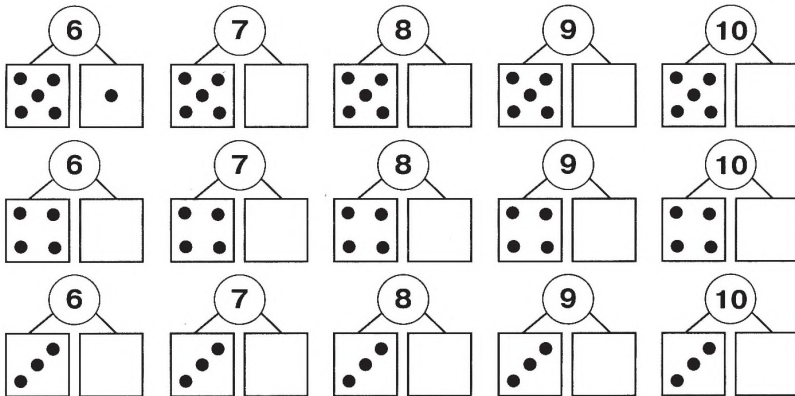

8. Кадом адад хосил мешавад?

9. Холи чамъшавандаҳои дуоумро бо адад мувофиқ кунед.

ҚИМАТТАР ВА АРЗОНТАР

1. Чӣ қиматтар ва чӣ арзонтар аст? Нишон диҳед.

2 сомонӣ

1 сомонӣ

3 сомонӣ

1 сомонӣ

5 сомонӣ

6 сомонӣ

2 сомонӣ

3 сомонӣ

2 сомонӣ

2. Ба болои ҳамон нархе мухра гузored, ки арзон аст.

2 сомонӣ

2 сомонӣ

3. Ашӯро номбар кунед, ки нархи якхела доранд.

2
сомонӣ

20
дирам

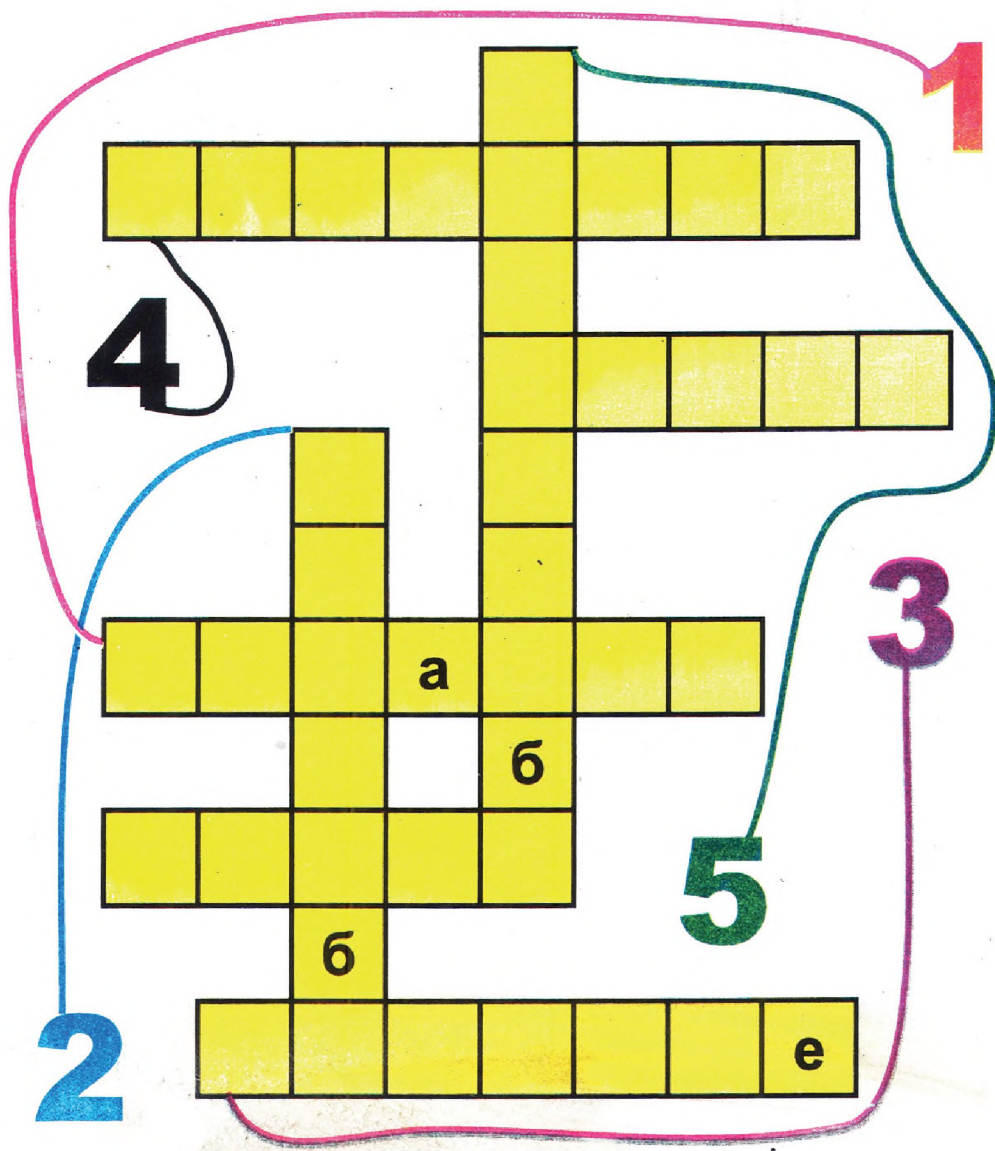
20
дирам

20
дирам

4. Барои пур кардани ҳарфёбак ба шумо рақамҳо
ёри медиханд. Ҳар як калима чанд ҳарф дорад?
Чанд калима тартиб додед?

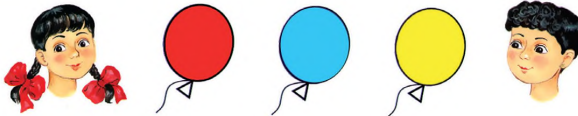

5. Кадом ашё зиёдатист? Онро номбар кунед.

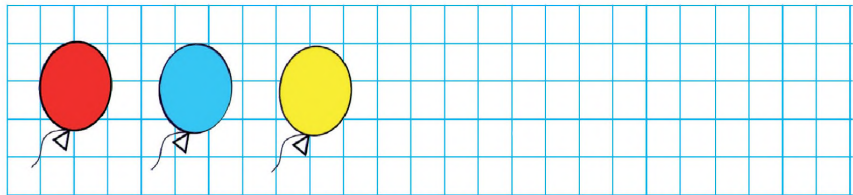
6. Кадоме аз ин либосҳо барои писар нолозим, вале барои духтар зарур аст?

7. Ба Лола ва Азиз пешниҳод карданд, ки аз се пуфаки сурх, кабуд ва зардяктой интиҳоб намоянд. Лола кабудашро интиҳоб накард. Ба Азиз на пуфаки сурх писанд омад ва на кабуд. Онҳо кадом пуфакро интиҳоб карданд?

8.

БОБИ V. ЧАМЪ ВА ТАРҲ ДАР ДОИРАИ ДАҲИИ ДУЮМ

АЗ ДАҲӢ НАГУЗАШТА ЧАМЪ ВА ТАРҲ КАРДАН

1. Сумма ва фаркро ёбед.

$$10 + 9 \quad 10 + 7 \quad 10 - 5 \quad 10 - 7$$

$$10 + 8 \quad 10 + 6 \quad 10 - 4 \quad 10 - 9$$

2. Чадвали чамъ ва тархро хонед.

$10 + 1 = 11$		$11 - 1 = 10$
$10 + 2 = 12$		$12 - 2 = 10$
$10 + 3 = 13$		$13 - 3 = 10$
$10 + 4 = 14$		$14 - 4 = 10$
$10 + 5 = 15$		$15 - 5 = 10$
$10 + 6 = 16$		$16 - 6 = 10$
$10 + 7 = 17$		$17 - 7 = 10$
$10 + 8 = 18$		$18 - 8 = 10$
$10 + 9 = 19$		$19 - 9 = 10$
$10 + 10 = 20$		$20 - 10 = 10$

3. Аз чадвали боло мисолҳо тартиб диҳед.

4. Ҳисоб кунед ва нависед.

$$10 + 4 \quad 10 + 5 \quad 10 + 7 \quad 10 + 8$$

$$14 - 4 \quad 15 - 5 \quad 17 - 7 \quad 18 - 8$$

5. Аз расмҳо
масъала тартиб

диҳед.

$$2 + 3$$

$$5 - 3$$

6. Ҳамон фарқхоро нависед, ки дар онҳо камша ванда 10 бошад.

$$\begin{array}{ccccc} 10 - 1 & 10 - 4 & 10 - 7 & 9 - 2 & 10 - 5 \\ 10 - 8 & 10 - 3 & 8 - 6 & 10 - 9 & 10 - 2 \end{array}$$

7. Масъаларо ҳал намоед.

Дар саҳро 10 сар гӯсфанд ва барра мечарид. Аз онҳо 4-тояш барра аст. Дар саҳро чанд гӯсфанд мечарад?

8. Аз сумма ва ҳосили чамъ истифода бурда, мисолҳо тартиб диҳед.

$$\begin{array}{ccc} 10 + 1 = 11 & 10 + 4 = 14 & 10 + 7 = 17 \\ 10 + 2 = 12 & 10 + 5 = 15 & 10 + 8 = 18 \\ 10 + 3 = 13 & 10 + 6 = 16 & 10 + 9 = 19 \end{array}$$

9. Фарқхоро ҳисоб кунед.

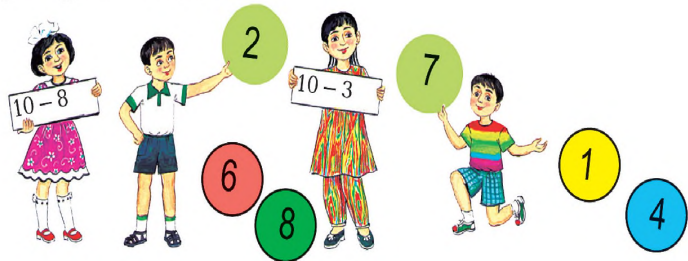
$$\begin{array}{cccc} 11 - 1 & 14 - 4 & 17 - 7 & 12 - 2 \\ 15 - 5 & 18 - 8 & 13 - 3 & 16 - 6 & 19 - 9 \end{array}$$

10. Ба рӯи миз 16-то доирачаи сурх ва 4-то доирачаи кабуд гузored. 16-то доирачаро чӣ тарз то 20 пурра карда метавонед?

11. Фарқи дурустро ёбед.

12. Тарҳшавандаро ба чамъшавандаҳои разрядӣ ҷудо карда, фарқро ҳисоб кунед.

$$\begin{array}{cccc} 16 - 6 & 16 - 10 & 12 - 2 & 18 - 10 \\ 10 - 6 & 15 - 5 & 14 - 4 & 13 - 10 \end{array}$$

13. Масъаларо бо тарзи осон ҳал кунед.

Аз 15 мошин 10-тояш дар хатсайр, боқимондааш дар таъмир аст. Чанд мошин дар таъмир аст?

14. Масъаларо бо тарзи осон ҳал кунед.

Дар фурудгоҳ 15 ҳавопаймо буд. 5 ҳавопаймо парвоз кард. Дар фурудгоҳ чанд ҳавопаймо монд?

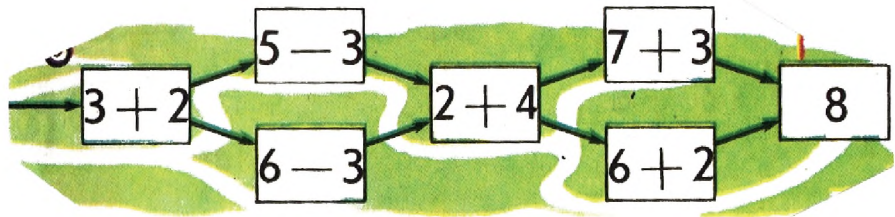
15. Адади дурақамаро ба чамъшавандаҳои разрядӣ ҷудо намуда, фарқро ёбед.

16. Ба як тарафи миз 12 чӯбча ва ба тарафи дигари миз 6 чӯбча гузored. Барои ҳосил шудани 1 даҳию 5 воҳид ба 12 чӯбча чанд чӯбчаи дигар илова кардан лозим аст? Аз 15 чӯбча аввал 5 чӯбча, баъд 10 чӯбчаро гиред, чанд чӯбча боқӣ мемонад?

17.

18. Қойи яке аз чӯбчаҳоро тавре иваз кунед, ки навишти математикӣ дуруст шавад.

$$6 + 5 = 0$$

$$9 - 6 = 14$$

$$8 + 5 = 2$$

$$18 + 3 = 9$$

$$9 - 5 = 8$$

$$6 - 5 = 10$$

ЯКЧАНД ВОҲИД ЗИЁД ВА КАМ КАРДАНИ АДАД

1. – Лола, ту ҳамеша назар ба ман зиёдтар чормағз меёбӣ, – гуфт Азиз.

– Бале, имрӯз ҳам ман аз ту якто зиёд чормағз ёфтам, – ҷавоб дод Лола.

3 ҷуфт ададхоеро нависед, ки назар ба Азиз 1-то зиёдтар чормағз ёфтани Лоларо нишон диҳад. Масалан: 5 ва 4.

Барои ин ҷуфти ададҳо адади 1 ҷӣ мешавад? Адади 1-ро аз ҷуфти ададҳои додашуда ба воситаи кадом амал ҳосил кардан мумкин аст?

Намуна: $5 - 4 = 1$

2. Агар Манижа назар ба Бежан 2-то зиёд чормағз ёфта бошад, Бежан назар ба Манижа 2-то кам чормағз ёфтааст, гуфта метавонем?

Бежан - 10-то чормағз

Манижа - 8-то чормағз

$10 - 8 = 2$

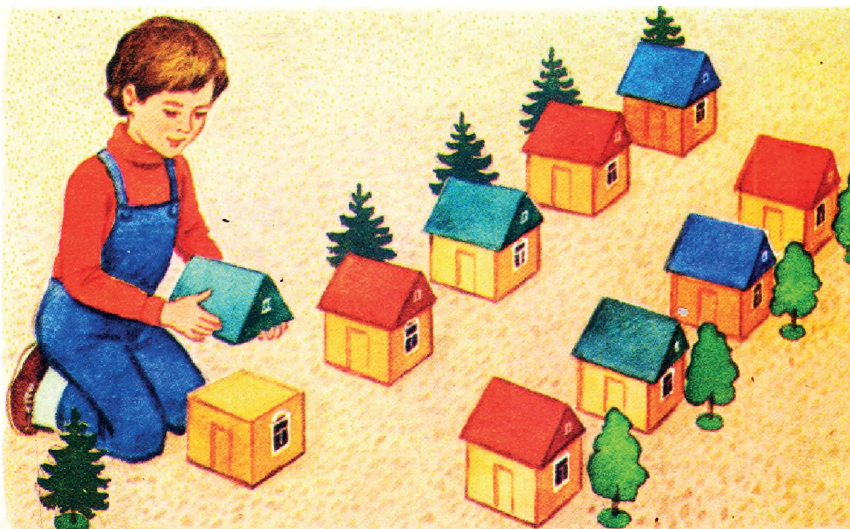
Барои муайян кардани чандто зиёд ё кам будани адад аз адади калон адади хурдро тарҳ кардан лозим аст.

20 назар ба 10 чандто зиёд аст?

10 назар ба 20 чандто кам аст?

3. Хоначаҳо ва дарахтҳои қатори якум ва дуюмро муқоиса кунед.

4. Аз рӯи расм ва нобаробарии додашуда масъала тартиб диҳед.

$$15 > 10$$

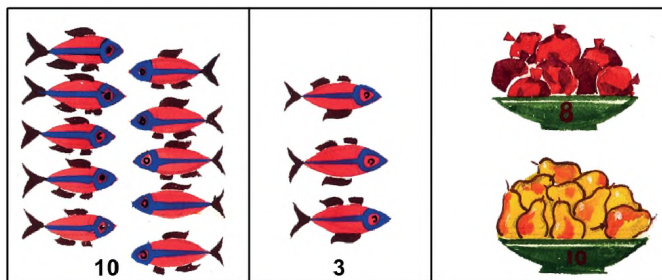
$$9 > 4$$

$$8 < 10$$

$$12 > 2$$

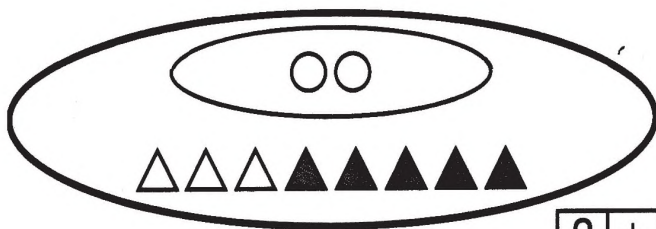

5. Чандто зиёд? Чандто кам?

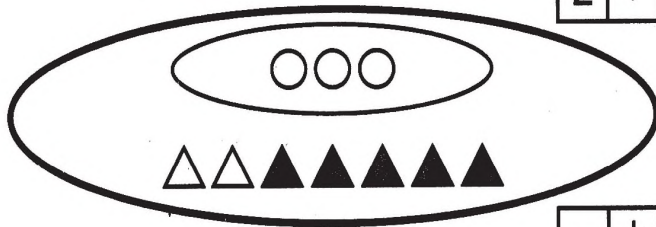

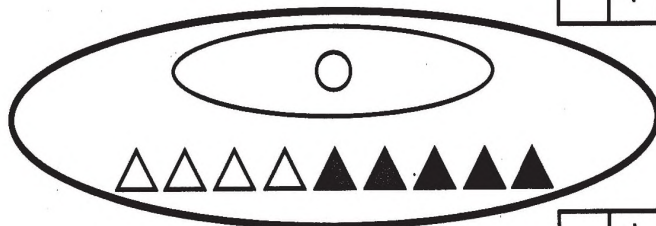
6. Ҳисоб кунед.

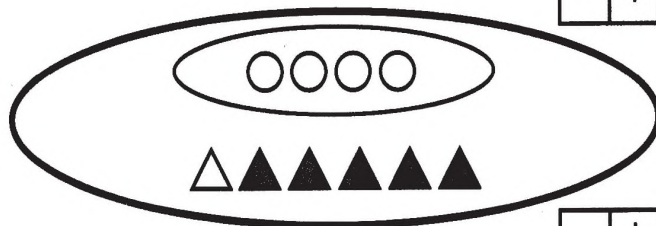
2	+	3	+	5	=	
---	---	---	---	---	---	--

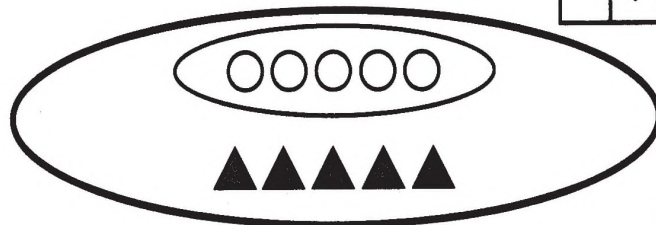
	+		+		=	
--	---	--	---	--	---	--

	+		+		=	
--	---	--	---	--	---	--

	+		+		=	
--	---	--	---	--	---	--

	+		=	
--	---	--	---	--

ЧАМЪИ АДАДҲОИ ДУРАҚАМА БА АДАДҲОИ ЯКРАҚАМА

1. Ифодаро хонед ва ҳисоб кунед:

$$\begin{array}{r} 12+3 = 15 \\ \hline \end{array}$$

$$2+3 = 5$$

$$10+5=15$$

$$12+3 = 15$$

$$\wedge$$

$$10\ 2$$

Тарзи ҳисоббарорӣ. Воҳид (2)-ро ба воҳид (3) чамъ намуда, натиҷа (5)-ро ба даҳӣ (10) чамъ кардем, ки 15 ҳосил шуд.

$11+8$

$13+4$

$19+1$

$17+2$

$13+6$

$12+7$

$14+5$

$16+3$

$18+1$

$11+9$

2. Оламафрӯз 12-сола, Мадина аз \bar{y} 4 сол калонтар аст. Мадина чандсола аст?

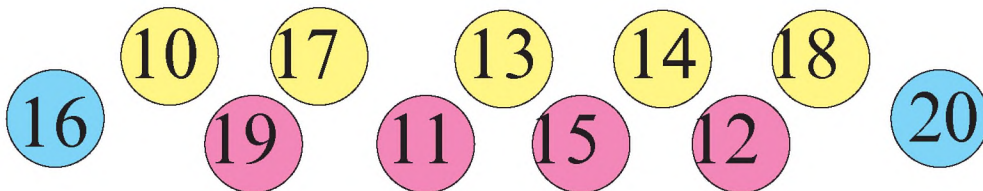
3. Модар 15 банка, хоҳар 2 банка зиёд олуҷа маҳкам карданд. Хоҳар чанд банка олуҷа маҳкам кард?

4. $11+1=12$ $12+2$ $14+3$ $16+4$
 $1+11=12$ $2+12$ $3+14$ $4+16$

5. Ададҳоро бо тартиби зиёдшавиашон нависед.

6. Дар масъалаи зерин шарт, савол ва ҷавобро ҷудо кунед.

Дар шохи дарахт 18 гунчишк буд. 8 гунчишк парида рафт. Дар шохи дарахт чанд гунчишк монд?

7. $19=10+9$ - чунин тарзи навишт ба суммаи ҷамъшавандаҳои разрядӣ ҷудокунии адад ном дорад.

8. Ададҳои 14, 17, 12, 10-ро бо суммаи ҷамъшавандаҳои разрядӣ нависед. Ин ададҳо чанд даҳӣ ва чанд воҳид доранд?

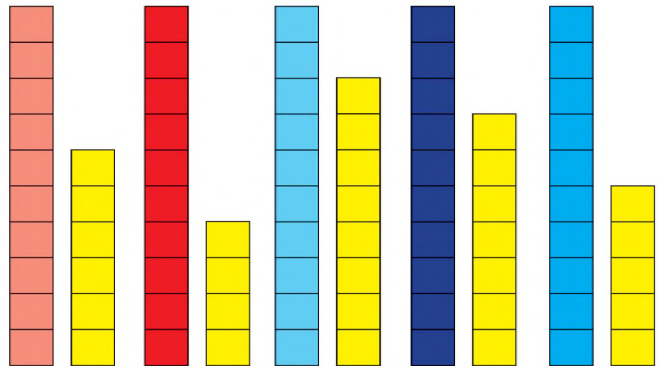
9. Ададҳо нависед, ки 2 даҳӣ ва 0 воҳид дошта бошад. Ин адад бист ном дорад.

10. Ададҳои аз 11 то 20-ро бо тартиби камшавӣ нависед. Ададҳои тоқ ва ҷуфтро номбар кунед.

11. Адади 16 бо кадом ададҳо ҳамсоя аст? Адади 13-чӣ? Ададҳои 18, 17, 15-чӣ?

АЗ АДАДИ ДУРАҚАМА ТАРҲ КАРДАНИ АДАДИ ЯКРАҚАМА

1. Ифодаҳоро хонед ва тарзи ҳисоббарори ро баён кунед:

$$11+8 \quad 12+2 \quad 14+3 \quad 16+4$$

2. Ифодаро хонед ва ҳисоб кунед:

$$\begin{array}{r} 15-3 = 12 \\ \hline \end{array}$$

$$15-3 = 12$$

$$5-3 = 2$$

$$\begin{array}{r} \wedge \\ 10 \ 5 \end{array}$$

$$10+2=12$$

Тарзи ҳисоббарорӣ: аз воҳид (5), воҳид (3)-ро тарҳ карда, натиҷа (2)-ро ба 10 ҷамъ кардем, ки 12 ҳосил шуд.

$$12-2 \quad 14-2 \quad 15-4 \quad 17-7 \quad 8+11$$

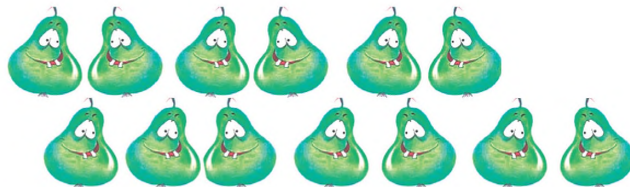
$$11-1 \quad 16-6 \quad 15-5 \quad 18-3 \quad 5+13$$

3. Машина 18 дона бодомро чида, ба табакча гузошт. Мирбарот 8 дона камтар бодомро чида, ба табакча гузошт. Мирбарот чанд дона бодом чинд?

4. Аз рӯйи расм масъала тартиб диҳед. Ҳал ва ҷавобро нависед.

5. Тарзи ҳисоббарори ро фаҳмонед.

$$12 - 1 \quad 14 - 3 \quad 16 - 1 \quad 13 - 2 \quad 15 - 2 \quad 19 - 3$$

6. Дар зери чамъшавандаҳо як хат ва дар зери сумма хати мавҷнок кашед: $8+2=10$ $7+4=11$ $9+5=14$

7. Дар зери тарҳшаванда як хат, дар зери тарҳку-
нанда ду хат ва дар зери фарқ хати мавҷнок кашед.

$$7 - 3 = 4 \quad 12 - 2 = 10 \quad 10 - 5 = 5$$

8. Фотима 10-то, Зухро 8-то гули қоқу чинданд.
Фотима аз Зухро чандто зиёдтар гули қоқу чинда
аст?

9. «Чойи ман дар кучост?»

1, 5, 4, 2, 3, 8, 10, 9, 6,

18, 11, 15, 14, 13, 12, 17, 16

10. Дар хоначаҳо кадом рақамро нависем, баробариҳо
дуруст мешавад?

1	0		2	5	=12
3				5	
1				2	
3	0		5	0	=12

=12 =12

=4	
	3
2	

=6	
2	
	1
3	

=8	
	6
4	
	3
1	

=10	
2	
	6
3	
	5
1	

=9	
1	
	5
7	
	3

=7	
2	
	3
1	

=5	
1	
	3

АЗ ДАҲӢ ГУЗАШТА ЧАМӢ КАРДАН

1. Шарҳ диҳед.

$$9+2 = 11$$

$$\quad \uparrow$$

$$\quad 11$$

$$9+2 = 11$$

$$9+1=10$$

$$10+1=11$$

Тарзи ҳисоббарорӣ. Ифодаи $9+2$ чунин хонда мешавад: 9 чамъи 2; 9-ро ба 2 воҳид зиёд кардан; суммаи (ҳосили чамъи) ададҳои 9 ва 2; 9 ва 2-чамъшавандаҳо.

Дар ҳисоббарорӣ чамъшавандаи дуҷумро ба таркиби ададҳо иваз намуда, аввал 9-ро ба даҳӣ меорем, яъне ба 9 якро чамъ мекунем, сипас ба 10 якро чамъ мекунем, 11 ҳосил мешавад. Ҷавоби ифода (11) аз даҳӣ гузашт. Бинобар ин онро аз даҳӣ гузашта чамъ кардан меномем.

Қадам тарзи ҳисоббарорӣ осон бошад, ҳамон тарзро истифода баред.

2. Шарҳ диҳед.

$$8+3$$

$$7+4$$

$$6+5$$

$$8+2+1$$

$$7+3+1$$

$$6+4+1$$

$$8+3=11$$

$$7+4$$

$$8+2=$$

...

...

$$10+1$$

...

...

3. Аз рӯйи намуна ҳисобкуниро давом диҳед.

$$9+3=12$$

$$8+4$$

$$7+5$$

$$6+6=$$

$$9+1+2$$

$$8+2+2$$

$$7+3+2$$

$$6+4+2$$

$$9+1$$

$$8+2$$

$$7+3$$

$$6+4$$

$$9+1+2$$

$$8+2+2$$

$$7+3+2$$

$$6+4+2$$

4. Бо ададҳо ифода карда, бо суммаи чамъшавандаҳои разрядӣ нависед. Намуна: $13 = 10 + 3$

1 даҳӣ	3 воҳид
1 даҳӣ	1 воҳид
1 даҳӣ	4 воҳид
1 даҳӣ	5 воҳид

5. Ба чамъшавандаҳои разрядӣ ҷудо кунед.

1). Подари Аниса 15-то дафтар харид.

2).

$15 = \square\square + \square$	$17 = \square\square + \square$	$20 = \square\square + \square$
$11 = \square\square + \square$	$16 = \square\square + \square$	$10 = \square\square + \square$
$14 = \square\square + \square$	$13 = \square\square + \square$	$19 = \square\square + \square$

6. Ададҳои 10, 5, 9, 6-ро истифода бурда 4 мисол тартиб диҳед.

7. Амали чамъро ҳисоб кунед.

$0 + 7 =$	$10 + 6 =$	$7 + 10 =$
$20 + 0 =$	$10 + 7 =$	$6 + 10 =$
$10 + 3 =$	$10 + 10 =$	$3 + 10 =$

8. Ададҳои разряди даҳиро бо муҳра ишора карда, нависед: 5, 8, 6, 13, 10, 11, 14, 7, 20.

9. Масъала тартиб диҳед.

АЗ ДАҲӢ ГУЗАШТА ТАРҲ КАРДАН

1. Ҳосили чамъи кадом ададҳо 5, 7 мешавад? 11-6

2. Ифодаро хонед ва ҳисоббарориро шарҳ диҳед:

$$\begin{array}{l}
 11-2=9 \quad \text{ё ки} \quad 11-3 \\
 11-1=10 \quad \quad \quad 11-1-2 \\
 10-1=9
 \end{array}$$

Тарзи хондан ва ҳисоб кардани ифода:

1) Ёздаҳ тарҳи ду; 11-ро ду воҳид кам кардан; фарқи ададҳои ёздаҳ ва ду; 11-тарҳшаванда, 2-тарҳкунанда. 1 ва 1 таркиби адади ду аст. 11-адади дурақама, як даҳию 1 воҳид дорад; 2-адади якрақама.

2) Барои ҳисоб кардан тарҳкунанда (2)-ро бо ададҳои 1 ва 1 иваз намуда, тарҳшавандаро ба даҳӣ меорем. Аз 11 аввал 1-ро тарҳ (кам) мекунем, 10 ва аз 10 якро тарҳ мекунем, 9 ҳосил мешавад. 9 фарқ аст.

3. $9 + 2$ $7 + 4$ $8 + 5$ $9 + 7$ $13 - 3 - 3$ $15 - 5 - 5$
 $8 + 3$ $6 + 4$ $8 - 6$ $9 - 6$ $14 - 4 - 4$ $16 - 6 - 6$

4. Хонед ва ҳисоббарориро шарҳ диҳед.

$11 - 5$ $11 - 6$ $11 - 7$ $11 - 8$ $11 - 9$ $11 - 1 - 4$

5. Ҳосили чамъи ифодаҳоро нишон диҳед.

$4 + 8$ $5 + 8$ $8 + 7$ $8 + 6$ $8 + 8$

13	16	15	12	14
----	----	----	----	----

АЗ ДАҲӢ ГУЗАШТА ЧАМӢ ВА ТАРҲ КАРДАНИ АДАДИ 2

1. Шарҳ диҳед.

$$9+2=11 \quad 9+2=9+1+1=11 \quad 11-2=9$$

$$\begin{array}{c} \wedge \\ 1 \ 1 \end{array} \quad \begin{array}{c} \wedge \\ 1 \ 1 \end{array} \quad \begin{array}{c} \wedge \\ 1 \ 1 \end{array}$$

$$11-2=11-1-1=9$$

2. Аз қонуни ҷойивазкунии ҷамъшавандаҳо истифода бурда, амалро иҷро кунед.

$$2+1=1+2=\square \quad 2+6=\square+2=\square$$

$$2+3=\square+2=\square \quad 2+7=\square+2=\square$$

$$2+4=\square+2=\square \quad 2+8=\square+2=\square$$

$$2+5=\square+2=\square \quad 2+9=\square+2=\square$$

3. Ҷадвали ҷамъро хонед, аз он истифода карда, фарқҳоро ёбед.

$$11-9 \quad 10-8 \quad 9-7 \quad 6-4 \quad 8-6 \quad 7-5$$

$1+2=3$	$3-2=\square$
$2+2=4$	$4-2=\square$
$3+2=5$	$5-2=\square$
$4+2=6$	$6-2=\square$
$5+2=7$	$7-2=\square$
$6+2=8$	$8-2=\square$
$7+2=9$	$9-2=\square$
$8+2=10$	$10-2=\square$
$9+2=11$	$11-2=\square$

4. Амалҳоро иҷро намуда, дар байни онҳо аломати мувофиқ гузоред.

$$4+2 \square 2+2+2 \quad 2+9 \square 2+7+2$$

$$7+2 \square 5+2+2 \quad 2+6 \square 2+4+2$$

$$2+3+1 \square 4+3 \quad 2+7+2 \square 2+6+2$$

5. Аз рӯйи чадвали зерин оид ба ҷамъ ва тарҳи 2 суҳбат гузаронед.

$1+2=3$	•										•	•	$3-2=1$
$2+2=4$	•	•									•	•	$4-2=2$
$3+2=5$	•	•	•								•	•	$5-2=3$
$4+2=6$	•	•	•	•							•	•	$6-2=4$
$5+2=7$	•	•	•	•	•						•	•	$7-2=5$
$6+2=8$	•	•	•	•	•	•					•	•	$8-2=6$
$7+2=9$	•	•	•	•	•	•	•				•	•	$9-2=7$
$8+2=10$	•	•	•	•	•	•	•	•			•	•	$10-2=8$
$9+2=11$	•	•	•	•	•	•	•	•	•		•	•	$11-2=9$

Намунаи суҳбат

$$9+2=11$$

$$9+1+1=11$$

$$11-2=9$$

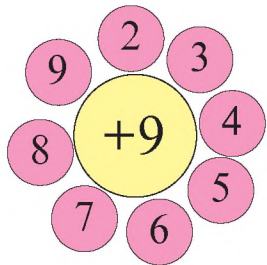
$$11-1-1=9$$

$$\text{ё ин ки } 9+2=11$$

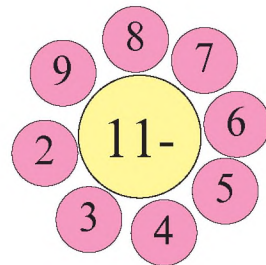
$$\begin{array}{c} \wedge \\ 1 \quad 1 \end{array}$$

$$\text{ё ин ки } 11-2=9$$

$$\begin{array}{c} \wedge \\ 1 \quad 1 \end{array}$$

6. Сумма ва фарқро ёбед.

АЗ ДАҲӢ ГУЗАШТА ЧАМЪ ВА ТАРҲ КАРДАНИ АДАДИ 3

1. Шарҳ диҳед.

$$8 + \overset{\wedge}{3} = 11 \quad 8 + 3 = 8 + 2 + 1 = 11 \quad 11 - \overset{\wedge}{3} = 8$$

$$2 \quad 1 \quad 1 \quad 2$$

2. Хонед ва дар хотир нигоҳ доред!

$3 + 1 = 4$	$4 - 3 = 1$
$3 + 2 = 5$	$5 - 3 = 2$
$3 + 3 = 6$	$6 - 3 = 3$
$3 + 4 = 7$	$7 - 3 = 4$
$3 + 5 = 8$	$8 - 3 = 5$
$3 + 6 = 9$	$9 - 3 = 6$
$3 + 7 = 10$	$10 - 3 = 7$
$3 + 8 = 11$	$11 - 3 = 8$
$3 + 9 = 12$	$12 - 3 = 9$

3. Қойҳои чамъшавандаҳоро чунон тағйир диҳед, ки сумма тағйир наёбад. Амалҳои нав тартиб диҳед.

Масалан:

$$3 + 7 = 10 \quad 7 + 3 = 10$$

4. Амали чамъро иҷро кунед.

$\square + 3 + 5 =$	$\square + 3 + 4 =$	$\square + 3 + 9 =$
$3 + 4 + 1 =$	$3 + 2 + 2 =$	$3 + 6 + 3 =$
$3 + 3 + 2 =$	$3 + 1 + 3 =$	$3 + 5 + 4 =$

5. Аз рӯи чадвали зерин оид ба ҷамъ ва тарҳи 3 суҳбат гузаронед.

$1+3=4$	•									•	•	•	$4-3=1$
$2+3=5$	•	•								•	•	•	$5-3=2$
$3+3=6$	•	•	•							•	•	•	$6-3=3$
$4+3=7$	•	•	•	•						•	•	•	$7-3=4$
$5+3=8$	•	•	•	•	•					•	•	•	$8-3=5$
$6+3=9$	•	•	•	•	•	•				•	•	•	$9-3=6$
$7+3=10$	•	•	•	•	•	•	•			•	•	•	$10-3=7$
$8+3=11$	•	•	•	•	•	•	•	•		•	•	•	$11-3=8$
$9+3=12$	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	$12-3=9$

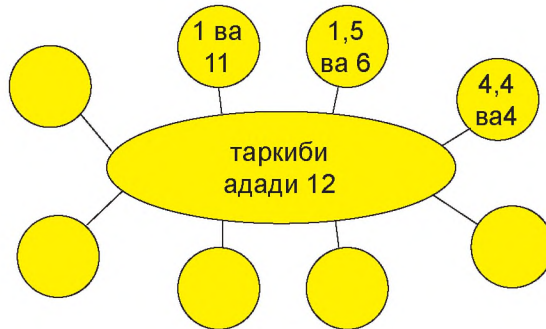
$$\begin{array}{r} 8+3=11 \\ \quad \hat{2} \quad 1 \end{array}$$

$$8+3=8+2+1=11$$

$$\begin{array}{r} 11-3=8 \\ \quad \hat{1} \quad 2 \end{array}$$

6. Доираҷаҳои холиро пур кунед:

АЗ ДАҲӢ ГУЗАШТА ЧАМЪ ВА ТАРҲ КАРДАНИ АДАДИ 4

1. Амалҳои ҷамъ ва тарҳро шарҳ дода иҷро кунед.

$$9+4=13 \quad 9+4=9+1+3=13 \quad 12-4=12-2-2=8$$

$$\begin{array}{c} \wedge \\ 1 \quad 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \wedge \\ 2 \quad 2 \end{array}$$

$$4 + 6 = 2 + 2 + 6 = 2 + \square = \square \square$$

$$4 + 7 = 1 + 3 + 7 = 1 + \square \square = \square \square$$

$$4 + 8 = 2 + 2 + 8 = 2 + \square \square = \square \square$$

$$4 + 9 = 3 + 1 + \square = 3 + \square \square = \square \square$$

2. Хонед ва дар хотир доред?

$1 + 4 = 5$

$5 - 4 = 1$

$2 + 4 = 6$

$6 - 4 = 2$

$3 + 4 = 7$

$7 - 4 = 3$

$4 + 4 = 8$

$8 - 4 = 4$

$5 + 4 = 9$

$9 - 4 = 5$

$6 + 4 = 10$

$10 - 4 = 6$

$7 + 4 = 11$

$11 - 4 = 7$

$8 + 4 = 12$

$12 - 4 = 8$

$9 + 4 = 13$

$13 - 4 = 9$

3. «Ҷадвали ҷамъ ва тарҳ»-ро истифода

карда, фарқхоро ёбед.

$10 - 6 = \quad 12 - 9 =$

$12 - 8 = \quad 11 - 7 =$

$13 - 9 = \quad 10 - 3 =$

4. «Ҷадвали ҷамъ»-ро истифода намуда, суммаро ёбед.

$4+6= \square$

$4+7= \square$

$5+4+1= \square$

$4+5+1= \square$

$4+4+3= \square$

$4+4+2= \square$

$4+4+2= \square$

$4+3+4= \square$

$3+4+3= \square$

$4+3+3= \square$

$4+2+5= \square$

$2+4+4= \square$

$4+2+4= \square$

$4+1+6= \square$

$1+4+5= \square$

5. Аз рӯйи намуна ҳисоб кунед.

$$3 - 2 = 3 - 1 - 1 = 2 - 1 = 1$$

$$4 - 3 =$$

$$7 - 3 =$$

$$8 - 3 =$$

6. Ҳисобро давом диҳед.

$$5 - 2 = 5 - 1 - 1 =$$

$$8 - 3 =$$

$$7 - 4 =$$

7. Амалҳоро иҷро кунед.

$$4 + 3 = \square$$

$$7 - 3 = \square$$

$$7 - 4 = \square$$

8. Қимати фарқро ёбед.

$$10 = 7 + 3$$

$$10 = 8 + 2$$

$$10 = 1 + 9$$

$$10 - 3 = \square$$

$$10 - 2 = \square$$

$$10 - 9 = \square$$

9. Катакҳои холиро пур кунед.

$$6 - 4 = \square$$

$$6 - 3 = \square$$

$$\square + 4 = 6$$

$$\square + 3 = 6$$

$$7 - 3 = \square$$

$$9 - 4 = \square$$

$$\square + 3 = 7$$

$$\square + 4 = 9$$

10. Бо ададҳои 8 ва 4; 6 ва 3; 4 ва 2 амали тарҳ тартиб диҳед.

АЗ ДАҲӢ ГУЗАШТА ЧАМЪ ВА ТАРҲ КАРДАНИ АДАДИ 5

1. Шарҳ диҳед.

$$\begin{array}{r}
 9+5=14 \\
 \quad \uparrow \\
 \quad 14
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 9+5=9+1+4=14 \\
 14-5=14-4-1=9 \\
 \quad \uparrow \\
 \quad 41
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 14-5=9 \\
 \quad \uparrow \\
 \quad 41
 \end{array}$$

2. Амалҳои ҷамъро муқоиса кунед. Дар байни онҳо аломати мувофиқ гузоред.

$3+7+1$	\square	$3+7+1$	\square	$10+1$
$2+8+3$	\square	$2+8+3$	\square	$4+7+2$

3. Аз «Ҷадвали ҷамъ ва тарҳ» ҳа-мон ҳосили ҷамъ ва тарҳ-ро нависед, ки қиматаш ба 14 ва 9 баробар бо-шад.

$5 + 1 = 6$	$6 - 5 = 1$
$5 + 2 = 7$	$7 - 5 = 2$
$5 + 3 = 8$	$8 - 5 = 3$
$5 + 4 = 9$	$9 - 5 = 4$
$5 + 5 = 10$	$10 - 5 = 5$
$5 + 6 = 11$	$11 - 5 = 6$
$5 + 7 = 12$	$12 - 5 = 7$
$5 + 8 = 13$	$13 - 5 = 8$
$5 + 9 = 14$	$14 - 5 = 9$
$5 + 10 = 15$	$15 - 5 = 10$

4. Ҳисоб кунед.

$$\begin{array}{r}
 5 + 3 + 7 \\
 10 - 3 + 5
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 7 + 2 + 8 \\
 10 - 4 + 6
 \end{array}$$

5. Бо роҳи осон иҷрои амалҳоро нишон диҳед.

$2 + 7 + 8$	$10 - 4 - 3$
$9 + 6 + 4$	$11 - 4 - 1$
$4 + 5 + 5$	$12 - 4 - 2$
$7 + 3 + 8$	$13 - 4 - 3$
$1 + 9 + 2$	$14 - 4 - 4$

АЗ ДАҲӢ ГУЗАШТА ЧАМЪ ВА ТАРҲ КАРДАНИ АДАДҲОИ 6, 7

1. Аз чадвали чамъ ва тарҳ ҳамон ҳосили чамъ ва тарҳро нависед, ки қиматашон ба 12, 13, 14, 15, ва 6, 7, 8, 9 баробар бошад.

$6 + 1 = 7$

$6 + 2 = 8$

$6 + 3 = 9$

$6 + 4 = 10$

$6 + 5 = 11$

$6 + 6 = 12$

$6 + 7 = 13$

$6 + 8 = 14$

$6 + 9 = 15$

$7 - 6 = 1$

$8 - 6 = 2$

$9 - 6 = 3$

$10 - 6 = 4$

$11 - 6 = 5$

$12 - 6 = 6$

$13 - 6 = 7$

$14 - 6 = 8$

$15 - 6 = 9$

$7 + 1 = 8$

$7 + 2 = 9$

$7 + 3 = 10$

$7 + 4 = 11$

$7 + 5 = 12$

$7 + 6 = 13$

$7 + 7 = 14$

$7 + 8 = 15$

$7 + 9 = 16$

$8 - 7 = 1$

$9 - 7 = 2$

$10 - 7 = 3$

$11 - 7 = 4$

$12 - 7 = 5$

$13 - 7 = 6$

$14 - 7 = 7$

$15 - 7 = 8$

$16 - 7 = 9$

2. Аз рӯи чадвали зерин оид ба чамъ ва тарҳи 6, 7, 8, 9 чадвал тартиб диҳед ва суҳбат гузаронед.

$1+5=6$	•									•	•	•	•	•	$6-5=1$
$2+5=7$	•	•								•	•	•	•	•	$7-5=2$
$3+5=8$	•	•	•							•	•	•	•	•	$8-5=3$
$4+5=9$	•	•	•	•						•	•	•	•	•	$9-5=4$
$5+5=10$	•	•	•	•	•					•	•	•	•	•	$10-5=5$
$6+5=11$	•	•	•	•	•	•				•	•	•	•	•	$11-5=6$
$7+5=12$	•	•	•	•	•	•	•			•	•	•	•	•	$12-5=7$
$8+5=13$	•	•	•	•	•	•	•	•		•	•	•	•	•	$13-5=8$
$9+5=14$	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	$14-5=9$

АЗ ДАҲӢ ГУЗАШТА ЧАМЪ ВА ТАРҲ КАРДАНИ АДАДҲОИ 8, 9

1. Чадвали чамъ ва тарҳи ададҳои 8, 9-ро такрор кунед.

2. Аз чадвали чамъ ва тарҳ ҳамон мисолҳоеро нависед, ки қиматашон ба 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 4, 5, 4, 7, 8, 9 баробар бошад.

$8 + 1 = 9$	$8 - 7 = 1$	$9 + 1 = 10$	$9 - 8 = 1$
$8 + 2 = 10$	$9 - 7 = 2$	$9 + 2 = 11$	$10 - 8 = 2$
$8 + 3 = 11$	$10 - 7 = 3$	$9 + 3 = 12$	$11 - 8 = 3$
$8 + 4 = 12$	$11 - 7 = 4$	$9 + 4 = 13$	$12 - 8 = 4$
$8 + 5 = 13$	$12 - 7 = 5$	$9 + 5 = 14$	$13 - 8 = 5$
$8 + 6 = 14$	$13 - 7 = 6$	$9 + 6 = 15$	$14 - 8 = 6$
$8 + 7 = 15$	$14 - 7 = 7$	$9 + 7 = 16$	$15 - 8 = 7$
$8 + 8 = 16$	$15 - 7 = 8$	$9 + 8 = 17$	$16 - 8 = 8$
$8 + 9 = 17$	$16 - 7 = 9$	$9 + 9 = 18$	$17 - 8 = 9$

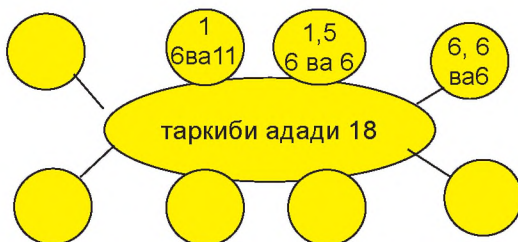

3. Ҳисоб кунед.

$4+8$	$11-8$	$5+9$	$12-9$
$5+8$	$12-8$	$6+9$	$13-9$
$6+8$	$13-8$	$7+9$	$14-9$
$7+8$	$14-8$	$8+9$	$15-9$
$9+8$	$15-8$		$16-9$
	$16-8$		

4. Доирачаҳои холиро пур кунед:

5. Масъаларо ҳал кунед.

Дар сабад 4-то себ, 3-то нок ва 2-то анор ҳаст. Дар сабад ҳамагӣ чандто мева ҳаст?

6. Аз рӯйи фарқи додашудаи $10 - 3$ шарти масъаларо тартиб диҳед.

Дар сабад ... мева буд. ... дона нокро гирифтанд. Дар сабад чандто мева монд?

7. Шарти кӯтоҳи масъаларо бо мазмуни масъала муқоиса кунед.

Шаҳноза рӯзи якум 3 сабад, рӯзи дуҷум 4 сабад ва рӯзи сеҷум 5 сабад анор чинд. Шаҳноза дар се рӯз ҳамагӣ чанд сабад анор чинд?

Шарт:

Рӯзи 1 – 3 сабад

Рӯзи 2 – 4 сабад

Рӯзи 3 – 5 сабад

Ҳамагӣ – ?

Ҳал:

$$3 + 4 + 5 = 7 + 5 = 12$$

Ҷавоб: 12 сабад

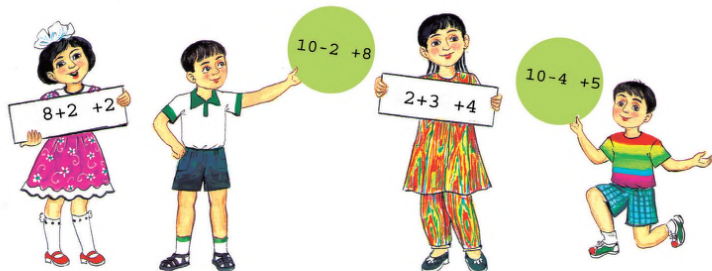

8. Масъаларо ҳал кунед.

Дар синфи якум 10 нафар духтар мехонанд, ки назар ба писарон 3 нафар каманд. Шумораи писаронро ёбед?

9. Аз рӯйи расм масъала тартиб диҳед.

10. Обид 12-то ситора ва хоҳараш Сангина 8-то ситора сохт. Онҳо якҷоя чанд ситора сохтанд?

11. Ба Лутфия лозим аст, ки 12-то расми мохиро кашад. Ҷ аллакай 5-то расмро кашидааст. Вай бояд чанд расми дигар кашад?

12. Модар 20 сомони дошт. Дар дасти модар баъди харид 5 сомони боқӣ монд. Модар ба чанд сомони харид кардааст?

Дошт:

Харид кард - ?

Боқӣ монд:

13. Гурба 3 гурбачаи хокистарранг, 2 гурбачаи сафед ва 2 гурбачаи сиёҳ дорад. Гурба чандто гурбача дорад?

14. Дар як зарфи шишагин 5-то моҳӣ ва дар зарфи дигар ҳамон қадар моҳӣ ҳаст. Дар зарфи дуюм чандто моҳӣ ҳаст? Ҳамагӣ дар ду зарф чандто моҳӣ ҳаст?

15. Ориф ва Одил хостанд худро ҳамчун дарвозабон санчанд. Ҳар яки онҳо ба сӯйи дарвозаи якдигар 10 зарба заданд. Ориф 6 тӯбро гардонд. Одил бошад 8 тӯбро гардонд. Ҳар яки онҳо ба дарвозаи якдигар чандтоӣ тӯб ворид намуданд?

ҶАДВАЛИ АЗ ДАҲӢ ГУЗАШТА ҶАМЪ КАРДАН

1. Дар хотир нигоҳ доред.

$9+2=11$	$8+3=11$	$7+4=11$	$6+5=11$	11
$9+3=12$	$8+4=12$	$7+5=12$	$6+6=12$	12
$9+4=13$	$8+5=13$	$7+6=13$		13
$9+5=14$	$8+6=14$	$7+7=14$		14
$9+6=15$	$8+7=15$			15
$9+7=16$	$8+8=16$			16
$9+8=17$				17
$9+9=18$				18

2. Аз ҷадвал ҳамаи ҳосили ҷамъҳои 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18-ро нишон диҳед.

3. Аз рӯи ҷадвал мисолҳо тартиб диҳед.

+	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	

4. Доир ба чамъ ва тарх мисолҳо тартиб диҳед.

5. Ҳисоб кунед.

$10 + 1$	$11 + 1$	$12 + 1$	$16 - 6$	$14 - 4$
$9 + 2$	$10 + 2$	$11 + 2$	$15 - 10$	$18 - 9$
$8 + 3$	$9 + 3$	$10 + 3$	$12 - 2$	$20 - 10$
$7 + 4$	$8 + 4$	$9 + 4$	$10 - 9$	$16 - 7$

6. Ҳисоб кунед.

$10 + 5 + 1$	$10 + 8 + 1$	$17 - 7 - 5$	$15 - 3 - 5$
$10 + 6 + 2$	$15 - 5 - 3$	$18 - 8 - 6$	$16 - 4 - 6$
$10 + 7 + 3$	$16 - 6 - 4$	$20 - 5 - 5$	$17 - 3 - 4$

ҶАДВАЛИ АЗ ДАҲӢ ГУЗАШТА ТАРҶ КАРДАН

1. Хонед ва дар хотир нигоҳ доред.

$11 - 2 = 9$	$12 - 3 = 9$	$13 - 4 = 9$	$14 - 5 = 9$	$15 - 6 = 9$
$11 - 3 = 8$	$12 - 4 = 8$	$13 - 5 = 8$	$14 - 6 = 8$	$15 - 7 = 8$
$11 - 4 = 7$	$12 - 5 = 7$	$13 - 6 = 7$	$14 - 7 = 7$	$15 - 8 = 7$
$11 - 5 = 6$	$12 - 6 = 6$	$13 - 7 = 6$	$14 - 8 = 6$	$15 - 9 = 6$
$11 - 6 = 5$	$12 - 7 = 5$	$13 - 8 = 5$	$14 - 9 = 5$	
$11 - 7 = 4$	$12 - 8 = 4$	$13 - 9 = 4$		
$11 - 8 = 3$				
$11 - 9 = 2$				

2. Ҳисоб ва муқоиса кунед:

$6 + 4$ $8 - 3$ $7 + 2$ $11 - 2$ $6 + 5$ $13 - 4$ $9 + 2$ $11 - 3$

3. Дар як дарс Фарҳод 12 мисол ва Сафина 7 мисол ҳисоб кард. Кӣ мисоли зиёдтар ҳисоб кард?

4.

 $3 + 7$	$7 + 1$	$8 - 2$	$6 + 4$ 	$9 - 2$	$7 + 1$
$10 - 1$ 	$9 - 2$	$6 - 6$	$10 - 3$	$7 + 2$ 	
$9 + 1$	$2 + 2$	$0 + 2$ 	$3 - 2$ 	$9 - 4$	$5 + 2$
$10 - 10$ 	$0 + 1$	$1 + 3$	$4 - 1$	$3 - 1$	$7 - 7$

5. Моҳигир бо шаст 7 ширмоҳӣ ва 5 гулмоҳӣ дошт. Моҳигир ҳамагӣ чанд моҳӣ дошт?

6. Моҳигир бо шаст 7 ширмоҳӣ ва 5-то зиёд гулмоҳӣ дошт. Вай чанд гулмоҳӣ дошт?

7. Масъалаҳоро ҳал кунед:

а) Бачагон 7 чӯяки сабзиро аз алафҳои бегона тоза карданд. Боз 5 чӯяки дигар боқӣ монд. Бачагон бояд ҳамагӣ чанд чӯяки сабзиро аз алафи бегона тоза мекарданд?

б) Олим сахарӣ назар ба бегоҳӣ 3-то зиёд лифофа сохт. Агар сахарӣ 12-то лифофа сохта бошад, пас бегоҳӣ вай чанд лифофа сохтааст?

в) Дар боғ якчанд ниҳол шинонданд. Аз онҳо ниҳоли ангур назар ба ниҳоли нок 6 бех зиёд буд. Агар миқдори ниҳоли ангур 11 бех бошад, чанд бех ниҳоли нок шинонданд?

г) Дар қаламдони якум 4 қалам, дар қаламдони дуюм назар ба якум 2-то зиёд ва дар қаламдони сеюм назар ба дуюм 3-то қалам кам аст. Дар қаламдони сеюм назар ба қаламдони якум чандто қалам кам аст?

8. Дарозии порчаи якум 15 см, дарозии порчаи дуюм назар ба якум 5 см кӯтоҳ ва дарозии порчаи сеюм назар ба дуюм 8 см дароз аст. Дарозии порчаи сеюмро ёбед.

ИСТИФОДАИ ЧАДВАЛИ ЧАМЪ ВА ТАРҲ

1+1=2	2+1=3	3+1=4	4+1=5	5+1=6	6+1=7	7+1=8
1+2=3	2+2=4	3+2=5	4+2=6	5+2=7	6+2=8	7+2=9
1+3=4	2+3=5	3+3=6	4+3=7	5+3=8	6+3=9	7+3=10
1+4=5	2+4=6	3+4=7	4+4=8	5+4=9	6+4=10	7+4=11
1+5=6	2+5=7	3+5=8	4+5=9	5+5=10	6+5=11	7+5=12
1+6=7	2+6=8	3+6=9	4+6=10	5+6=11	6+6=12	7+6=13
1+7=8	2+7=9	3+7=10	4+7=11	5+7=12	6+7=13	7+7=14
1+8=9	2+8=10	3+8=11	4+8=12	5+8=13	6+8=14	7+8=15
1+9=10	2+9=11	3+9=12	4+9=13	5+9=14	6+9=15	7+9=16

1. Барои чӣ як қисми «Чадвали чамъ» бо ранги сурх, дигараш бо ранги кабуд навишта шудааст? Қисми бо ранги сурх ишорашудаи чадвалро дар навбати аввал ба хотир гиред. Ҳолатҳои дигар ба қоидаи ҷойивазкунии чамъшавандаҳо вобаста аст. Аз ҳар як сутун он ҳолатҳои чамъро ёбед, ки шумо онҳоро ҳоло нағз дар хотир надоред. Ин ҳолат кадомҳоянд?

8+1=9	9+1=10
8+2=10	9+2=11
8+3=11	9+3=12
8+4=12	9+4=13
8+5=13	9+5=14
8+6=14	9+6=15
8+7=15	9+7=16
8+8=16	9+8=17
8+9=17	9+9=18

2. Дар «Чадвали чамъ» суммаи калонтарин кадом аст? Суммаи хурдтаринаш-чӣ? Кадом қимати чамъро дар чадвал бисёртар ва кадом суммаи чамъро дар чадвал камтар вомехӯред? Суммаҳои такроршударо нишон диҳед.

3. Ҳолати ба 8 баробарбудаи суммаи чамъро аз чадвал нависед. Ҳамин амалро хангоми ба 10 ва ба 12 баробар будани сумма иҷро кунед.

4. Ҳангоми аз адади 8 тарҳ кардани адади 4 аз адади 8 аввал адади 1 ва баъд адади 3-ро ё якбора адади 4-ро тарҳ кунед, фарқ тағйир меёбад ё не?

$$8 - 1 - 3 \qquad 8 - 1 + 3$$

5. Фарқро ҳисоб накарда гӯед, ки кадоме аз онҳо фарқи якхела доранд? Ба болои онҳо муҳра гузоред.

$$\begin{array}{ll} 8 - 2 + 4 & 8 - 2 - 4 \quad 15 - 5 + 2 \\ 7 - 4 - 1 & 7 - 4 + 1 \quad 15 - 5 - 2 \\ 6 - 2 + 1 & 6 + 2 - 3 \quad 9 - 6 + 1 \end{array}$$

6. Аз адади 16 суммаи ададҳои 6 ва 3-ро тарҳ кардан лозим аст.

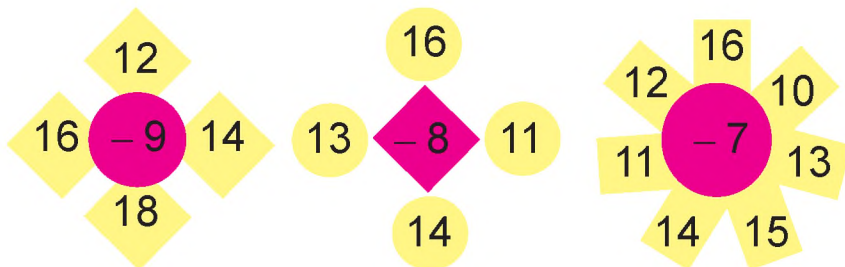

7. Бо тарзи осон ҳисоб кунед:

$$\begin{aligned} 18 - 7 + 1 &= 18 - 8 = 10 \\ 18 - 7 + 2 &= 18 - 7 - 2 = 11 - 2 = 9 \\ 14 - 4 + 5 &= \\ 15 - 5 + 6 &= \end{aligned}$$

8. Хомӯшона:

ҶАДВАЛҲОРО ХОНЕД ВА ДАР ХОТИР НИГОҲ ДОРЕД!

1. Хонед ва дар хотир нигоҳ доред.

$$\begin{array}{l} 2 - 1 = 1 \\ 3 - 1 = 2 \\ 4 - 1 = 3 \\ 5 - 1 = 4 \\ 6 - 1 = 5 \\ 7 - 1 = 6 \\ 8 - 1 = 7 \\ 9 - 1 = 8 \\ 10 - 1 = 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 3 - 2 = 1 \\ 4 - 2 = 2 \\ 5 - 2 = 3 \\ 6 - 2 = 4 \\ 7 - 2 = 5 \\ 8 - 2 = 6 \\ 9 - 2 = 7 \\ 10 - 2 = 8 \\ 11 - 2 = 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 4 - 3 = 1 \\ 5 - 3 = 2 \\ 6 - 3 = 3 \\ 7 - 3 = 4 \\ 8 - 3 = 5 \\ 9 - 3 = 6 \\ 10 - 3 = 7 \\ 11 - 3 = 8 \\ 12 - 3 = 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 5 - 4 = 1 \\ 6 - 4 = 2 \\ 7 - 4 = 3 \\ 8 - 4 = 4 \\ 9 - 4 = 5 \\ 10 - 4 = 6 \\ 11 - 4 = 7 \\ 12 - 4 = 8 \\ 13 - 4 = 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 6 - 5 = 1 \\ 7 - 5 = 2 \\ 8 - 5 = 3 \\ 9 - 5 = 4 \\ 10 - 5 = 5 \\ 11 - 5 = 6 \\ 12 - 5 = 7 \\ 13 - 5 = 8 \\ 14 - 5 = 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 7 - 6 = 1 \\ 8 - 6 = 2 \\ 9 - 6 = 3 \\ 10 - 6 = 4 \\ 11 - 6 = 5 \\ 12 - 6 = 6 \\ 13 - 6 = 7 \\ 14 - 6 = 8 \\ 15 - 6 = 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 8 - 7 = 1 \\ 9 - 7 = 2 \\ 10 - 7 = 3 \\ 11 - 7 = 4 \\ 12 - 7 = 5 \\ 13 - 7 = 6 \\ 14 - 7 = 7 \\ 15 - 7 = 8 \\ 16 - 7 = 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 9 - 8 = 1 \\ 10 - 8 = 2 \\ 11 - 8 = 3 \\ 12 - 8 = 4 \\ 13 - 8 = 5 \\ 14 - 8 = 6 \\ 15 - 8 = 7 \\ 16 - 8 = 8 \\ 17 - 8 = 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 10 - 9 = 1 \\ 11 - 9 = 2 \\ 12 - 9 = 3 \\ 13 - 9 = 4 \\ 14 - 9 = 5 \\ 15 - 9 = 6 \\ 16 - 9 = 7 \\ 17 - 9 = 8 \\ 18 - 9 = 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 11 - 10 = 1 \\ 12 - 10 = 2 \\ 13 - 10 = 3 \\ 14 - 10 = 4 \\ 15 - 10 = 5 \\ 16 - 10 = 6 \\ 17 - 10 = 7 \\ 18 - 10 = 8 \\ 19 - 10 = 9 \end{array}$$

2. Хонед ва дар хотир нигоҳ доред.

$$\begin{array}{l} 11 - 2 = 9 \\ 11 - 3 = 8 \\ 11 - 4 = 7 \\ 11 - 5 = 6 \\ 11 - 6 = 5 \\ 11 - 7 = 4 \\ 11 - 8 = 3 \\ 11 - 9 = 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 12 - 3 = 9 \\ 12 - 4 = 8 \\ 12 - 5 = 7 \\ 12 - 6 = 6 \\ 12 - 7 = 5 \\ 12 - 8 = 4 \\ 12 - 9 = 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 13 - 4 = 9 \\ 13 - 5 = 8 \\ 13 - 6 = 7 \\ 13 - 7 = 6 \\ 13 - 8 = 5 \\ 13 - 9 = 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 14 - 5 = 9 \\ 14 - 6 = 8 \\ 14 - 7 = 7 \\ 14 - 8 = 6 \\ 14 - 9 = 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 15 - 6 = 9 \\ 15 - 7 = 8 \\ 15 - 8 = 7 \\ 15 - 9 = 6 \end{array}$$

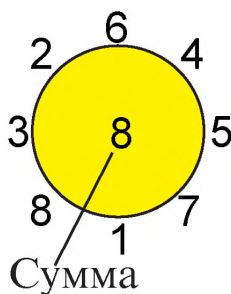

3. Ададхоро чамъ кунед. Чавобро дар буриши сунун ва сатрҳои мувофиқ нависед.

	1	2	3
1			
2			
3			

4. Ҳисоб кунед.

5. Ададхоро бо тартиб нишон дода хонед.

5	12	8	2	9	20	13
1	16	18				
7	10	14	19			
4	15	11	6	3	17	

6. Ададхоро аз 1 то 20 шуморед. Кадом адад нест?

7	17	8	10	6	20	2	9	11	15
3	5	16	4	1	19	14	12	18	

7. Ҳисоб кунед.

$$(4 + 7) - 5 \quad (4 + 1) - 3 \quad (2 + 6) - 4$$

$$(5 + 8) - 4 \quad (3 + 8) - 8 \quad (8 + 4) - 3$$

МАСЪАЛАҲОИ МАНТИҚӢ

1. Шумораи хонаҳои ҳар 3 ошёнаи иморат баробаранд. Ошёнаи якум 4 хона дорад. Ошёнаи дуюм ва сеюм чанд хона дорад?

2. Ду духтарча 4-то зоча доранд. Як духтарча чанд зоча дорад?

3. Муайян кунед, хонаи шумо чанд тиреза дорад? Барои ҳар як тиреза чанд дона шиша сарф шудааст?

4. Пуфакҳои Толиб сурх, зард ва сабз буда, пуфакҳои Шохин сурху зард мебошанд. Пуфакҳои кӣ бисёр аст?

5. Дар хона се шамъ месӯхт. Яктояшро хомӯш карданд. Дар хона чанд шамъ боқӣ монд?

6. Як чӯбча чанд нӯг дорад? Панҷ чӯбча-чӣ? Шаш чӯбча - чӣ?

7. Аз рӯи расм масъалаи мантиқӣ тартиб диҳед.

БОБИ VI. МАВОД БАРОИ ТАКРОР

Дарси арзёбӣ

1. Дар синфи якум «Чиро донистӣ?», «Чиро омӯхтӣ?», «Чиро ичро карда метавонӣ?»

Соатҳои мазкур ба раводиди омӯзгор вогузошта мешавад. Омӯзгорон метавонанд оид ба он салоҳиятҳои, ки аксари хонандагон барои расидан ба он мушкилӣ мекашанд, фаъолиятҳо ва машқҳои гуногун таҳия намоянд ва барои расидани ҳамаи хонандагони синфашон ба он салоҳиятҳо имконият фароҳам оранд.

§ 2. Дарси арзёбии салоҳиятнокии хонандагон дар анҷоми соли таҳсил -4 соат

Барнома. Саволу ҷавоб доир ба мазмуни муҳтавои бобҳои омӯхташуда. Иҷрои машқу супоришҳо доир ба муҳтавои дарсҳои гузашта. Вазифа барои таътили тобистона.

Салоҳият ва мақсади таълим. Хонандагон бояд:

– дониш, малака ва маҳорати азхудкардашонро муаррифӣ карда тавонанд.

Методикаи таълим Ин дарси ҷамъбасти аст. Дар аввал дар бораи натиҷаҳои бадастовардаи хонандагон суҳбат намоед. Яъне дар синфи якум «чиро донистӣ?», «чиро фаҳмидӣ?» ва «чиро ичро карда метавонӣ?» Дар охир зикр намоед, ки «натиҷаҳои санҷиши охири сол нишон доданд, ки шумо, хеле инкишоф ёфтед». Муваффақиятҳои хонандагонро бо таърифу таҳсин қадр карда, барои рафъи ғалатҳои ҷойдошта тавсияҳо диҳед. Хонандагонро байни ҳам муқоиса накунед. Ҳаргиз нагӯед, ки Аҳрор аз Бехрӯз беҳтар аст. Ё Акбар ҳеч чизро ёд нагирифтааст. Фаъолияти онҳоро бо аввали сол муқоиса намоед. Ташаккур гӯед. Беҳтарин лаҳзаҳои дарси математикаро ба хотир оранд ва гӯянд. Қадом душворӣ доштанд ва онро чӣ гуна ҳал намуданд. Барои таътили тобистона супориш диҳед, ки қадом вазифаҳоро ичро намоянд.

Арзёбӣ. Ин дарс хусусияти ҷамъбасти дошта, малакаю маҳорати хонандагон ба таври умумӣ ҷамъбаст карда мешавад. Шумо метавонед усули «Ба худ баҳо додан»-ро низ истифода баред.

МУНДАРИЧА

БОБИ 1. Давраи тайёри

1. Дунёирангоранг.....	4
2. Дар боло, дар поён.....	6
3. Аз рост, аз чап.....	7
4. Калон, хурд, якхела.....	8
5. Дароз, кӯтоҳ, баланд ва паст.....	9
6. Пеш аз, баъд аз, дар байн, дар паҳлу. Самти ҳаракат.....	10
7. Ашёи ҷуфт. Зиёд, кам, баробар.....	12
8. Шабонарӯз. Фаслҳои сол.....	14

БОБИ II. Ададҳои аз 1 то 10. Ҷамъ ва тарҳ. Шаклҳои геометрии

1. Адад ва рақами 1.....	16
2. Адад ва рақами 2.....	18
3. Яқум ва охирина.....	20
4. Хатҳо. Хати рост. Хати қач. Хати шикаста. Порча.....	22
5. Хати қач ва хати сарбаста.....	24
6. Адад ва рақами 0 (сифр). Нур. Аломатҳои калон, хурд ва баробар.....	25
7. Адад ва рақами 3.....	27
8. Адад ва рақами 4.....	29
9. Адад ва рақами 5.....	31
10. Ҷамъ, тарҳ ва аломати онҳо «+», «-».....	33
11. Ҷамъшавандаҳо ва сумма.....	37
12. Ҷамъ ба адади 1.....	39
13. Тарҳшаванда, тарҳкунанда ва фарк.....	40
14. Тарҳи адади 1.....	41
15. Адад ва рақами 6.....	42
16. Ҷамъи адади 2.....	44

17. Тарҳи адади 2.....	45
18. Адад ва рақами 7.....	46
19. Адад ва рақами 8.....	49
20. Шаклҳои геометрӣ.....	51
21. Адад ва рақами 9.....	53
22. Чамъи адади 3.....	56
23. Тарҳи адади 3.....	57
24. Чамъи адади 4.....	58
25. Тарҳи адади 4.....	59
26. Чамъи адади 5.....	60
27. Тарҳи адади 5.....	62
28. Қойивазкунии чамъшавандаҳо.....	63
29. Ҳамаи рақамҳо.....	65
30. Ададҳои якрақам.....	67
31. Ченкунӣ ва муқоисакунӣ.....	68
32. Ченкунии дарозии порча. Сантиметр.....	70
33. Адади 10 ва як даҳӣ.....	72
34. Ҳисоб то даҳӣ.....	74
35. Ададҳои аз 0 то 10.....	77

БОБИ Ш. Қадвали чамъ ва тарҳ дар доираи 10

1. Чамъ ва тарҳи адади 1.....	79
2. Чамъ ва тарҳи адади 2.....	81
3. Ба адад чамъ кардани 0 ва аз адад тарҳ кардани 0.....	83
4. Чамъ ва тарҳи адади 3.....	84
5. Чамъ ва тарҳи адади 4.....	86
6. Чамъ ва тарҳи адади 5.....	88
7. Масъала. Ҳал ва навишти он.....	91
8. Чамъ ва тарҳи адади 6.....	95
9. Чамъ ва тарҳи адади 7.....	98
10. Чамъ ва тарҳи адади 8.....	102

11. Чамъ ва тархи адади 9.....	104
12. Чадвали чамъ ва тарх дар доираи 10.....	107

БОБИ IV. Даҳии дуҷум. Ададҳои аз 11 то 20

1. Нумератсия. Пайдарпайии ададҳои аз 11 то 20.....	110
2. Муқоисаи ададҳо.....	113
3. Чамъшавандаҳои разрядӣ.....	115
4. Вазнин ва сабук.....	116
5. Қиматтар ва арзонтар.....	119

БОБИ V. Чамъ ва тарх дар доираи даҳии дуҷум

1. Аз даҳӣ нагузашта чамъ ва тарх кардан.....	122
2. Якчанд воҳид зиёд ва кам кардани адад.....	126
3. Чамъи ададҳои дурақама ба адади якрақама.....	129
4. Аз адади дурақама тарх кардани адади якрақама.....	131
5. Аз даҳӣ гузашта чамъ кардан.....	133
6. Аз даҳӣ гузашта тарх кардан.....	135
7. Аз даҳӣ гузашта чамъ ва тарх кардани адади 2.....	136
8. Аз даҳӣ гузашта чамъ ва тарх кардани адади 3.....	138
9. Аз даҳӣ гузашта чамъ ва тарх кардани адади 4.....	140
10. Аз даҳӣ гузашта чамъ ва тарх кардани адади 5.....	142
11. Аз даҳӣ гузашта чамъ ва тарх кардани ададҳои 6,7.....	143
12. Аз даҳӣ гузашта чамъ ва тарх кардани ададҳои 8,9.....	144
13. Чадвали аз даҳӣ гузашта чамъ кардан.....	147
14. Чадвали аз даҳӣ гузашта тарх кардан.....	149
15. Истифодаи чадвали чамъ ва тарх.....	151
16. Чадвалҳоро хонед ва дар хотир нигоҳ доред!.....	153
17. Масъалаҳои мантиқӣ.....	155

БОБИ VI. Мавод барои такрор

ШУАЙБОВА ОЧАҶОН, ХУДОЙДОДОВА МУҲАРРАМ,
ШАРИФОВ ЭРГАШ, НОРОВ ҚУРБОНБОЙ,
ҲАҚНАЗАРОВ ХУДОЙНАЗАР, БУРҲОНОВ БУРҲОН

МАТЕМАТИКА

Китоби дарсӣ барои синфи 1-уми
муассисаҳои таҳсилоти умумӣ

нашри сеюм

Муҳаррир	Д. Ҷалолов
Мусахҳах	М. Саидова
Рассомон	С. Имодининова, А. Мавлонов
Муҳаррири техникӣ	Н. Зайниддинов
Таррох	Қ. Назаров

Ба чоп 24.01.2018 иҷозат дода шуд. Коғази офсет.
Чопи офсет. Андоза 70x90 1/16. Ҷузъи чопӣ 10.
Адади нашр 00000нусха.
Супориши № 00002018.

Муассисаи нашриявии «Маориф»-и
Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон.
734024, ш. Душанбе, кӯчаи Аҳмади Дониш, 50.
Тел.: 222-14-66,
E-mail: najmiddin64@mail.ru

Дар матбааи ҶДММ “Ганҷ нашриёт”
ба таъб расидааст. Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе, кӯч. “Южно-обходная, 3”
тел (+992) 555-55-95-15; E-mail: info@ganj.tj